

Til anmeldelse

9DE AARGANG

1921

Misteltenen

Julemagasin for Danske
i Amerika

ROSENBORG

Udgivet af Axel H. Andersen, Omaha, Neb.

AARETS JULEGAVE

blandt Danske, saavel i Amerika som til Danmark

ET NYT VÆRK VED EVALD KRISTENSEN:

“DE FORENEDE STATER, LANDET OG FOLKET”

Dette Værk staar fuldkommen paa Højde med Kristensens Bog om “Danmark og det danske Folk,” der udkom for et Par Aar siden og gjorde saa stor Lykke. Det er en livlig og folkelig Bog om den nye Verden, ikke noget tørt historisk eller statistisk Foredrag, men en Skildring, der former sig som en Rejse gennem Landet sammen med en god Fortæller og en velunderrettet Mand.

Kristensens nye Bog om Amerika kommer i to store Dele paa tilsammen 750 store Sider med over halvdandet hundrede Billeder. Første Del er nu færdig og anden Del sendes ud den 1ste Februar.

Bindene er stilfuldt udført i lysebrunt Shirting med udhævet Ornamentation og, ligesom Kristensens anden store Bog, overordentlig solidt udført.

Der har længe i dansk Literatur hersket et Savn af en samlet og klar Bog om Amerika. Dette Savn er hermed afhjulpet, og der kan ikke tænkes en bedre Gave til Slægt og Venner her eller i Danmark end dette smukke og dybtgaaende Værk, som gør vor Slægt meddelagtig i hele det daglige Liv, som Udvandreren oplever.

Første Del af Værket, som bør bestilles nu, koster portofrit overalt (U. S., Canada eller Danmark) \$4.00.

Anden Del, som udsendes 1ste Februar, koster \$3.50.

Naar begge Dele bestilles paa en Gang, faas de til en samlet Pris af \$7.00.

“De Forenede Stater, Landet og Folket” faas hos Forhandlere og Agenter i alle Settlementer samt direkte fra Udgiveren.

Axel H. Andersen, ^{Brown}Block, Omaha, Neb.

Med Sabel og Pistol

CHRISTIAN MADSENS LEVNED OG
Oplevelser.

En Sønderjydes ærefulde Virksomhed i Onkel Sams
Tjeneste.

Denne spændende Bog indeholder den sandfærdige Beretning om en dansk Mands Oplevelser som Krieger og Lovens Haandhæver gennem 50 Aar.

Christian Madsen var i den franske Fremmedlegion i 1870 og i Marokko, Afrika, efter Krigen med Tyskland. I '76 kom han til Amerika og deltog som Officer i Indianerkampene i Wyoming og Montana. Han var en sikker Skytte og en dygtig Soldat; derfor har han trods mange Farer og Lidelser opnaaet en høj Alder i bedste Velgaaende. I 80'erne var han med Præsident Arthur paa en Jagttur gennem Yellowstone Parken, og senere blev han Embedsmand i Oklahoma, hvor han har været Aarsag til at mangan en Forbryder har maattet opgive sit frække Haandværk.

Gennem sit travle og begivenhedsrige Liv har han mødt mange fremragende Personer, deriblandt Theodore Roosevelt og General Wood, og hans gamle Uniform er dækket med Medailler fra to Verdensdele. Hvis man ret vil erfare Pionerlivets Trængsler i gamle Dage paa den amerikanske Frontier — da bør man læse denne Bog og følge Christian Madsen paa hans begivenhedsrige Færd over den vide Prærie.

Bogen er smukt illustreret og indbunden i et bruntonet Omslag.

Pris: \$1.00, portofrit overalt.

Udgivet af

Axel H. Andersen

BROWN BLOCK

OMAHA, NEBR.

Salomons Almanak for 1922

5te Udgave

DANSK VERDENSALMANAK

240 Sider Magasinformat.

Illustreret.

Pris \$1.00

Almanakens første Udgave udkom i 1914 og var et første Forsøg paa at samle Oplysninger af Interesse for alle, som kunde ønske at vide Besked om Landsmænds Liv og Vilkaar i Amerika. De følgende 3 Aargange sluttede sig nøje til denne Plan og Almanaken vandt langsomt, men sikkert Læsekreds.

Den var anlagt paa et Salg af mange Tusinder, og dens Pris — 50 Cents — var sat saa lav for at lette Udbredelsen.

I 1917 gik Amerika i Krig, og dermed var Almanakens Skæbne foreløbig beseglet. Papir- og Trykningspriser og alt, hvad der hører til Fremstilling af en paa Storo-plag og billig Pris beregnet Bog, steg til svimlende Højder, og mange andre Omstændigheder nødvendiggjorde Bogens foreløbige Ophør.

Udgaven for 1922 slutter sig i det væsentlige til den tidligere fulgte Plan. Prisen er dog nu forhøjet til \$1.00. Desuden er der i denne Udgave gjort en Begyndelse til ogsaa at give Oplysninger om Danske andre Steder i Verden, et ufuldkomment Forsøg, men det er Meningen at drive denne Del af Almanakens Opgave frem i Aarens Løb. Flere Sider kan lægges til, alt som Læsekredsen voxer, og det er selvindlysende, at en saadan Aarbog med Landsmænds Tilskud fra overalt i Verden maa blive af stor Betydning som Haandbog. Bestilles gennem

Danish Publishing House

340 Sansome Street

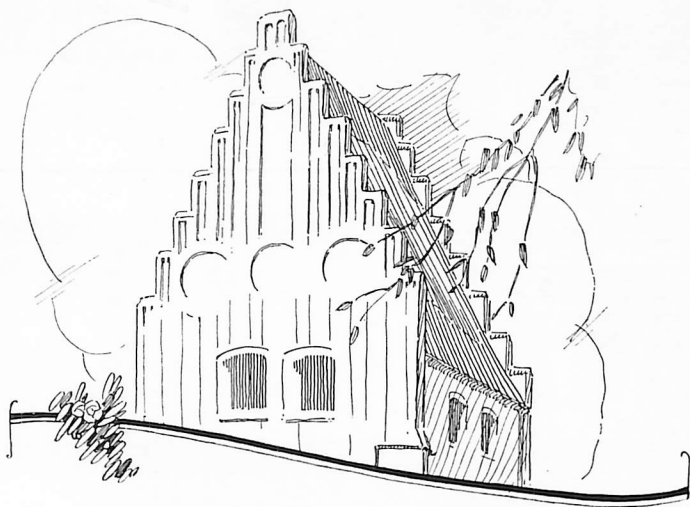
San Francisco, Calif.

Salomons Almanak kan ogsaa bestilles gennem Misteltenens Forlag, Axel H. Andersen, Brown Block, Omaha, Nebr.

Misteltenen

Julemagasin for Danske i Amerika

Saa tidt den for vort Øre lød,
dens Tonehær os favned';
den gennem Ufredslarmen brød
og alt i Freden havned'.
I dybest Nød dens Tone ren
gav Lægedom for Smerten,
og højt paa Træets grønne Gren
da tændtes Julekærten.

Ak, Juleklokke, i din Klang
den trætte Sjæl faar Hvile,
Du standser med din lyse Sang
os paa den Vej, vi ile,
Du sænker Højtids milde Fred
i Hjerte, Sind og Tanke,
og kalder Juleglæden ned,
som Haabets Træ skal ranke.

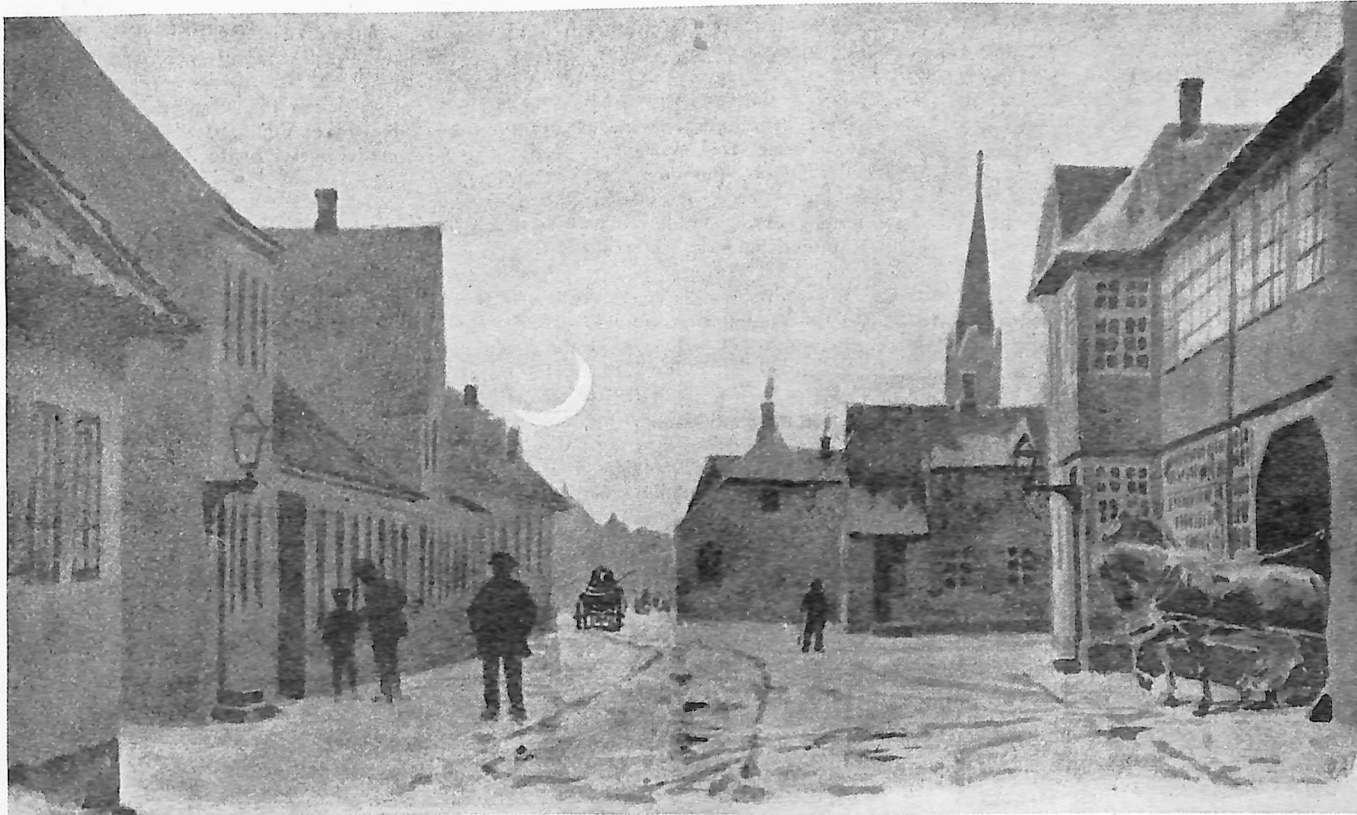
Syng da for os din Melodi,
spred vidt din klare Tone,
kling i en herlig Symfoni
fra Hytte og til Trone. — — — —
Der ringer Højtid ind paany, —
fra høje Kirketaarne,
de Toners Væld gaar over By,
paa lette Vinger baarne

Juleklokken

Nu ringes Højtid ind paany; —
fra høje Kirketaarne
de Toners Væld gaar over By
paa lette Vinger baarne.
Og Klangen lyder sælsom skøn
som tusind Melodier,
den leder os ved Kvæld i Løn
ad Minders gemte Stier.

Som Børn vi første Gang forstod
det Budskab, Klokken bragte,
og aldrig siden os forlod
den Glæde, som den vakte.
Som Mænd vi føler det endnu,
at Klokkens Lyd os fryder,
og vi er Børn i Sind og Hu,
naar Juleklokken lyder.

“Ajaks”

Skitse af F. C. VAN DER BURGH

SAADAN en Decemberdag ved tre-fire Tiden kan der være en forunderlig be- daarende Skønhed i Belysningen, helst naar der er let Frost, og det var det den Dag. — Solen er gaaet ned; paa den klare, store Himmel staar endnu dens Efterglans i orange og bleggrød Fortoning, og søger Øjet højere op, hvor Luften glider over fra seladongrønt til dybblaat, saa mødes det pludseligt der- oppe af en nyfødt lille Maanebue, der, alt som Minutterne gaa, bliver mere og mere blank og skarp i Konturerne og ganske hemmeligt hvik- sker om “Suleika” og “Haremmets gyldne Gitter” — men der er langt til Suleikas Hjem fra den lille danske Købstad ved det smalle, sorte Sund.

Bønderne klapre henad Gaderne eller stable sig sammen i mørke Bunker paa Vognene, leende, rygende, gemytlige, med Vitser til be- kendt som til ubekendt paa ægte danske Hu- moristers Vis, mest nydende at aflevere Vit- sen, selv om Publikum forbliver uforstaaen- de. Saa rumle de sindigt hjemefter, glade ved Bevidstheden om, at der bag i Vognen ligger “lidt godt til Jul,” og uden i fjerneste Maade at skænke Himlens Skønhed en Tan- ke, uden for saa vidt at “det var rart nok, om den sølle Maanebue kunde holde sig paa Him- len, til de havde naaet Gaarden.”

Fru Funcks store Købmandsgaard var som en forladt Valplads. Kasser, Halm, Spande strøet over den store Gaardsplads, paa Bu- tiksgulvet Papirbunker; tømte Tændstikæsker og Pibeudkrasning svømmede rundt i det

halvoptøede Snepløre, som Træsko- og Fedt- støvler i sin Tid havde slæbt derind. — I “Stuen,” en Art Folkestue bag Butikken, som var arrangeret til Kaffe-Salon for de fastere Kunders Kvindfolk, lugtede der af Kaffe og varme Mennesker, som ikke hver Dag tager romersk Bad, medens tømte Kopper og Bak- ker stod og drev. — I Køkkenet gik hede, trætte Piger tavse omkring. Sludren havde endog været dem for stram.

Knald paa Knald lød det ud i den stille, dæmrende Gade. Det var Beate, Husets ene- ste Datter og Barn, som puffede det ene Vin- due op efter det andet, flyttede Urtepotterne bort og fagmæssigt flinkt smed Gardinender- ne ud af Vinduet.

“Ja, men Gud Barn! Her har de jo slet ikke været!” Fru Funck stod midt i Træk- ken og aandede op.

“Uf! Den Bondetobak! Kan Du ikke mær- ke den, Mo’r, den er over alt.”

“Aa jo!” Fru Funck vilde ned og sige til Pigen, at der skulde koges en Ret Torsk til Aften, “man trængte til noget varmt, efter saadan en Dag, og Søren havde jo været ude at pilke.”

“Er han hjemme, den gamle?” spurgte en smuk, dannet Stemme op til Beate, der aab- nede det sidste Vindue i Rækken.

“Aa! Hr. Godsforvalter, er det Dem!” Hun rødmede, for hun saa vist ganske gyseligt ud i Hovedet, “jeg ved det ikke rigtigt, er der Lys deroppe?”

Han saa fra de derangerede Vinduer i Stue- tagen op til første Sals højere, elegantere Vinduer. Tre af dem var stærkt oplyst, bag Rullegardinerne saa man de andre Gardiner tegne sig i ordnede og nøjagtige ens Buer, “jo, der er!”

“Ja, saa er han hjemme!” Godsforvalte- ren sprang over Rendestenen og ind. I den oplyste Gang mødte han Fru Funck. “Men Gud, Selmer! vælt ikke Folk,” hun lo.

“Kære Fru Funck, jeg har travlt, min Hustru venter mig med Maden fra Kl. tre, og nu har jeg først Sundet og saa to Mil i skarpt Trav — jeg skal op og tale med Rit- mesteren — det er aldeles ikke rart!” Han saa betænksomt ned paa sine Støvler. Fru Funck gjorde kort omkring, tog Lyset i den anden Haand og skød Døren til, saa spurgte hun hviskende, medens hendes smukke, un- dommelige Ansigt saa helt bekymret ud: “Vil han ikke, det Afskum!”

“Jo, tværtimod, jeg har haft alle mine juri- diske Kundskaber i Ilden, og det endte med, at Petersen maatte neje sig; her,” han slog sig paa Brystlommen, “her har jeg den fulde Betaling for Skoven, saa der bliver da Ritme- mesteren ikke mere snydt — men —”

“Nej!” Fruen slog Hænderne sammen, “Selmer, De er en Engel! Det har jeg altid sagt, — skynd Dem nu op til ham!” Hun lo glæde og godt og drejede ham rundt mod Trappen.

“Ja, men Fru Funck, nu vil han betale mig

Efter Erik Henningsens Maleri

Danske Soldater gaar over Dybbøl d. 6. Maj 1920

Copyright Alex. Vincent, Copenhagen

Bedstemors Rok

AF FRITZ JACOBSEN

Foto af Tom Andersen, Racine

VEL aldrig en Maler fik bedre Motiv
og aldrig et bedre vil finde:
Motiv fra det folkehistoriske Liv,
som nu er ved at forsvinde.
En Bedstemor kær, med en Pande saa ren,
ved Rokken i Gry og i Skumringen sen,
som blander sin Sang med den summende Ten; —
d e t senest vil gaa mig af Minde.

Den stod lig en Trods mod forfængeligt Gøgl,
som nu tager Verden til Fange
med Strømper af Silke og Kjoler af Fløjl,
der oftest har Dyden gjort bange.
Bedstemor lo ad det daarende Pynt;
hun spandt indtil Haaret blev graanet og tyndt,
men Smilet var rigt, mer' end klingende Mønt —
det følte jeg tusinde Gange.

Min Bedstemor klippede selv sine Faar,
til Pøller hun kartede Ulden,
og takked' Vorherre for nøjsomme Kaar,
ved Sommer, i Vintertids Kulden —
Hun sang om sin Skov og den brusende Elv
om Blomster i Enge, om Himmelens Hvælv,
saa Øjet fik Glans som fra Stjernerne selv,
til Rokhjulets fredsæle Rullen.

Begæret er steget, nu ingen faar nok,
med Damp maa vi væve og spinde;
for nye Maskiner den sindige Rok
i Tidshastet maatte forsvinde. —
Min Bedstemor havde den salige Tro:
"I Kærlighed frodigt det Gode skal gro,
og Nøjsomhed bygger den stærkeste Bro,
saa trygt vi mod Maalet kan vinde."

Nu staar du paa Loftet med Tenen forstemt,
hvem nægter din Tone at lokke?
Din Røst er, som Bedstemors, næsten forglemmt —
dog blød som en Helligdags Klokke.
Vor Tid er som Silke, tit mættet med Tant;
mens hver lille Uldtraad, som Bedstemor spandt,
med Kærlighed fyldtes. — Du ved det er sandt,
Du gamle, du trofaste Rokke.

Naar Skæbnen mig stundom er gaaet imod
og Tungesind har knuget mit Hjærte,
det Billede altid i Tanken mig stod,
mig Taalmod i Modgangen lærte.
Naar Sol sender Bud i det vaagnende Gry,
naar Skumringen favner den larmende By,
det Billede staar bar hver truende Sky
som en lysende, ledende Kærte.

for den Smule Ulejlighed, jeg ved det, jeg kender ham, og det har han ikke Raad til — det er s'gu aldeles ikke rart."

Hun rystede bekymret paa Hovedet, "disse fine Nykker ogsaa."

"Ja, de Nykker har kostet ham adskilligt i hans Liv — naa! det er nu Mandens Religion, Fru Funck, det kan man ikke sige noget om!"

"Ja, ja," afbrød hun, "det bliver jo ikke bedre, fordi De staar der og ser paa Støvlerne og spilder min Tid — gaa nu derop og vær fiffig, hører De," hun truede smilende ad ham, der var paa Vejen op, saa travede hun atter ind i Stuerne, hvor Gulvskrubberne larmede, og de smaa Haandlamper strakte deres sortrøde Tunger ud efter den friske Luft, der hvirvlede ind ad aabne Døre og Vinduer.

En lille halv Time efter aabnede Ritmesterens talende og leende sin Dør. Ud i den dunkelt oplyste Gang strømmede Lys og lun Luft, en svag Parfume fulgte med, man kunde mærke den trods den fine Røg af den nytændte Cigar, som Godsforvalteren ganske beskedent holdt i sin Haand. — Ritmesteren klappede Laaget i paa Cigarkassen og satte den tilbage paa Bordet, i det Øjeblik, han vendte Ryggen til Selmer, fløj der et trist Udtryk over hans Ansigt, men saa vendte han sig atter smilende til sin Gæst.

"Ja, som sagt, det er en klog Hund og en fornøjelig Hund," han saa ned paa en stor sort og brun Gordonsetter, der intet anende laa og sov, rullet sammen som et Nøgle.

"Naar den bare ikke er altfor klog. Hr. Ritmester, saa at den finder hjem igen." Selmer saa forknyt ned paa Hunden.

"Aa," Ritmesteren slog lidt fornemt afvisende med Haanden, "jeg siger til ham, at han skal følge Dem, mer behøves ikke — desuden, hele Sundet ligger jo mellem os, og Svømning er ikke Ajaks' Yndlingsport," han lo. "Ajaks!" kaldte han højt. Hunden løftede Hovedet og saa spørgende paa sin Herre, "kom her hen!"

Ajaks slentrede dovent hen til Ritmesteren, der havde sat sig paa en Stol ved Døren, den lagde det store Hoved, med de lange, krøllede Ører paa sin Herres Knæ og stirrede med sine gode, brune Hundedøjne lige op i Ansigtet paa ham, medens den elegant fjedrede Hale slog langsomt trygt-tilfreds frem og tilbage.

"Ajaks! Du skal følge hjem med den Herre der," sagde Ritmesteren højt og langsomt.

Ajaks vendte Hovedet og saa flygtigt paa Selmer, saa gabede den hvinende højt i en Art Benauelse, og, som om den helst vilde slaa det hele hen i Spøg, satte den sig rank og ret midt mellem de to Herrer, og slog taktfast og umaadelig hurtigt med Halen, saa det dundrede i Gulvet.

Ritmesteren rejste sig, "det er sandt, De skulde have hans Tegn — aa, luk Døren, kære Selmer," fløjede han til i en rolig, venlig Tone, men dog med en fjern Klang i Stemmen af "Grandseigneur." Selmer lukkede den, og Ajaks, der nu forstod, at det altsaa alligevel kun havde været en uheldig Spøg, gik hen til ham, snusede lidt til hans Støvler, som vilde den indlede en høflig Konversation, og lod sig roligt klappe af Selmer, som stod der, mere og mere elendig — hvad var det ogsaa for en fortvivlet Indskydelse af ham at proponere sig betalt med Hunden i Stedet for de Penge, Ritmesteren havde bedet ham modtage; kunde han — Fæ, som han var — ikke indse, at Hunden var Ritmesteren langt undværligere end Tikronesedlerne — se nu

der henne ved Skrivebordet! — den gamle, endnu elegante Skikkelse stod bøjet over Skuffen, medens Hænderne, smalle og hvide — rigtige Adelshænder, lidt rystende famlede om efter Hundetegnet, nu tog han Pincenezen af. . . hm! den gamle vilde dog ikke bryde med den sidste Rest af Kavalleren og tage de filisteragtige Brillen paa — ja, tænkte han det ikke nok, i Spejlet kunde han se Ritmesteren hurtigt føre sine Fingre op til Øjnene, inden han atter satte Glassene for og smilende vendte sig om med det fundne Tegn — han græd! — Jakob Alselius Selmer, Du er et stort Bæst! — sagde Selmer indvortes, medens han bukkende og rødmende tog Tegenet.

"Ja, men Hr. Ritmester, De har altid holdt saa meget af den Hund —" begyndte han stammende.

Der fløj et lidt koldt Udtryk over Ritmesterens Ansigt, saa at Selmer uvilkaarlig tav og indvilligende sænkede Blikket. "Kære Selmer," Ritmesteren lagde sin Haand paa hans Skulder, "nu taler vi ikke mere om den Ting, Hunden er Deres, jeg er lykkelig ved at kunne vise Dem en Gentjeneste — jeg føler mig rent ud sagt ofte noget reduceret i den Henseende," han smilte vemodigt og fortsatte i een hjerteligere Tone: "Tak for alt, kære Selmer — gaa nu kære!" Han lo lidt ved at se Selmer staa der, stor og bred og bestøvlet til Knæene, og rød og ubestemt og fylde i den lille, elegant udstyrede Stue med sin store Person og store Forlegenhed, "og hils Deres elskværdige Frue. — Ajaks! Gaa saa med den Herre," sagde han atter højt og langsomt.

Ajaks lystrede. Med Halen mellem Benene gik han betænksomt ud ad Døren og hen ad Gangen efter Selmer, rystende lidt med de lange Ørelapper, som tænkte den: "Gud skal vide, hvad det er for Kunster, de nu vil have mig til at gøre." Ved Trappedrejningen mødte de Katten, et Øjeblik spidsede Ajaks Ørene, men saa slappedes de igen — den var rent ud sagt i skidt Humør.

Ritmester von Schönou havde i sin Tid forladt den militære Stand for at blive Landmand. Armeen led intet føleligt Savn, og Landvæsenet mærkede intet nævneværdigt Opsving ved den Omordning. Man levede endnu den Gang i Forestillingen om, at en "von" enten maatte være General eller Godsejer — eller i alt Fald paa Vej til at blive det. Von Schönou havde tilbragt sit Liv paa begge Veje uden at naa synderlig langt. Hans Liv var et af disse Reguladitriestykker, som alle og enhver kunde "gaa efter," uden at finde noget som helst, der tyder paa "hemmelige Afgrunde" eller "Vunder, der voxer sammen med Tiden."

Paa Kirkegaarden var de tre Grave holdt i kølig, uadadelig Orden: "Charoline Amalie von Schönou, født von Alten," "Ingolf von Schönou," "Valborg von Schönou." Hver Marmortavle med de sorte, korrekte Bogstaver, hver lille Tujapyramide havde ligesom Passet parat: intet at bemærke!

Man havde egentlig aldrig vidst, hvorledes det stod sig med hans Gaard. Fra Aar til andet mærkedes nok nogle Indskrænkninger i Familiens Levevis. Lüksusthestene afskaffedes sammen med Kjøbenhavnsrejserne, men samtidigt begyndte Dødens Forposter lydøst at samles om den gamle Gaard. Deres uhyggelige Signaler blæste Kulde og Stilhed ned gennem de lange, hvide Korridorer — hvem kunde undres over, at man levede stille der. Nogen Klage var aldrig bleven hørt af Ritmesterens Mund, hverken over Kornpriser el-

ler Tuberkler; han blev maaske lidt rundrygget, det var det hele. Lægfolk kaldte ham "storsnudet," Præsten rystede paa Hovedet.

Saa en Foraarsdag satte han den sidste Marmortavle derved: "Valborg von Schönou." Og det være sig nu, at han var bleven gammel og ikke kunde beherske sig som før, eller Følelsen af nu at være ene og uden Kontrol havde givet ham Mod til at komme frem med lidt af det Hang af Sentimentalitet, som fra de første Ungdomsaar var trængt voldsomt tilbage "af Standshensyn," nok er det, ved Avertissementet om Datterens Død tilføjede han: "Hun blev kun sytten Aar."

Saa var det kort efter, at han lod Gaarden stille til Auktion og tilligemed Ajaks, der den Gang var Hvalp, flyttede ind i Fru Funcks øverste Etage. Fruen havde i den gode Tid været "Jomfru" paa Gaarden, gjort sit rige Parti inde i Købstaden og fandt sig særlig bæret ved nu som Enke at være baade Ritmesterens Værtinde og Husbestyrerinde. Begge Embedspligter udøvede hun med den størst mulige Omhu og Omtanke, fordi hun var en kærlig Sjæl, og fordi hun havde set meget, andre ikke havde set, i det gamle søndrede Hjem.

I fem Aar havde han nu gaet her og var bleven gammel. Talte man om, hvorledes han befandt sig i den lille By, svarede han regelmæssig "aa, fortræffeligt! Landlivet har aldrig ret tiltalt mig, og Kjøbenhavn er blevet mig fremmed, det er just her jeg passer," saa lo han, "det er maaske noget sent, jeg opdager det, men jeg har jo et stort Arbejde for nu, maa De huske, jeg skal snart op til den Examen: at kunne dø — og dertil er Ensomheden den bedste og eneste rette Manuduktør." Saa smilte han lidt og førte Samtalen over paa andre Emner.

"Jeg synes, den gamle Ritmester maa kede sig, han omgaas jo ikke en Sjæl," sagde man til Fru Funck.

"En Mand, som Ritmesteren," sagde Fru Funck, "tager ikke mod Gæstfrihed, naar han ikke kan gøre Gengæld — og det har han hverken Kræfter eller Lyst til."

"— Eller Penge," tænkte den anden, men tav venligst.

"Beder De ham ikke undertiden ned til Dem," surgte man videre. Fruen blev stram.

"En Mand som Ritmesteren kan en jævn Kone, som jeg, ikke invitere!"

"Naa, saa kunde han vel se ned til Dem uden at blive "inviteret," man har det godt hos Dem, Fru Funck, og saa er han jo Beates Gudfader, men han er fjær, skal jeg sige Dem, det er det, der er i Stykker!"

"Ritmesteren er en Adelsmand," sagde Fruen og tav derefter som Oraklet i Delphi. Men det var jo hendes eneste, bitre Sorg, at han hellere Aar efter Aar sad oppe i sin Ensomhed, end han gik ind over sin forhenværende Husjomfrus Tærskel. — Det var ikke det alene, at der ikke fandtes et Støvgran bag den Tærskel, men der fandtes heller ikke en smudsig Tanke, eller et Ukvemsord. Brysseltæpperne og de Fløjls Møbler, det opretstaaende Klaver, det store Bogskab var ikke — som saa ofte — en Maskerdegarderobe, hvormed den ene Stand vil stikke den anden Blaar i Øjnene. Fru Funck lagde sig til Hvile paa sin bløde Fløjls Sofa, naar hun var træt, tændte Lamperne i alle Stuer om Aftenen, fordi hun syntes, det var hyggeligt at se godt, holdt af at høre Beate spille, holdt af at tage sig en god Bog ud af Skabet, naar Dagens Gerning var gjort — hendes lille Rige var voxet frem af hendes

Tilbøjeligheder og Interesser, derfor var den Smule Luksus, der fandtes, Sandhed: en Del af hendes jeg, derfor "havde man det godt hos hende," som der blev sagt.

Den, der gaar fra Bod til Bod og køber Luksusgenstande, hvis Anvendelse de knap kender, for at "gøre det fint i Hjemmet," faar sjældent "et fint Hjem" paa den Maade. Der, hvor hver enkelt Genstand først har været savnet og ønsket, hvor den ligesom er tagen i Forudbesiddelse af Tilbøjelighed og Interesse, der voxer det virkelig "fine Hjem" frem efterhaanden. Saadan var det gaaet hos den "jævne" Kone, som Fru Funck kaldte sig selv, — men det forstod Ritmesteren ikke.

To Gange om Aaret kom han ind i Fru Funcks Lejlighed: naar Huslejen skulde betales. Han var da høflig og afmaalt, ganske anderledes, end naar Damerne kom op til ham, eller han mødte dem paa Trapper og Gange.

En Termin, da han skulde betale Lejen, havde Fru Funck arrangeret Kaffe bord til den Tid, han plejede at komme. Der fløj et misfornøjet Glimt over Ritmesterens Ansigt, da han saa det dækkede Bord — han mærkede Hensigten.

"De venter fremmede!" sagde han koldt, "saa gaar jeg igen, til siden."

Hun saa bønligt op paa ham. "Jeg vilde kun saa gerne have vist Ritmesteren, at jeg endnu har den Brudegave, Herskabet gav mig," hun viste hen til Bakken, med den Porcelæns Kande og Kopper.

"Naa — naa," sagde han formildet, "det var jo smukt af Dem, min gode! — men Kaffe paa denne Tid af Dagen! — De kender mine Vaner," han lo. — "Det var altsaa den Kvittering, dersom De vil være saa god."

Beate skrev den for sin Moder, medens Fruen, med Taarerne i Halsen, stod og saa til. Saa fulgte de ham begge ud gennem Spisestuen. For at gøre det lidt godt igen, standsede han foran et Skab, der stod, "det var et smukt Skab! Florentinsk Arbejde, tror jeg."

"Aa nej, Hr. Ritmester, kun en Kopi!"

"Ja, men dog ikke fineret?"

"Det kan vi se indvendig," Beate fløj ivrig, glad hen for at aabne Skabet.

"Aa nej!" Hendes Moder raabte det næsten i sin Angst og lagde Haanden paa Beates Arm, for at standse hende — — men det var for sent, Døren var kommet saa meget op, at Ritmesteren havde faaet set den store Sølvsats staa derinde, den fra hans gamle Hjem.

Fru Funck stod floy, som en lille Skolepige, "jeg har aldrig dristet mig til at bruge den, Hr. Ritmester — jeg vilde kun ikke, at den skulde komme ud til fremmede."

"Jeg indser ikke, hvorfor De ikke bruger den," sagde han, først lidt køligt; derpaa saa han paa disse to Kvinder, der, trods Adelskalender og Rangforordning var voxet sammen med hans daglige Liv; der fløj et varmt, hjerteligt Udtryk over hans Ansigt, og han sagde blødt: "det kan De roligt, netop fordi det ikke var til "fremmede" den kom."

Det var lige akkurat, at Fru Funck kunde lukke Døren efter ham, saa maatte hun ind paa den "Fløjs" og hulke ud.

"Sikken en Mand! Sikken en Mand!"

Men han kom alligevel ikke igen før næste Termin, og da var der intet Kaffe bord.

Dagen efter Selmers Visit var det Juleaften. Beate havde umaadelig travlt. I Stuen bag Butikken stod alle Kurvene, som skulde fyl-

des og var fyldte. Der var alle Slags, lige fra den med Klipfisk, Gryn, Sirup, Kaffe og to Lys — de blev nu afhentede — til de fine, med Klejner, Pebernødder og en Flaske Gammelvin — de Kurve blev bragt med Ønsket om "en glædelig Jul" — "og se nutil, at Søren snart kan begynde at gaa om med dem, de sidder jo og venter, maa Du huske, Beate, de sidder og kigger i Gadespejlet," sagde Fru Funck og lo godmodigt, "og dersom Rasmus er fuld, naar han kommer for at hente Kurven her," hun lagde sin Haand paa den største, "saa lad ham gaa igen, saa bringer Søren den derover; jeg synes for Resten, I har været lidt knibne med Flæsket." Fru Funck kiggede ned i Kurven og tog fra det store Lerfad endnu et Stykke, som hun puttede derned. — "Har Du været lidt oppe hos Ritmesteren, Beate?" spurgte Fruen lavmælet.

"Ja, jeg laver mig jo det ene Ærinde efter det andet," sagde Beate, næsten lidt muggen, "han bliver snart ked af mig, tror jeg, han sidder og roder i Skrivebordsskufferne — Klejnerne har han ikke rørt — at Selmer ogsaa kunde bære sig saadan ad, jeg vil nu slet ikke tale om den pæne Pude, jeg har syet til hem."

"Ham! hvad for en "ham," om Ritmesteren siger man ikke "ham."

"Herre Gud, Ajaks mener jeg jo — uf! alt er saa ækelt i Aar, fordi den Hund er borte, han var jo aldrig ude af Køkkenet, det kære Dyr, og naar jeg saa kom op med ham til Ritmesteren, saa lo han, fordi al Juleosen sad ham i Haarene, baade Klejner og Gaasesteg — uf! jeg begriber ikke Selmer." Beate gav et vredt Klip i Grankvisten, som skulde danne Guirlande paa Julebordet.

"At han ikke kan hitte paa at tage en Spand Vand og smide over ham, saa havde vi ham saamænd strax!" Fru Funck sukede.

Saa ringede Juleklokkerne. Ritmesteren rejste sig fra Skrivebordet, lukkede Skuffen og puttede Nøglen i Lommen, saa pudsede han sig lidt, tog "den nye sorte Frakke" paa — den var for Resten ret gammel — og satte sig til Rette i Lænestolen ved Vinduet.

Med Skindhuen paa stak Beate Hovedet ind ad Døren, "om der var noget, Ritmesteren ønskede, for nu gik de alle i Kirke." "Nej, Tak, lille Ven!"

Han sad i Tussmørket og saa Folk gaa til Kirke. Adstadige — Mand og Kone med hincanden under Armen, eller i Rækker — store og smaa Søskende ivrigt diskuterende og skydende paa de mindste, der maatte skræve ud, saa de blev lave — der gaar Apotekereren! Han hilser op, Ritmesteren hilser igen — "hm! Hans Hund lusker efter ham — ja! Apotekereren har aldrig kunnet faa den Hund til at være lydige, den havde naturligvis faaet Ordre til at blive hjemme! — nej! —" Ritmesteren saa hen til Krogen, hvor Ajaks Kurv havde staaet — nu havde han selv sat den ud i Rummet bag Trappen. — Hvor de Klokker ringede underlig skarp! Mon de vilde lyde saaledes ved hans Begravelse? Nej, langsommere! Men dog den samme Klang — saa vil hele Byen gaa med ud paa Kirkegaarden, her er det jo Skik at "følge" selv dem, man slet ikke kender — ja, var det ikke Skik, saa vilde der nok ikke være andre til Stede ved hans Begravelse, end Præst og Degn — aa ja! Han lagde Hovedet tilbage paa Puden og saa op i det svindende Dagslys.

Som i et Drømmesyn saa han, hvorledes han var bleven modtaget i dette Liv — man havde fortalt ham det tit — en ung, lykkelig Moder! En ung, stolt Fader. En Fader, der

havde taget selve Vuggen op paa sine stærke Arme og knuget den ind til sig med al den Kærlighedens Kraft og Varme, som han ikke maatte have Lov at anvende mod den lille nyfødte, der laa gemt i dens Puder. Der var bleven stødt i Trompet til højre og venstre, for at melde om denne Søns Fødsel; Folkene paa Gaarden fik en hel Tøndes gammelt Øl udleveret, og Daabsdagen var en Fest for hele Sognet med Fyrværkeriets muntre Kanonade som Slutning. — Livet havde plukket ham, hvor havde det plukket ham! Først Illusionerne, saa røvede det ham igen, lidt efter lidt, alt det, han havde lært at nøjes med, og nu var han ene! Han saa igen hen til Krogen ved Kakkelovnen. Hvor man dog kunde knytte sig til saadant et Dyr! Ajaks var lige fem Aar, han kunde saamænd godt have overlevet Ritmesteren. Den gamle Mands Bryst hævedes og sank saa atter, medens Taarerne hurtigt trængte op i Øjnene og føltes varmt paa de kolde Kinder.

Det var tit, naar han havde ligget i Sengen og Ajaks listede sig hen og slikkede hans Haand, at han havde tænkt: saadan vil han slikke min Haand i den sidste Stund, naar den er for svag til at klappe ham; men det havde naturligvis været syndigt, man skal ikke hænge saadan ved et maalløst Dyr! — Ritmesteren rejste sig, gik hen til Bogskabet og tog frem et Bind af Martensens Prædikener; men han kom ikke længere end til at lægge det uaabnet paa Bordet, saa kom han i Tanker om, at det undertiden faldt, i alt Fald ham, noget vanskeligt at forstaa Martensen, og i Aften havde han ikke Lyst til at spekulere. Saa gav han sig, med Hænderne paa Ryggen, til at gaa op ned ad Gulvet i den mørke Stue, som kun fik et flakkende Lys fra Lygten lige overfor, medens han i Tankerne, Linie for Linie, gennemgik: "Et Barn er født i Bethlehem."

En Stund efter begyndte det at pusle i Husset, de var komne hjem fra Kirke. Døren fra Trappen ind til hans Spisestue gik Gang paa Gang sagte op og i, han hørte det rasle med Knive og Tallerkener.

"Der er serveret," lød det lidt efter, det var selve Beate, der aabnede Døren, "maa jeg ønske Ritmesteren en glædelig Jul," sagde hun beskedent.

"I lige Maade, lille Ven, i lige Maade!" han saa smilende paa det forlegne, rødmeende Ansigt foran sig, "naa, hvad har du mere paa Hjerte?"

"Aa, Ritmesteren ved det nok, det vi altid ønsker, Mo'r og jeg."

Det trak lidt op til Fornemhed i Ritmesterens Ansigt.

"Det er nu ogsaa, fordi der skulde være lidt Fest dernede i Aften, og Mo'r syntes, at det passede sig ikke rigtigt, at — at andre skulde faa det at vide." — Gud bevares, hvor det var vanskeligt at faa frem — "naar Ritmesteren, som dog havde gjort mig den store Ære at være min Gudfader, ikke havde set ham."

Ritmesteren lo, "naa sadan! Og hvem er han saa, Barn?"

"Det er Godsforvalter Selmers Broder; det er saa heldigt," sagde hun glad og ivrig, "at han har forstuvet sin Haand, derfor kunde han komme herved i Julen, og vi faa det deklareret."

"Hm! Selmers Broder! Skuespilleren?"

"Ja, ved Dagmarteatret, ved Ritmesteren nok," lagde hun til, lidt følt.

"Er den Herre dernede?" Ritmesterens Stemme lød saa mærkelig tørt.

Det arme Pigebarn følte et Uvejr nærme sig, i Beføpelsen sagde hun det galeste, hun kunde: "Han vilde være saa lykkelig ved at gøre Ritmesterens Bekendtskab."

"Takker for Æren," han bukkede med et lille Smil, som hun ikke rigtig kunde tyde, "nej, sig Deres gode Moder, at jeg takker for hendes Venlighed; men at jeg passer bedst til at blive i mit Hjem, i Aften som altid," han hilste paa en Maade, som sagde hende, at Audiensen var forbi.

Saa sjokkede hun af, og han begyndte atter sin Vandring op og ned, op og ned.

"Dette, ikke at være kommen af Godtfolk, hvor det dog altid mærkedes. Hm! hun her var jo net at se paa, havde ogsaa lært godt, og dog, simpel!" Da han først havde sagt Ordet, inde i sine Tanker, havde han en trodsig Glæde af at gentage det: "plagagtig simpel!" sagde han atter og kuede en lille Stemme, som dybest inde vilde protestere.

"Naa, der stod Aftensmaden — naturligvis, en Time for tidligt! og saa denne Bunke! — At simple Folks Maver var som Tønder! bare stoppe i, bare stoppe i! — og saa var det deres eneste Festforanstaltninger ved alle Lejligheder: at fordoble Antallet af Maaltider og Retter" — han gik hurtigt hen og tog Overfrakken paa — "han vilde ud at røre sig, han havde aldeles ikke noget imod, om de dernede hørte, at han ganske demonstrativt gik bort, væk fra deres Grødfade og Ædelolkeri!"

Ifter, som han var bleven, gik han ungdommelig rask hen mod Døren, og vilde lige til at kalde: "Ajaks!" saa greb han sig i det og gik haardt og fast ned ad Trappen.

Gadedøren smældede i efter ham, han aandede dybt ude i den kolde, rene Luft. Lidt efter sagtnede han sin Gang. — "Han burde jo have sagt nej! Han burde jo have givet ham de halvt Hundrede Kroner og beholdt sin Hund. Et godt og trofast Dyr skal man ikke give fra sig, som en anden Prakker, for at spare nogle Skillinger, det strejfedes næsten det sjofle, dette," der gik et underligt, næsten fortvivlet Træk over hans Ansigt, "at han havde været saa fejt — for det var af Fejghed, at han havde solgt sin Hund, af Angst for at høre Selmer nægte at ville tage hans Penge."

Den unge, kraftige Mand, med sin Formue i Ryggen, overfor ham blev Ritmesterens Pengesedler saa underlig talte og smaalige. Ritmesteren havde prøvet det før, naar den rige Mand, med et halvt misfornøjet Udtryk puttede de Sedler i Lommen, som han helst var fri for at tage imod — puttede de Sedler, der havde ligget paa Stads i Ritmesterens Skuffe, ned til de andre Sedler, der ikke gjorde andet end rende ud og ind ad Pengepungen — de Øjeblikke havde været Lidelser for Ritmesteren — det var, for at fri sig for flere af den Slags, at han havde ofret sin sidste, trofaste Ven.

Pludselig saa han atter Beates underligt bedende Blik, "sød havde hun jo set ud, Barne," saa satte han atter Stokken haardt i Stenbroen, "hvorfor kunde man ikke lade ham være i Fred! Han vilde ikke døges over med alle disse Opmærksomheder, som han ikke kunde gengælde, han, den halvfattige Mand, vilde ikke, for Resten af sine Dage, være sin rige Husjomfrus gratis Pensionær — for dermed vilde det ende, det følte han, om han nogen Sinde satte Foden over den Tærskel." Der kom nogle Trækninger ved hans Øjenkroge. "Havde Vor Herre kun gjort det saadan for ham, at han havde en spækket Pung, saa gik han over den Tærskel, for han trængte til Mennesker, det følte han nu, ved

saa dybt at savne en stakkels Hund; men nu var han en Gang fattig." Han rettede Ryggen og saa roligt og behersket op imod den klare, stjernebesatte Himmel.

"Og saa havde han jo slet ikke behøvet de 1500 Kr. for den Skov. Hvad var der i Vejen for, at han f. Ex. havde nøjedes med en Ret Mad om Middagen, eller at han for at spare Brændsel, kunde spise, sove og opholde sig i samme Stue; men Gud bevares, saa skulde han have haft Vrøvl med de to Fruentimere der hjemme. "Gud, det kan Ritmesteren ikke." Kan!" han smilte bittert, "mon nogen af de to smaa Gaaseurter havde nogen Anelse om, hvad man kan lære sig til "at kunne!" — at kunne undvære."

Han var træt, da han kom hjem. Stueetagens Vinduer lyste ud til ham, men han saa ikke derind, "han kendte den Historie med "det straalende Træ" og de pyntede Borde med "Julestemning" og Juleforkvappelse." Gnaven gik han gennem Gangen, "nu sang de Salmen," han hørte ikke efter, "det var vel noget for ham, Skuespilleren! Uh! saadan en rigtig Smørtenor formodentlig, der synger paa Konsonanterne, uh!"

"Saa, et Søleri over al Beskrivelse paa Trapperne, isch! At hun ikke en Gang kunde holde det rent Juleaften!" Saa greb han sig i det, "nej, dette var for uretfærdigt! proper var hun," han stavrede langsomt op ad Trappen, hvor der stadig laa smaa Vandpytter. "Naa, han var altsaa bleven gnaven, bitter og vredagtig, uretfærdig, ja, næsten uædel i Aften, han syntes dog ellers, at han i sit Livs store Sorger havde kunnet klare de Skær! skulde han nu ogsaa faa det at bære, at se sig selv gaa nedad, smaalig, ubehersket!" Han sukkede dybt.

Han havde slukket Lampen, da han gik ud, han lod Døren til Gangen staa aaben, for at faa lidt Lysskær, medens han atter tændte den. Dan han vendte sig for at lukke Døren, stod, med Forbenene i Stuen og Bagbenene ude paa Gangen, den floveste og vaadeste Hund, der nogen Sinde er set.

"Ajaks!" næsten raabte Ritmesteren.

Ajaks nærmede sig uhyre langsomt, krøb næsten paa Maven og lagde sig plat ned foran Ritmesteren, idet han ganske forsigtigt slikkede sin Herres ene Støvlesnude. "Ajaks! var det Dig, din Gris!" sagde Ritmesteren blidt — mere behøvedes ikke; som var der en Springfjeder i Hunden, fløj den op med et Sæt, gav sig hylende og gøende til at fare rundt i Værelserne, snusede et Øjeblik til det dækkede Bord, saa hen til den gamle Krog, hvor Kurven plejede at staa, og løb endelig hen foran sin Herre, hvor den satte sig til at hamre med Halen i Gulvet.

Ritmesteren kunde ikke modstaa, han maatte le; "men Du har jo en Pakke om Halsen!" Det var et Brev, svøbt ind i Voxdug. Selmer skrev:

"Højstærede Hr. Ritmester von Schönou!

Tag en Byrde fra min Samvittighed, lad mig faa en glad Jul, i Bevidstheden om, at to Venner atter har fundet hinanden, og lad mig ikke have købt mig min Samvittighedsfrihed ved, at De i Morgen sender mig Honorar for den Smule jeg har gjort for Dem. Er jeg virkelig for uværdig til at kunne gøre Ritmesteren en Tjeneste? Deres hengivne

Selmer.

P. S. Jeg føler mig overbevist om, at en Timestid efter, at jeg har løst Ajaks, svømmer han midt ude i Sundet."

Ritmesteren sad ved Skrivebordet med Haanden under Kinden og saa og saa paa Ajaks. Ajaks følte sig tilsidst generet af denne Stirren og begyndte at ordne sig efter den

lange Svømmetur saa derangede Toilette; han tænkte, at det var det, der var galt, at han var vaad. Med sin brede røde Tunge gik han sig efter over alt, det var et langsomt Arbejde — men Ritmesteren sad endnu der, med Haanden under Kinden og saa paa Ajaks — saa tog han en Pen, dyppede og skrev: "Kære Selmer!

Det gør mig ondt, om jeg har givet Dem Anledning til at tro, at jeg ikke vil modtage en Tjeneste af Deres Haand — det gør mig ondt, men min Undskyldning maa søges i de Anskuelse og Ideer, hvori jeg er opvoxet. Modtag nu imidlertid min Forsikring om, at jeg med Glæde modtager det Venskab, De byder mig, ligesom jeg byder Dem mit — om De har Brug for en gammel Mands.

En glad og velsignet Jul for Dem og Deres!
Carl von Schönou."

Medens Brevet blev forsejlet og stemplet med Ritmesterens store, gamle Signet laa der et eget fast, lidt smerteligt Træk om hans Mund. Dette, "hvad en Mand kan modtage, eller ikke modtage," det havde saa ofte blandet sig ind i hans Liv — nu havde han altsaa hugget Knuden over, og han vidste, det var rigtigt; naar "en Mand" aldrig var bleven "noget stort," hverken med sin Aand eller sin Haand, saa gjorde han bedst i at holde sig til, hvad det ene Menneske kan modtage af det andet, saaledes var det — men — naa ja, han kunde vel lære det, som saa meget andet!

Saa rystede han med en Villies Anstregelse de Tanker af sig og saa atter paa Ajaks — han maatte smile — Ajaks stod med halvspidse Øren og sagte vittende Hale og saa vist paa Ritmesteren, medens han peb et ganske pianissimo Forventningspip. "Ja," sagde Ritmesteren, som til et Menneske, — han havde sat begge Armene i Siden — "jeg ved s'gu ikke," han kløede sig bag Øret, "skal vi gaa derned?" — Som om Ajaks havde forstået hvert Ord, gjorde den hurtigt omkring, gik hen mod Døren, satte Snuden mod Sprækken og snøftede. Ritmesteren lo, "naa, saa kom da!"

Dan han gik forbi Bordet, saa han det Bind af Martensens Prædikener, som han havde opgivet at læse i; han smilte svagt, "hvad var han egentlig, at han havde holdt sig for god til at tage mod den Kærlighed, der blev budt ham, ham, der ikke en Gang turde give sig i Lag med en lidt alvorlig Prædiken! Mon alle Mennesker altid havde vidst om ham, at han var et Fæ?" Saa kom han til at le ved at se den ubændige Glæde, hvormed Ajaks styrtede sig ned ad Trappen, som duftede af Gaasesteg o. s. v., et Øjeblik senere bankede han paa Fru Funcks Dør.

Juledag var Ritmesteren i Kirke, det morede ham altid at sige til Apotekerens: "min gode Apoteker, De har ikke lært Deres Hund at lystre, min ligger taalmodig hjemme," han sagde det ogsaa i Dag og dvælede særlig behageligt ved den sidste Del af Sætningen.

Saa gav han sig i Snak med Manden og fortalte ham i Samtalens Løb, at han havde tilbragt Juleaften hos sin Værtinde," havde han en Gang brudt Isen, saa skulde ogsaa hele Byen vide og forstaa, at der havde han nu fundet 'et Hjem' for Resten af sine Dage, — "men hvor saadan en Fyr kan bukke," de talte om Skuespiller Selmer ved Dagmar-teatret, "hvor saadan en kan bukke, Apoteker, jeg forsikrer Dem, aldeles elegant!"

Og Ritmesteren ser uforstaaende frem for sig og faar en Fornemmelse af, at Verden er drejet om ad en anden Gade, siden han var med.

Der var engang —

AF DAGMAR WIGGERS

DER var en Gang et lille Kongerige højt mod Nord, og der var en yndig Prinsesse, som hele Folket elskede. — — Ja, vilde den tilfældige Fremmede, der kom til København den 9de Juni 1921, ikke have gnedet sine Øjne og knebet sig i Armen og begyndt at repetere sin Barndoms Eventyr.

En flag- og blomstersmykket By i straalende Sol — langs alle Hovedgaderne en tæt Mur af Mennesker med Blomster i Hænderne, i alle Vinduer saas forventningsfulde Ansigter og paa Lygtepæle og Tage hang jublende Drengene. Midt ned ad Gaden kom det straalende Optog, først Vognen med Byens fornemste Politiebedsmand, saa nogle Betjente til Hest og saa en pragtfuld Kareth, hvor den gamle stive Hofchef Rothe tronedede i ensom Majestæt med en utallig Masse Ordner paa Brystet. Stiv og underlig forbenet sad han i sin pragtfulde guldbroderede Uniform, en Levning fra svundne Tider. Og saa kom den aabne Brudekareth — en pragtfuld gammel Hængekarm, der førtes uden Kusk men med Forriddere paa de smukke Heste, der dansede hen ad Gaden. Bag paa sad de to Hejdukker, som de kaldtes, stive som Pinde sad de i deres fineste Skrud — guldbroderede røde Frakker, hvide Silkestrømper og høje Hatte med store Guldplumager. Højt tilvejs sad de og saa stift frem for sig, ikke en Mine — ikke en Bevægelse i deres loyale Ansigter — var det Mennesker, var det levende Tjenere — mest af alt lignede de allegoriske Figurer til Minde om Aarhundredernes Kongevælde. Thi saadan er det jo blevet i Tidernes Løb, at Kongeværdigheden føles mest og synes mest af de underordnede Hofembedsmænd.

I selve den gyngende Karm sad den unge Prinsesse — den straalende Brud og Brudgom. — Over hendes unge Hoved laa det skønne gamle Kniplingeslør, det der i sin Tid prydede hendes Moders Brudeklæde, — straalende lykkelig sad hun der med Favnen fuld af Blomster — Vognen var halvfuld af Sommerens rige Blomsterflor — alt Folket, der krasede Brudetogets Vej, kastede Blomster ind i Vognen og de ramte Forridderne — den stive Hofchef, der med stive Bøjninger tog mod Folkets Hyldest — Blomsterne ramte ogsaa de to Hejdukker, men de rørte ikke en Muskel, det var under deres Værdighed, Hestene trampede afsted i Blomster og prustedede og nøs, naar en Rose strejfede deres bløde, følsomme Muler. — Men Prinsessen — hun lo og vinkede — hun ligesom tog alt Folket i Favn — hun tog dem til Vidne paa sin store

Lykke, paa det ubegribelige, der var sket hende, at hun nu var viet for Livet til den Mand, hun selv havde kaaret, til ham hun elskede med hele sin unge Sjæl. For det var utvivlsomt — dette var Lykke — en saa skøn og ægte Lykke, som den kun sjældent ses — som den kun sjældent føles, maaske. Vi saa det alle — vor lille Prinsesse jublede af Lykke — og med alle vore Blomster fløj vore bedste Ønsker op mod hende og ham — bliv ved at være lykkelig, lille Prinsesse — gid hele dit Liv maa blive som nu en Dans hen over Roser — gid den Mand, der sidder ved din Side, og om hvem vi intet ved, maa være din Kærlighed værdig — lille søde Prinsesse, bevar dit skønne Smil, bevar dine Øjnes straalende Lykkeglans. — —

Efter Brudevognen kom en Afdeling Husarer til Hest i deres mest straalende Uniformer og paa de skønneste Heste — jo vist — det var selve Eventyret — der var en Gang. — —

Det er snart mange Aar siden, at Prins Valdemar, Kong Christian den 9des yngste Søn, hjemførte sin Brud — Prinsesse Marie af Huset Bourbon — til Danmark. Der var noget fremmedartet over hende, hun var fransk i Klædedragt og Væsen, og af Førstningen hørte vi af til, hvor svært det var for hende at underordne sig det lille nordiske Hof meget stive Etikette, for den gamle Dronning Louise var meget formfuld. Lille var hendes Land og lille var hendes Hof, men det blev sagt, at fornemmere og mere stilfuldt Hof fandtes ikke i Europa.

Hvad var det der gjorde at Folket — det store udenforstaaende Folk, der aldrig talte med den kongelige Familie, næppe nok saa dem, i hvert Fald kun paa Afstand — hvad er det der gør, at dette Folk pludselig siger — "Vi elsker Prinsesse Marie" — og virkelig gør det, jubler naar de ser hende, føler med hende, tager Del i hendes Liv — altsaa altsammen paa Afstand — gennem Aviser og Rygter, men alligevel som en der hører dem til, som en de kender og holder af, som en der ingen kan sige noget ondt om. — "Aa Snak," siger Folket, "det ved vi meget bedre! Prinsesse Marie er Godheden og Kærligheden selv, ingen er som hun mod de Syge og Fatige, ingen gør saa meget som hun for de daarligt stillede i Samfundet — hendes Hjerte er Guld." —

Og Prinsesse Maries Hjerte var Guld — hun opsøgte de Gamle og ensomme, hun bragte dem Hjælp med gode og milde Ord, og hun svigtede aldrig, naar de franske Søstre kaldte paa hende til Hjælp for deres Bazarer og Indsamlinger, hun gjorde et mægtigt personligt Arbejde, sled i det for at ordne og arrangere, var utrættelig for at faa de andre til at dele hendes Iver og føle den samme Trang til Hjælpsomhed.

Og da den gamle Kong Christian blev Enkemand, saa man ham altid med Prinsesse Marie og hendes Børn; som en god og kærlig Datter vogtede hun over den gamle Mand, gik lange Ture med ham, lavede op i hans ensomme Stuer og fyldte dem med Liv og Kærlighed. Og saa kom Budskabet om hendes bratte Død — et Budskab der virkelig følte

som en Landesorg — der var Sorg i mange smaa fattige Hjem i København i de Dage, Mødrene græd og sagde til deres Børn — "Jeres gode Ven, den rare Prinsesse er død — nu ser det sort ud for os, naar Julen kommer — hvem vil nu hjælpe os." —

Og i det "Gule Palæ" nede i Bredgade voxede saa den lille moderløse Prinsesse Margrethe op mellem sine fire Brødre. — "Det lille Skind," sagde Mødrene rundt om i Landet, "hun har mistet en god og kærlig Moder" — og uvilkaarlig overførtes Folkets Venlighed og Hengivenhed paa den lille moderløse Prinsesse.

Frit og jævnt voxede hun op, Prins Valdemar var alle Dage en jævn og ligefrem Mand, og Søsteren til en af hans Officersvenner, Frøken Ramsing, blev den unge Prinsesses Vejleder og Optragerske. Senere sattes hun i den franske Skole og behandledes ganske som de andre Børn, og fik da ogsaa sine bedste Veninder mellem Københavns Borgerdøtre. Kvik og klog var hun — et elskværdigt og naturligt Væsen, forbunden med en aaben og retskaffen Karakter, gjorde hende afholdt baade af Lærere og Kammerater og med Glans gennemførte hun sin Skolegang og afsluttede med Studenterexamen — den første og eneste danske Prinsesse, der har kunnet pryde sit Hoved med Studenterhuen — hun og vor nuværende Konge er, saa vidt jeg ved, de eneste Medlemmer af den kongelige Familie, der er akademiske Borgere, og vi maa huske, at her hjemme i Danmark, synes vi jo endnu, det ligesom sætter Prikken over i'et ved et Menneskes Uddannelse.

Prinsessen blev Spejder, hun blev Æresmedlem af "Ulvekorpsset" og hun deltog med Liv og Lyst i deres Øvelser; hun kørte sin Automobil gennem de snævre Gader, hun red med sin Fader ude i Bernstorfparken og hun var altid glad og munter — altid med et Smil til alle. Hun gik paa Husholdningskursus hos Fru Majland Suhr — smøgede Ærmerne op og skrumpede sine Borde og Gryder, saltede Flæsk ned og kogte Kleiner, lærte at sylte og bage. Men i al sin Travlhed glemte hun ikke sin Moders Gerning — ung som hun var, tog hun den op saa godt hun kunde. Nu var det hende, der stod i de franske Søstres Bazar — nu var det hende, der om Morgenen smuttede ind ad en eller anden fattig Dør i en skummel Sidegade, med en Kurv gode Sager.

Da Krigen kom tog hun til England og tog Plads paa et Hospital, gjorde sin Gerning fuldt ud og blev Londonernes erklærede Yndling. Deres Begejstring for hende gik saa vidt, at de absolut vilde have, at Prinsen af Wales skulde kaare hende til Brud, og atter

og atter lød Rygterne — at nu var det Alvor, nu var Forlovelsen sket. Men Prinsesse Margrethe lo af det hele og ved en Festlighed i Studenterforeningen, hvor hun, hendes Fader og Brødre var tilstede, opførtes der en Revy, hvor en af Sensationerne var et mægtigt Telegram fra London, hvori det kundgjordes, at i Dag var Prinsesse Margrethe af Danmark heller ikke blevet forlovet med Prinsen af Wales — en Vittighed, der morede baade hende og hele den kongelige Familie uhyre.

Og saa pludselig — under et Besøg hos Dronning Alexandra, der altid særlig har elsket den muntre lille Prinsesse, tog hun til et Bryllup i Frankrig, og der møtte hun sin Skæbne — Prins Rene af Huset Parma. — Det maa have været Kærlighed ved første Øjekast, for nu gik det Slag i Slag. Prinsen kom herop og friede paa gammeldags Vis — først hos Familiens Overhoved, Kongen, saa hos Faderen, Prins Valdemar, og saa — skønt, nej, jeg er sikker paa, at de unge havde snydt Etiketten — hos hende havde han vist friet for længe siden. Arm i Arm gik de ned ad Gaden som to glade Børn — de fløj ud ad Strandvejen i hendes raske lille Automobil, og de red omkap i Dyrehaven — der var en Jubel og Fest over hendes Skikkelse, og Folket fik travlt med at vise hende, hvor meget de holdt af hende. Fest blev lavet efter Fest — "Ulvne" hyldede hende i Dy-

rehaven — den franske Skole og Sct. Josephsøstrene tog bevæget og rørende Afsked med deres lille Prinsesse, med deres gode Ven, med deres elskede Prinsesse Maries unge

Datter. Hun maatte indvie Æresminder og Statter — hun maatte samles med Studenter og Skolekammerater — hun gjorde Afskedsgilde paa Bernstorf for alle dem, der stod hende nær — vi saa hende daglig i Avisernes Billeder, altid med det samme lykkelige Smil om Munden, altid med de samme straalende Øjne.

Brylluppet stod ude i den katolske Kirke i Stenosgade — saa uhyre betegnende for Prinsesse Maries Datter stod Brylluppet i en af Vesterbros smaa Sidegader — i Hjertet af Vesterbroes smaaborgerlige Hjem — i Proletarkvarteret og Fattigmandsgaderne.

Straalende var hendes Brudfærd fra Kirken til Amalienborg Slot, hvor Bryllupsfrokosten holdtes i en saa fornem og glimrende Forsamling, som disse Tider kan stable paa Benene af kongelige Personer, hvoriblandt vor egen Enkedronning og den gamle russiske Enkekejserinde Dagmar staar som Veteraner for de Tider, der svandt.

Men ogsaa en stor broget Skare af vor Lands og vor Bys bedste Borgerskab hørte til Gæsterne. Det er en kendt Sag, at Prins Valdemar og Prinsesse Marie stod i nær Forbindelse med Østasiatisk Kompagni, og det har igen ført til varmt og varigt Venkab med Etatsraad N. Andersen og hans Familie; en lille Datterdatter af Etatsraaden var Brudepige sammen med andre af Prinsessens Ungdomsveninders Smaabørn.

Amalienborg Slotsplads var hele Dagen fuld af Mennesker, der haabede at se et Glimt af den populære Prinsesse, og hun svigtede ikke; efter Frokosten kom hun ud ved sin Mands Arm og vinkede og nikkede ned til dem alle. Og saa kørte hun hjem til Bernstorf — denne Gang i en elegant Automobil, men ikke hurtigere end at Folk kunde nikke Farvel til hende.

Hele Vejen stod de — helt ud til Bernstorf kantede de Vejens Sider — Folket — det jævne store Folk stod der for at se deres lille Prinsesse for sidste Gang og give hende en sidste Blomst. Ved Øresundshospitalet stod alle Sygeplejerskerne i deres hvide Dragter og lidt længere henne, hvor Nonnerne har deres Domicil og det evige Tilbedelsens Kloster ligger, stod de sorte Nonner med deres hvide Lin og neje for deres Hjerterbarn, og mangen en Taare randt ned ad de gamle ind-

EFTER BRYLLUPSFRUKOSTEN PAA AMALIENBORG.

Paa Altanen staar tilvenstre Kronprins Frederik og Dronningen. Tilhøjre Enkedronningen. Bag Brudeparret staar Brudens Fader, Prins Valdemar. Tilvenstre for Bruden Enkekejserinde Dagmar af Rusland og Hertuginde af Parma.

skrumpne Kinder. Saa kom alle de unge Piger fra Helgoland, de stod af Cyklerne og svingede med Badehaandklæderne — Spejdere løb efter Vognen — Cyclister fulgte med — Herskabsvogne standsede og Damerne neje — Arbejdsvogne standsede ogsaa og Ku-

skene tog Hatten af — det var et blandet og broget Følge hun havde med sig hjem — det var Folkets sidste glade Hilsen paa den smukke Sommerdag.

Næste Dag kørte et Par store Automobiler til Roskilde, hvor den unge Prinsesse Rene

lagde skønne Blomster paa sin Moders Grav, og hvor Prins Valdemar tog en bevæget Afsked med sin unge Datter, der herfra tog Expressstoget ned til sit nye Fædreland.

— — — og saa fik Prinsen Prinsessen og det halve Kongerige. — —

“Tonys Bror”

Julegæster

Et Juleminde af TONY'S BROR

DEn Juleaften, hvorom jeg nu vil berette, vil jeg aldrig glemme, og de Omstændigheder, der knytter sig til denne den mærkværdigste af alle de Juleaftener, jeg har oplevet, er saadanne, at jeg altid vil gemme Erindringen derom, og naar mine Børn bliver saa store, at de kan begynde at forstaa Livet og dets Mærkeligheder, saa vil jeg fortælle dem om denne Juleaften, saaledes som jeg nu fortæller Dem, kære Læser, Aftenens Hændelser — aldeles som de fandt Sted, uden at lægge til eller trække fra.

Naturligvis skulde denne Aften, den herligste af alle Aarets Aftener fejres, — som det var bleven Skik i vor lille Kreds — hos den Melankolske paa Østerbro, og naturligvis var Gæsterne de samme, som de havde været de foregaaende Aar. December havde været forholdsvis mild, men i de sidste Dage op imod Jul var det begyndt at fryse, og til vor tykke Vens store Glæde begyndte det at sne om Morgenen den Dag, da Juleklokkerne begyndte at kime. Han plejede altid at sige, at der manglede noget, naar der ikke var Sne i Luften Juleaften.

Og da det det begyndte at mørkne, stævnedes vi ud ad Østerbro til, og det var den eneste Aften hele Aaret, hvor vi med Villie undgik hinanden, for vi havde hver især saa mange hemmelighedsfulde Pakker, som skulde praktiseres ind i Stuerne, uden at den anden fik det at se, og den lille Frue gik smilende omkring og forsikrede, at hun virkelig slet ingenting saa, naar vi hver især vraltede — uformelige af Pakker under vore Overfrakker — ind gennem Entredøren, og derfra smuttede ind i Dagligstuen, hvor Træet stod og ventede paa at blive tændt.

Gaasen brasede ude i Køkkenet, og sendte denne herlige Duft som, blandet med Rødkaal, er uløselig bunden til Julen, og den lille Frue færdedes mellem Køkkenet og Spise-stuen og sagde, at om ti Minutter var Gaasen færdig, og saa haabede hun, at “han” kom. “Han,” vor kære tykke Ven, som i Aften havde mere travlt end ellers, for saa havde han en Del Ærinder, navnlig ude paa Nørrebro, hvor han i de fattigste Kvarterer puste-

de op og ned ad de smaa brøstfaldige Trap-

per, der var Forbundsledet mellem den usleste Fattigdom, som Storbyen altid avler, og den Verden, der lever udenfor, og helst lukker det Øje, der vender mod de gustne Ansigter og sultne Øjne, som der er alt — alt for mange af herude blandt de høje graa Huse med den daarlige Luft og de skidne Indgangsdøre.

Vi vidste godt, hvad han tog sig for — og vi vidste godt, hvad Grunden var til, at han altid kom farende i sidste Øjeblik i en Droske, men vi lod allesammen, som om vi slet ikke kendte til den Sag, men blot bebrejdede ham hans Uefterrettelighed, og han maatte kunne forstaa, at det var i høj Grad uheldigt for Husmoderen at skulde staa med Maden færdig, — og særlig en Gaas, som helst skulde paa Bordet, naar den kom ud af Ovnen.

Han havde tusinde Undskyldninger, men berørte aldrig den virkelige Grund, og vi sagde bare, at han kunde godt spare sig alle Udflugter — det var saamænd ikke andet end bare Ligegyldighed, — og han sukkede dybt, og lod sig synke ned paa en Stol, og saa ganske haabløs ud.

Og det syntes at trække op til, at den tykke Ven skulde være Selskabets Syndebuk, da der skete noget, som pludselig forandrede hele Situationen, og vendte op og ned paa hele Aftenen.

Der lød pludselig hastige Trin paa Trappen, og en heftig Ringen paa Dørklokken. Den Melankolske lukkede op, og en Mand brasede uden videre ind, efterfulgt af en anden, der greb den første i Skulderen, og tvang ham op i en Krog i Entreen. — —

“Nej — min gode Baron! Den gik ikke — naa! frem med Poterne — —”

Den første Mand opgav Modstanden og sagde lavmælt: “Giv blot slip — jeg skal nok gaa med — —.” Vi andre var naturligvis bleven kaldt til af Støjen, og fyldte Dør-aabningen ind til Stuen.

“Ja — Selskabet maa virkelig undskyldte den Uhøflighed, hvormed vi optræder,” sagde den sidste Herre og tog nu først Hatten af, “men vor Optræden har, som De maaske kan forstaa, sine bestemte Grunde, — jeg er nem-

lig ansat i Politiet, — og han der — Baronen — — —”

“Nej — hvad ser jeg — God Aften, Lyngel! — Glædelig Jul, Hans! — Hvad Pokker er det for en Maner at besøge Folk paa — —?” Det var den tykke Ven, der pludselig blandede sig i Optrinnet med ovenstaaende Henvendelse til Betjenten.

Denne blev strax forbauset over Tiltalen, men genkendte i det samme sin gamle Ven og Skolekammerat i vor tykke Ven.

“Ja — Du maa skam undskylde, men det var sandelig ikke min Skyld, at vi kom saa hovedkulds afsted, — men min Ven, der gjorde Forsøg paa at udnytte en Chance — —.”

“Naa — saadan! — Du er paa Jagt?” Opdagelsesbetjenten smilte og bukkede høfligt for Selskabet.

“Ja — nu maa De undskylde allesammen for hvad der er sket,” sagde han og trak et Par Haandjærn frem, “men nu beder jeg Selskabet trække sig tilbage — naa! kom saa, Baron — —!”

Denne saa hen paa Betjenten med et Blik, hvori der var ikke saa lidt af en Bøn: “Det behøves saamænd ikke, Hr. Lyngel — De kan være ganske rolig for mig — —.”

“Stop lidt, Lyngel,” sagde den tykke Ven pludselig, idet han drejede Nøglen om i Entredøren, “sig mig en Gang, min Ven — har Du Tjeneste i Aften?”

“Ikke Spor — det var aldeles tilfældig jeg traf ham — — —.” Den tykke Vens Ansigt klarede mærkeligt op ved dette Svar. Han ligesom voxede flere Tommer, og hans brede Skuldre blev ligesom endnu bredere. Han slog ud med Haanden paa denne ejendommelige vældige Maade, som vi kendte saa godt, og som varslede en af hans originale Ideer. — — —

“Maa jeg saa have Fornøjelsen at byde Jer begge til Julefest i Aften. Vor elskværdige Frue skal netop nu sætte Gaasen paa Bordet, og nu maa de gøre os Selskab. Du kan godt, kære Lyngel, sige nej og fastslaa, at dine Pligter som Politimand og saa videre forbyder Dig — — men den Sludder bryder vi os ikke om — — for ud af den Dør kommer Du

ikke uden Du kan tage denne Nøgle fra mig med Magt — og nu beder jeg Dig tage din Ven Baronens under Armen — nu vandrer vi til Bords — og nu skal vi holde Jul — — — naa! ingen Mukken i Geledderne — omkring! Marsch!!”

Lyng blev først lidt betuttet, men vant, som han var, til ofte at staa overfor mærkelige Situationer, fattede han sig hurtig, og idet han slog den tykke Ven paa Skulderen, sagde han: “Du har ikke forandret Dig synderligt siden vi sad paa Skolebænken sammen, og da jeg ved, at Du er lige saa stædig som et gammelt Æsel, naar Du har faaet en Ide, saa maa jeg vel ligesaa godt strax kapitulere.”

Saa vendte han sig om til Fangen og sagde med en theatralisk Gestus: “I Kongens og Lovens Navn — arresterer jeg Dem, Carl Christian Nielsen — dog først naar Klokkeren er tolv — —.”

Lyng var Ungkarl, og der var ingen, som ventede paa ham, og som mange af disse stakkels Mennesker, var denne Aften for ham en af de værste at faa Has paa. Han plejede gerne at hænge paa en eller anden Restauration saa længe som muligt denne Aften, hvis ikke Tjenesten lagde Beslag paa ham.

Synet af det veldækkede Bord lavede synligt op paa Fangen, og under megen Munterhed placerede vi os om den lille Frues Kunstværk — thi hendes straalende, skinnende Bord — altid dekoreret med Blomster og Grønt, tog sig festligt ud som det var oplyst af en Mængde Stearinlys, som var anbragt paa de mærkværdigste Steder i Stuen og paa Bordet.

Og man kunde se, at Hr. Lyng fandt Ideen god. “Før vi sætter os,” sagde han, “maa jeg have Fornøjelsen at præsentere min Ven her ved min højre Side. Som De hørte før er hans Navn Nielsen — Hr. Nielsen — og vi to har kendt hinanden i mange Aar, — professionel Indbrudstyv — netop efterlyst nu, — staaer til sex Aar — — tror De ikke, Hr. Nielsen?”

Nielsen lo og saa spørgende paa Betjenten. “Tror De ikke, at det bliver billigere — —?”

“Nej, min Ven — ikke en Dag — men lad os nu ikke tale om det — hver Dag har nok i sin Plage — — ah! Der har vi nok Stegen — —!”

Og ombølget af en henrivende Duff for en sulten Mave, svævede den lille Frue ind med Gaasestegen — garderet af den lækreste stegte Svineryg.

Og medens den Melankolske gik rundt og skænkede Rødvin, lagde jeg Mærke til vore Julegæster. Jeg sad ligeover for dem, og det lod til, som om virkelig Julestemningen havde gjort Underværker i disse to Menneskesind, og ingen vilde falde paa at gætte, hvilket Forhold disse to Mennesker stod i til hinanden, hvis man pludselig blev stillet overfor dem, — de lo og spøjte med hinanden, og smittede os andre med det Humør de lagde for Dagen.

Indbrudstyven saa ligefrem godt ud, — hans Paaklædning var ulastelig, og hans Ansigt mærkelig intelligent. Hans Tale var ogsaa omhyggelig, og der var intet, der tydede paa Raahed eller Simpelhed.

“Nej,” sagde han, da jeg senere paa Aftenen sagde til ham, at jeg syntes, det var en mærkelig Næringsvej, han var slaaet ind paa, og som han burde opgive — “nej, ikke for alt i Verden! Der er ingen, der aner hvilken Tilværelse det er at overvinde de nervepirrende Vanskeligheder, som følger med mit “Arbejde,” og alene dette, at det for hvert Aar, der gaar, bliver vanskeligere og vanskeligere-

re at operere, fordi mine Forfølgere lærer mig mine Tricks af, alene dette giver Anledning til at opfinde saa mange nye Forholdsregler, at man næppe har Tid nok til at faa “bestilt” alt det, man burde udrette.”

Og han sagde dette med en Overbevisning og Varme, som næsten gjorde, at man fik et andet Syn paa dette besynderlige Haandværk.

Men tilbage til Bordet.

Den lille Frue hilste paa sine nye Gæster, og bad dem tage for sig af Retterne, og der herskede en langt mere munter Stemning ved Bordet, end jeg havde troet fra Begyndelsen af, men vor tykke Ven havde ogsaa hundrede Paafund. Og da Julegrøden kom bag efter, var der en Spænding og et Halløj inden Mandelen kom for Dagens Lys, for med Fundet af den fulgte jo en Extrapresent, som var hængt paa Juletræet.

Og medens vi spiste Æblegrød med Flødeskum til Desert, var den tykke Ven og den lille Frue inde i Dagligstuen, hvor Træet stod pyntet. Og saa blev Døren pludselig smækket op, og der stod det i al sin Juleglands og straalende og skinnede lige ind i Hjerterne paa os allesammen. Og den lille Frue tog Indbrudstyvens Haand — — Hr. Lyng holdt med en ligefrem væmmelig Stadighed fast i den anden — og med sin klare, bløde Stemme sang hun for: “Julen har bragt velsignet Bud — —,” og den tykke Vens Bas faldt i, jeg syntes aldrig, den havde lydt saa smukt

som i Aften, — og medens Salmen tonede saa smukt og hjerteligt til hans Pris, for hvem vi i Aften festede, lagde jeg Mærke til, at Indbrudstyvens Ansigt forandrede sig, og da den lille Frue sang igennem med al den Hjertelighed og Varme, som kun hun kunde lægge i hele sin Stemme og hele sit Væsen —

“Du fattige Fugl, flyv ned fra Tag med Duen til Julegilde — —”

da løb et Par store Taarer ned over Kinderne paa Lynges Bytte, og dette Bytte sang med — og dets Stemme var blød og sympatetisk. Og rundt om Træet vandrede vi store Børn, og vi glædede os som Børn, da Gaverne skulde deles ud.

I Anledning af Besøget var der i en Fart lavet om paa nogle Smaating, saaledes, at hver fik lidt, men Indbrudstyven havde faaet Mandelen, og han skulde altsaa have Gaven, der fulgte med denne.

Og Gaven var den lille Frues Billede i Miniatur med en lille Metalramme omkring.

“Nej,” sagde han, da han modtog den af den lille Frues Haand, — nej Tak! — Dette kan jeg ikke modtage — tænk dog, at man finder dette Billede hos mig — —?”

“Snak om en Ting,” sagde den tykke Ven, “Retten skal have sin Gang, og naar De har det Billede, saa ved jeg, at De altid har noget godt for Øje — —”

Og medens Lysene trændte ned i Træet og her og der satte Ild i Grenen, som knitrede og fyldte Stuen med Granduft, kom Julepunsch frem, og jeg passerede længe med Fangen, som aabenbarede en Intelligens, der forbausede mig.

Men Tiden gik — ak! alt for hurtigt, og nu bad Lyng os, om vi ikke vilde skaffe en Droske, for nu nærmede Klokkeren sig tolv. Og den Melankolske, som kendte en Vognmand i Nærheden, maatte afsted for at finde Vognen. — —

Bornholmeren manglede kun 10 Minutter i Tolv, og Drosken kom luntende henad Gaden. — —

Jeg havde lagt Mærke til, at Indbrudstyvens Øjne længe havde hængt ved Uhret, — nu rejste han sig pludselig, og vi saa uvilkaarlig paa ham.

“Maa jeg takke Dem alle sammen,” sagde han, “for den Juleaften, som er den første Juleaften, jeg har fejret i mit Liv. Mindet om disse Timer vil glæde mig tit og mange Gange i de ensomme Stunder, som nu venter mig bag Laas og Slaa. Jeg takker ogsaa Dem, Hr. Lyng, for al Deres Omsorg for mig i Aften,” — han smilte ligesom lidt ironisk til Opdagelsesbetjenten — “naar jeg nu forlader dette Hjem, som jeg lover Dem at jeg aldrig skal besøge, uden særlig Indbydelse, saa gør jeg det med Vemod — jeg kan se, at det er bygget op i Kærlighed, og derfor vil det holde — og naar en Gang — man ved jo ikke — smaa Barnefødder skal tumle omkring her i disse Stuer, saa beder jeg Dem om ogsaa at gøre disse samme Stuer til Hjem for disse Menneskesjæle, og aldrig glemme, at et Hjem hæver Mennesket over mange af de Skær, hvorpaa Menneskeskibet saa tit strander — — ja, jeg beder undskyldte at jeg — Indbrudstyven, som “staaer” til sex Aar, prædiker Moral for hæderlige Folk — — naa! Nu slaar Klokkeren tolv, og jeg vil, Hr. Lyng, at De er præcis Mand — ja, saa siger jeg Godnat og mange, mange Tak!” Han gav hver af os Haanden og trykkede den varmt. Saa gik han sammen med Hr. Lyng ud i Korridoren, og Døren lukkede sig efter dem.

Der var dødsstille i Stuen, og vi stod alle tause, og vi hørte tydelig de smaa Knæk, da Haandjærnene klappede sammen.

Saa gik Entredøren, og de to vandrede ned ad Trapperne.

Men vi lukkede Vinduerne op, og den kolde, klare Luft gjorde Luften let, og vi hørte tydelig Lyngs beordre Vognen til Politikamret, og nu satte Køretøjet sig i Bevægelse, og vi stod deroppe og viftede med Lommetørklæderne, og da Vognen passerede Lygten paa Hjørnet, saa vi et Hoved, som stak frem fra Vinduet, og som nikkede til os. — —

Men Lyng fik Ret. Baronens — som han kaldtes i Forbryderverdenen — fik sex Aar, og hver Juleaften, naar vi siden samledes, mindedes vi ham og sendte ham en venlig Tanke.

“Han kunde være bleven til noget,” sagde Lyng engang jeg talte med ham, “han har haft den Fejl, at han kun stjæler fra rige Folk. — Praktiserede har blot sin Opfattelse overfor de Fattige, paa samme Maade, som mange af de fede Herrer, der sidder paa Guldbunkerne rundt omkring, saa kunde han ligesaa godt have kørt med fire, som nu med Salatfadet — — —.”

Ved Afrejsen fra Racine

Danmarks- Rejsen

Af PETER JACOBSEN

En lillebitte Sanger

Den største Begivenhed indenfor det danske Amerika i Aarets Løb har sikkert været Sangforeningen "Elberg's" Danmarkstournee. Dens Forløb lyder som et helt Eventyr, og den vil være at betragte som et Vendepunkt og give Grundlag for en ny Tidsregning indenfor "Elberg" og dens Ophav, "Det Danske Brodersamfund."

Alle Blade, der udgaar i det danske Sprog, baade her og hjemme, har omtalt denne storslaaede Affære, og Pressen i Danmark har særligt vist den Bevaagenhed ved at bringe spaltelange Artikler om Færden, om "Elberg," om "Brodersamfundet" og om de Danske i Staterne.

Sangernes Besøg i Fødelandet er den mest solide Bropille, der er anbragt fra denne Side i Brobygningen mellem Danmark og Amerika. Begivenheden kan fuldt ud sidestilles med Studentersangernes Besøg herovre for nogle Aar siden.

Alt dette er blevet grundigt belyst i danske Blade. Men der er imidlertid en anden Side af Sangerbesøget, som der kun er hørt ganske lidt om, noget, som der er gaaet let uden om, og som man ligefrem har søgt at dække over. Det er den storslaaede Gæstfrihed og Imødekommenhed, der er blevet vist Sangerne overalt hvor de kom frem, lige fra de satte Foden ombord i "Hellig Olav" den 9de Juni

"Elberg's" Formand, C. L. Sørensen

og indtil de forlod samme Skib den 24de August.

Den mellemliggende Tid var en sluttet Række af Festligheder med den ene Overraskelse efter den anden.

Hvor end Sangerne kom frem i Danmark, var Besøget en Begivenhed, der gav Anledning til Festsdage, hvori Befolkningen deltog med Liv og Lyst.

Intet blev sparet noget Sted for at gøre Besøget interessant og minderigt; Festudvalg, Værter, Foreninger og Myndigheder kappedes om at vise Gæsterne Venlighed og Tjenester.

Sangerne var Dagens Helte ved Tilbagekomsten. De fortalte og fortalte om Vidunderturen gennem det gamle Land. Dens store og brede Træk har været beskrevet, saa de har tabt Nyhedens Interesse, hvorimod smaa Oplevelser, morsomme Hændelser og Sidespring fra den alfare Vej er Nyt for det store Publikum.

Efterfølgende Linier er plukket ud af mange Timers Foredrag, holdt af en af Sangerne i en sluttet Familiekres.

Broderlogens Præsident, Wm. Lind af Midelfart, har Ordet.

"Ja, Danmark er i Sandhed et dejligt Land at leve i, og havde jeg et Par Millioner, og ikke det hele gik til Skat, saa blev det strax Danmark for mig.

Og Folket, et herligt Folk helt igennem, der nyder Livet i fulde Drag, og ikke puger og sparer for Dagen, der kommer. De modtog os med aabne Arme, hvor vi viste os, blot fordi vi var Danske, og kom i en Samling, som der blev lagt Mærke til.

Dagen efter Ankomsten blev "Elberg" modtaget i Audiens paa Amalienborg. Efter at Sangerne var indladt i Audiensgemakket og opstillet i en Række, kom Rigsforstanderen Prins Harald iført Generalsuniform og ledsaget af Kabinetssekretær Krieger og Adjutant Ritmester Rosenstand. Prinsen tiltalte først hele Forsamlingen. Han bød den et hjertelig Velkommen til Amalienborg og det gamle Moderland, efter Anmodning fra Kongen, og bragte en Hilsen fra denne. Han beklagede, at Kongen paa Grund af sin Grønlandsrejse ikke var i Stand til selv at være til Stede. Han ønskede dernæst Sangkoret Lykke paa Rejsen gennem Landet, hvorefter Byretsdommer Boeg præsenterede hver enkelt Sanger for Prinsen. De fik alle et Haandtryk og han vexlede Ord med flere, saaledes med Formanden, Dirigenten, Solisten, med Korets ældste Mand, Rosendahl Nielsen fra

Chicago, og med Herbert Jørgensen, den yngste, og den eneste Sanger, der var født Amerika. Til denne sidste sagde han: "Hvorledes synes De om Danmark?" og Herb svarede: "Godt." "Taler De Dansk?" var det næste Spørgsmaal, og Herb, som taler meget hurtigt, svarede: "Ja, men jeg kan ikke sige alt jeg vil." Hele Forsamlingen trak paa Smilebaandet, deriblandt ogsaa Prinsen, over Svaret. Sluttelig fremstod Brodersamfundets Overtillidsformand John Christensen fra Cincinnati og takkede paa Sangerens Vegne med Ord, der gav Udtryk for den Glæde, det var atter at gense gamle Danmark. I korte Træk gav han dernæst en

Dirigenten

Fremstilling af Brodersamfundets Virksomhed og Formaal, og dermed var dette Møde afsluttet.

Sangernes Indkvarteringsværter udviste en ganske overordentlig Omsorg for sine Gæster. Korets yngste Mand, Herbert Jørgensen, kan tale med herom. Han var anbragt hos en meget fin Familie i Hovedstaden, og Husets Frue, en ældre Dame, var som en Moder for ham, og var bange han skulde komme noget til. Naar Herb var tilsagt til at møde et Sted, saa fulgte hans Værtinde ham

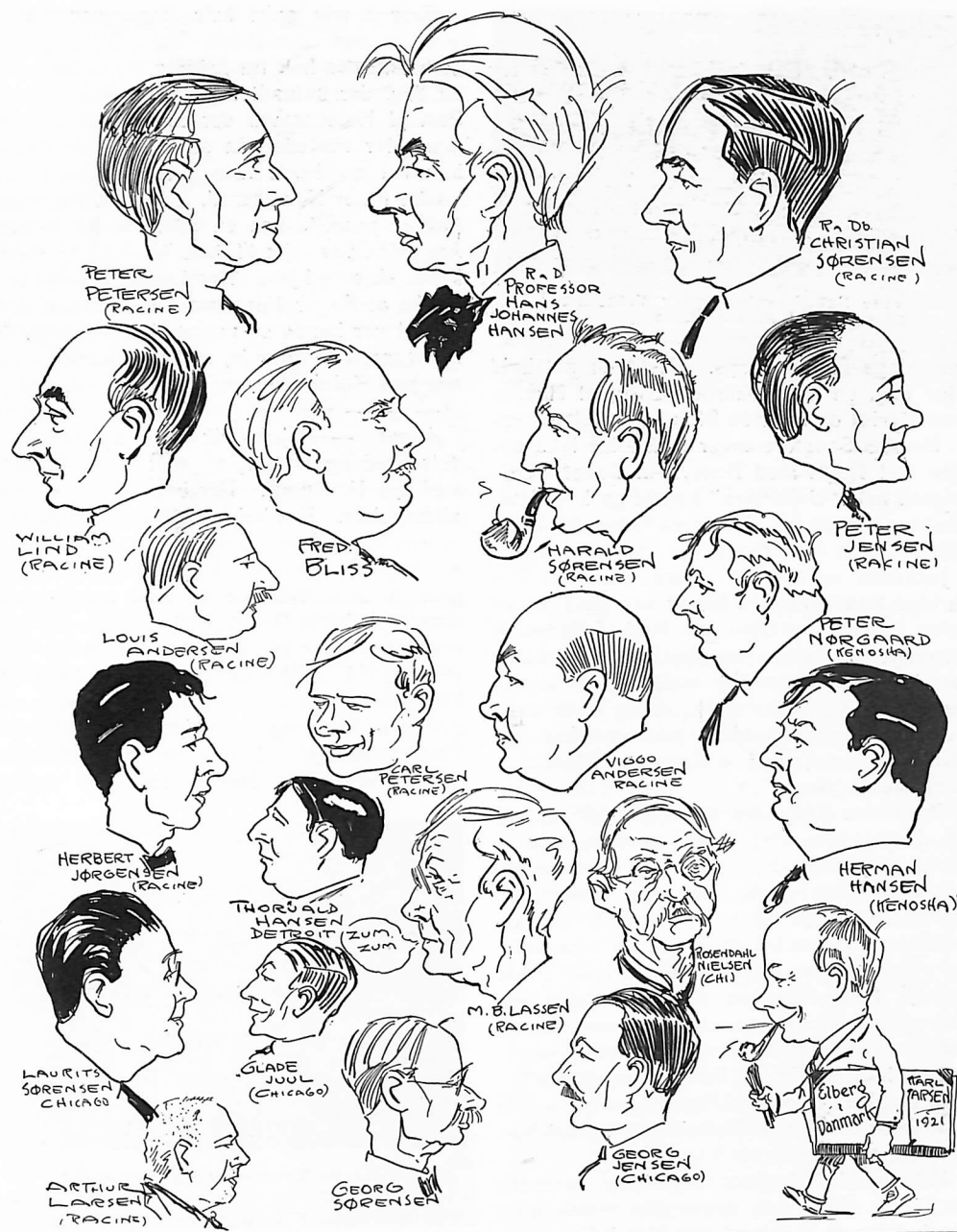
lige dertil for at han ikke skulde gaa fortabt paa Vejen. Alt dette var til stor Beroligelse for de øvrige Sangere, thi Baby Herb var en af Selskabets Solstraaler. Det kan tilføjes, at Herb er 26 Aar gammel og sex Fod høj paa Strømpesokker, og at han under Verdenskrigen deltog i Felttoget i Frankrig. Hans danske Sprog var ved Afrejsen herfra ikke til at prale af, hvorimod han i Engelsk var ualmindelig godt skaaret for Tungebaandet. Ved Tilbagekomsten talte han et perfekt Dansk, og om saa det er et Ord som "Hvadbehager," saa kan han udslynge det helt elegant. Han vil nu til at gaa i dansk Skole, saa at han kan blive i Stand til at tilskrive sine mange Venner i Danmark.

I over tre Dage "indtog" vi Hovedstaden, og svælgede i dens Luxus og Overdaadighed. Vi oplevede at blive modtaget af Rigsforstanderen paa Amalienborg og at blive modtaget paa Raadhuset af Magistraten. Vi holdt Koncert i "Kongens Have" og "Tivoli," var til Festmaaltid i Studenterangforeningen, paa Besøg hos den amerikanske Gesandt og "The American Club," besaa den kgl. Porcelænsfabrik og Carlsbergs Bryggerier, og meget mere. Vi blev saa omtrent baaret paa Hænderne overalt. Jeg selv var indkvarteret hos en kommunal Embedsmand, der ikke veg fra min Side i de tre Dage og Nætter, undtagen naar jeg sov, og det var ikke meget.

Der var noget, der fandt Sted hele Tiden, og man var tilsidst ved at blive træt af de mange Oplevelser. Men man tænkte som saa, man maa hellere tage det hele med for nu efter at København er færdig saa kan man tage Tilværelsen med Ro og nyde Livet stille og fredeligt ude i Provincesbyerne, og med den Tanke gik Turen ud i Landet. Beregningen kom imidlertid ikke til at passe. Vort tre Dages Ophold i Hovedstaden var blevet beskrevet i alle Landets Blade, der alle gav os en rosende Omtale. Den storslaaede Modtagelse og vort hele Færd i København gav Tonen an for den øvrige Del af Landet.

Under Opholdet i København tog "Elberg"s Bestyrelse til Roskilde, hvor man i Domkirken anbragte signerede Kranse paa Christian den Niendes og Frederik den Ottendes Kister. I Turen deltog Overtillidsformand John Christensen af D. B. S. samt enkelte Sangere og københavnske Venner.

Under den store Festlighed i Studenterforeningen var Deltagerne spredt omkring i Lokalerne. Nogle passerede i smaa Grupper og andre gik rundt og stiftede Bekendtskaber eller opriskede gamle Minder. En af Sangerne, en Langelænder, der som ganske ung kom til Amerika for 30 Aar siden, saa et pænt lille Selskab i sin Nærhed, og en ældre Herre i dette tiltale ham især. Han gik derhen, rakte sin Lab frem og sagde: "Godaften. Ja, mit Navn er — og jeg er fra Wisconsin i Amerika, hvad er dit Navn?" Der gik et stort Smil over hele Mandens Ansigt, idet han gengældte Haandslaget og sagde: "Mit Navn er Klaus." "Naa, er det det?" sagde Amerikaneren, "og hvad er din Bestilling?" "Ja, jeg er Forsvarsminister," sagde Manden. "Hvad er Du?" udbrød Sangeren, som ikke strax fattede denne Benævnelse. "Jeg er Forsvarsminister," gentog Manden lang-

somt. "Naa, er Du det?" sagde Sangeren, idet de atter rystede hinandens Hænder.

Saaledes var et Møde med Minister Klaus Bernsten.

Vor Ankomst til de forskellige Byer havde et ensartet Præg og var i Reglen saaledes: Naar vort Tog rullede ind foran Banegaarden blev vi modtaget med Hurraraab fra den forsamlede Menneskemasse. De lokale Sangforeninger sang Velkomstsang, der i flere Tilfælde var forfattet for Anledningen. Dernæst blev vi budt Velkommen af Borgmesteren eller Amtmanden, og blev saa præsenterede for vore Værter og kom i Hus i nogle faa Timer. Senere stillede vi til Procession og marcherede sammen med lokale Sangforeninger og med Orkester i Spidsen gennem flagsmykkede og blomsterbestrøede Gader til en eller anden Festplads. Her havde vi Koncert, fulgt af Selskabelighed med Fællesspisning, Taler og Sange til ud paa Morgenstunden. Naar Opholdet i en By strakte sig over mere end et Døgn, blev vi taget paa Automobiludflugter til Omegnens naturskønne eller minderige Steder. Kort sagt, intet blev udeladt for at gøre vort Besøg saa tiltrækkende som muligt. En grænseløs Hjertelighed og Gæstfrihed blev lagt for Dagen overalt, og man følte sig ligefrem stolt over at være udrundet fra dette, det herlige danske Folk.

Var Overraskelsen stor hos os Sangere over den prægtige og ganske uventede Mod-

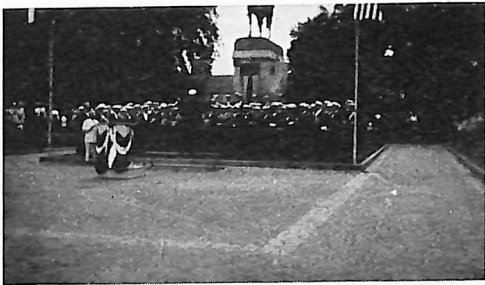
tagelse vi fik overalt, saa var den sikkert ikke mindre med Hensyn til os, set fra Befolkningens Synspunkt. Man opdagede, at vi var i Stand til at tale Dansk. Det var en Mærkværdighed, som vi hørte om i København, og ude i Provincesbyerne blev det særligt bemærket. Man havde forestillet sig at vi var en Slags halvville Mennesker, for vi kom jo fra det indre af Amerika. Det blev ogsaa paataalt, at vi sang meget bedre end man havde ventet (og bedre end vi selv havde tænkt os.) Vi kom, som det var blevet beskrevet, og medførte intet amerikansk, der virkede frastødende. Vor Uniform blev beundret over hele Landet, og særligt Sangere var begejstrede for den. Uden at prale, kan det siges, at vi overgik alle de Sangforeninger vi traf sammen med, med Hensyn til Klædedragt. Alle 36 Mand i "Elberg" var absolut ensartet klædt i blaat toradet Jakkensæt, hvide Benklæder, hvide Sko, hvid Silkeskjorte, og sam-

Paa Vej til "Albuen" ved Nakskov

Udenfor Roskilde Domkirke

Odense Sangforening byder Velkommen i Kongens Have

me Slags Flip og Slips. Dertil en net hvid Hue med en flot Kokarde. Dirigent Hansen var i Hvidt og Solisten Bliss i sort Silkedragt.

Danske Sangforeninger overholdt ikke nogen fast Regel med Hensyn til Dragt. Ofte bestod hele "Uniformen" kun af en hvid Hue, medens det øvrige Udstyr var som det bedst kunde træffe sig. Nogle var i Kjole og andre i Jakkesæt, og det tog sig ikke pænt ud. Der er stor Sandsynlighed for at vor Uniform vil blive kopieret og blive paa Mode i Danmark herefter. En Kapacitet som kgl. Operasanger Johannes Fønns har saaledes i Avisartikler slaaet til Lyd for at "Kjole og Hvidt" bliver ombyttet med blaat Jakkesæt indenfor Sangforeninger, deri indbefattet Studenter-sangforeningen.

En anden Ting, der vakte Beundring, var at vi sang alle vore Sange udenad, medens de hjemlige Sangere brugte Bog, naar de optraadte. Dette gentog sig alle Steder, og blev flere Gange nævnt til vor Ros.

Inden vi rejste fra Hjemmet i Racine lovede vi at beskrive Rejsen i Breve samt sende danske Blade, dersom der var nogen der nævnte os. Da vi saa kom ind i det, var alt saa overvældende og storslaaet, saa eventyrligt og helt utroligt, at Forstanden stod stille, naar det kom til at beskrive det. Man kunde ikke finde Ord for en Beskrivelse, og det hele var som en skøn Drøm.

Enhver af Deltagerne saa hele Danmark for første Gang paa denne Tur. Alle med Undtagelse af en Mand var født i Danmark, men var rejst derfra som unge Mennesker, og kendte derfor kun ganske lidt af Landet. Alle Egne blev nu taget ind og beundret, og vi maatte indrømme at Danmark uden Overdriivelse er et dejligt Land at være født i. Vi Amerikanere kunde vel næppe finde os til rette med at leve der, da vi nu er vant til andre Forhold, men Danmarks Befolkning, som kun kender sit eget, føler sig veltilfreds og fører en lys og fornøjelig Tilværelse, der langt overgaar den vi herovre i vort daglige Liv maa trækkes med.

Paa alle Steder hvor vi kom frem var der Folk, som ønskede Oplysninger om Slægt og Venner i Amerika. Det var især gamle Mødre, der ønskede at høre om Børn, der var draget over Havet, og som havde lovet at skrive flittigt, men i mange Tilfælde havde glemt det. Nogle havde lovet at komme paa Besøg i Hjemmet, men var udeblevet, og nu ønskede man at vide hvad Grunden kunde være.

Paa Dybbøl Banke ved Genforeningsstenen

Flere havde gjort hele Dagsrejsen for at komme paa Sangernes Vej. Et Ægtepar kom saaledes helt fra Esbjerg for at høre om en Søn, der befandt sig i Wisconsin. Da vi kom til Horsens var der en gammel Bondkone, der ventede paa os. I en Avis havde hun set en Fortegnelse over Sangerne og fundet Peter Nørregaard, Bager fra Kenosha. Navnet passede paa en Søn, der for mange Aar siden var rejst til Amerika, og ikke siden havde skrevet hjem. Hun havde nu faaet den Tanke at Bager Nørregaard var hendes Søn, og det var hende en meget stor Skuffelse, da Nørregaard forklarede, at hans Forældre boede paa Koldingegn.

Altsaa. — Rejsen gik ud paa Landet, til dets Fred og Hygge, og vort første Stoppested var Helsingør. Der begyndte vore Anstrængelser. Det halve af Byen var ved Stationen. Sangforeningen sang og Borgmesteren bød Velkommen. I Parade gik det gennem de flagsmykkede og med rundtoppede Brosten belagte Gader, medens Blomster blev strøet for vor Fod og kastet paa os fra Vinduerne. I Kronborg Slotsgaard holdt vi Koncert. Flere af Sangerne, der havde af-tjent sin Værnepligt her, kiggede indenfor hos Marketeren inden Turen fortsattes til Marienlyst med Stendysse, der kaldes

Gennem Nyborg til Christianslund

"Hamlets Grav." Slutteligt besøgte den ældgamle St. Marie Kirke, der er en Part af et meget berømt Karmeliterkloster, og Pastor Simon Hansen holdt et meget interessant Foredrag derom.

Derfra drog vi til de afsides liggende Smaager, som kaldes Lolland-Falster. Ved en af de første Landstationer paa Falster kom den velkendte Amerikafarer, Forfatterinden Helene Strange ombord i Toget og bød os velkommen til det af Pilehegn omgærdede Land. Ved Ankomsten til Nykøbing blev vi budt Velkommen af selve Stiftamtmanden. Fra Nykøbing havde vi en Sejltur paa Guldborgsund med en Udflugt til Hamborgskoven paa Lolland.

I Maribo tog man os over til Borgø, der ligger i Maribo Sø, og i Nakskov havde vi en Sejltur ud gennem "Albuen." I alle Byer vi besøgte, blev der flaget fra offentlige Bygninger i Anledning af vort Besøg, paa nær i Nakskov, der siges at være Landets rødeste By. Da Sagen var til Behandling i Byraadet, før vor Ankomst, fremkom Borgmesteren, der er Socialist, med følgende Udtalelse, der gjorde Udslaget:

"Vi flager ikke for Kongen, saa vi kan vel næppe flage ved denne Lejlighed."

Vi havde ellers intet at beklage os over fra Befolkningens Side, tværtimod. Vi blev der, som alle andre Steder, modtaget af et venligt og imødekommende Folk, der havde alle sine private Flag ude, og vi har mange lyse Minder fra Nakskov.

Efter en meget anstrængende Dag i Nakskov var hele Sangerflokket kommet ombord

Ved Banegaarden i Horsens

i Toget, der skulde føre den tilbage til København. Alle var der, med Undtagelse af Gartner M. B. Lassen (der ogsaa kom bagefter ved Afrejsen fra New York). Stationsklokken ringede de reglementerede Slag. Stationsforstander og Togfører gav de lovbefalede Signaler. Lokomotivet lod sin Fløjte lyde, og afsted gik Toget uden M. B. Sangerne trøstede sig med at han var gammel nok (han er 60) til at finde Vejen til København alene, saa man slog sig til Ro, og var ikke fri for at more sig over hans Uheld, idet man udmaalede sig hans Kvaler ved at staa ene og forladt paa Lolland.

Lassen er imidlertid ikke forbløffen. Han kom tidsnok til at se Toget forsvinde, og resolut fik han overtalt en Automobilejer til at forfølge det, og prøve paa at opnaa det i Maribo. Det lykkedes, og en Minut før Afgangen derfra kom Lassen nok saa strunk med sine Pakkenilliker og tog Plads, ligesom det hele kun var en dagligdags Begivenhed. Han blev modtaget med et rungede Hurra saavel fra Sangerne som fra de mange Indfødte der var paa Stationen.

Ved Tilbagekomsten til København fortsattes Turen til Aalborg med den flotte Damper "Aalborghus." Bestemmelsesstedet var Hjørring.

Nu har man altid hørt en hel Del om de besindige og rolige Jyder som et Folk, der betænker sig et Par Gange, inden de bestemmer sig til noget. Saa med Hensyn til Staahej og Festligheder var det at vente at vi havde overstaaet det værste. Men — Hjørring bar Prisen hjem. Foruden al den sædvanlige Stads med Modtagelse, Sang, Velkommen, Flag og Blomster havde man her ogsaa anbragt et stort Musikkorps for at bringe os i Stemning, og der var bygget en stor Æresport for os, og Skolebørnene dannede Espalier, hver forsynet med et Flag. Efter et Par Koncerter og megen Selskabelighed blev vi taget paa en Automobiltur gennem det smukke Landskab over Vraa, Børglum Kloster, Løkken og Lønstrup. Vi standse ved Vraa Højskole et Par Timer, efter Indbydelse fra Forstanderen, og havde her en meget fornøjelig Sammenkomst med Personalet og Skolens Elever.

Ved den første selskabelige Sammenkomst i Hjørring var der flere Talere, deriblandt Peter Jensen og Viggo Andersen, der begge er barnefødt i Byen. Herbert Jørgensen, der nedstammer fra Hjørring, havde ogsaa Ordet. Han begyndte ganske forsigtigt og talte

Ved Holkenhavn, Nyborg

Paa Stranden ved Løkken

Dansk saa godt han formaade, men der var ingen Fart paa. Han kunde ikke finde de rette Ord, som han plejer, og var paa usikker Grund. Pludselig gik han helt istaa. Forsamlingen sad med Livet i Hænderne, som man siger, og ventede paa en Katastrofe. Da slog Herb med et Slag over paa en anden Bov og fortsatte paa Engelsk, og at sige at hans Tale flød som et Kildevæld er et for mildt Udtryk. Den kom som en Stormflod, og han var ret i sit Es. I Lokalet blev der stille som i en Kirke. Alle lyttede med spændt Opmærksomhed til denne rivende Ordstrøm, og der var sikkert kun faa, der var i Stand til at følge ham. Da han sluttede var der desuagtet et Bifald, der ligefrem rystede Huset. Harald Sørensen, Sangernes officielle Taler, rejste sig og gav en kort Forklaring af Talen, af hvilket Hovedpunktet var den store Overraskelse Byen havde beredt ham. Fra Barndommen havde han skabt sig et Billede af den, og nu havde han set at alt var meget større og smukkere, kort sagt, Hjørring havde imponeret ham meget. Men ikke nok dermed. Han havde fundet at man "her hjemme" havde Tid til at spise, hvile og sove og tillige at more sig, og det var han med paa, — særligt det sidste.

Vort næste Ophold var i Aalborg, hvor vi efter den sædvanlige Omgang ved Ankomsten holdt Koncert i Slotsgaarden. Senere deltog vi en Banket, med Rødspætter og med meget mere.

Festlighederne paa Amerikas Frihedsdag, den 4de Juli, paa Ræbild Bakker var en af Turens største Begivenheder. Som Dagens Hovedtalere havde vi Amerikas Gesandt og Danmarks Forsvarsminister Klaus Berentsen. Trængselen til Pladsen var meget stor, og paa Vejen skete det Uheld at en Vogn, hvori befandt sig flere Sangere, kom til at vælte. Dirigent Hansen fik derved beskadiget den ene Haand. En Sanger fik nogle slemme Buler i sin blanke Isse og en anden, den ene Arm ramponeret.

I Landsbyen Skørping nød vi en hel Dags Hvile, kun afbrudt ved en lille Koncert paa et Sanatorium, og Turen gik saa til Randers, hvor vi havde en anden af vore største Dage. Foruden os var der tillige Dyrskue i Byen, saa der var Trængsel, hvor vi kom. Vor Koncert var en hel Folkefest og blev afsluttet med et pragtfuldt Fyrverkeri, hvori blev afbrændt Libertystatuen og andre amerikanske Symboler.

Ved Runestenene i Jelling

Ved Ankomsten til Viborg blev vi bogstaveligt talt anbragt i Blomster. De blev kastet paa vor Vej, og blev overrakt os i fine Buketter, bestaaende af røde og hvide Nelliker, og da vi optraadte regnede andre Buketter ned over os.

Vi besaa den prægtige Domkirke og besøgte Ruinerne af det gamle Herresæde Hald, der i det 14de Aarhundrede ejedes af Niels Bugge. Vi var ogsaa en Tur til Dollerup Bakker ude i det smukke Hedeland.

Aarhus var vor næste Station, hvor vi gennemgik en bevæget Dag med Modtagelse som sædvanlig. Koncert, Gilde o. s. v.

Saa kom vi til Vejle, og efter at Programmet i Byen var overstaaet, kørte vi i Automobileer gennem Landets smukkeste Egn, Grejsdalen, til Jelling, hvor vi blev forevist Gorm den Gamles og Thyra Dannebods Gravhøje og Runestene. Seminarieførstander Sørensen holdt et meget belærende Foredrag om disse gamle Mindesmærker samt viste os om i den mærkelige gamle Kirke. Paa Tilbageturen rundt Farup Sø kom vi til den driffige Landsby Bredsten, hvor Beboerne ventede os og havde dækket for os i den smukt dekorede Krohave. En Snedker holdt her en af de bedste Taler vi hørte paa hele Rejsen. Det maa tilføjes, at alle Huse baade i Jelling og Bredsten flagede i Anledning af

EN GRUPPE PAA RÆBILD

Foran i Midten Claus Berntsen og Byretsdommer Boeg, i Baggrunden Redaktør Opffer fra New York, Operasanger Egnss samt Elbergsangerne Hansen, Sørensen og Bliss.

vort Besøg. Da vi kom tilbage til Vejle fik vi en Sejltur paa Fjorden til Munkebjerg.

De 10,000 Sangprogrammer, der var medbragt fra Amerika, var pakket i Kasser, der var fordelt omkring i Landet. Skrædder Lind varetog denne Forretning. Da hændte det ved Ankomsten til en af de store jyske Byer at en ny Kasse skulde aabnes. Der var det sædvanlige Virvar ved en Ankomst, og der stod Lind overfor en velsømmet Kasse med sine bare Hænder. I sin Forlegenhed saa han sig om efter Hjælp og i Nærheden blev han opmærksom paa en pæn ældre Herre, der saa helt tilforladelig ud. Lind henvendte sig til denne og spurgte hvor der kunde laanes en Hammer og et Brækjern. "Det skal jeg strax skaffe Dem," sagde Herren og forsvandt i den nærmeste Bygning. Han kom med Værktøjet, men da Lind omtalte, at han var Skrædder, mente Herren, at det var bedst at han brugte Værktøjet, og derved blev det. Under Arbejdet gik Samtalen livligt imellem dem. En Borger, der havde iagttaget det hele Optrin, kom i et belejligt Øjeblik hen paa Siden af Lind og hviskede. "De skal sige Kammerherre..." Manden, der saa udmærket behandlede Hammer og Brækjern var Kammerherre og tillige Amtmand.

Senere paa Dagen blev de præsenterede for hinanden, og Lind bad da Kammerherren

Procession i Vejle

meget undskylde, at han havde talt saa frit til ham ved Kassens Aabning. "Det skal De saamænd ikke bekymre Dem om," sagde Kammerherren. "De er fra Amerika, og der har man jo ikke Kammerherrer."

Da Sangerne var kommet gennem det halve af Rejsen, blev det opdaget, at de hvide Benklæder begyndte at se lidt medtagne ud. Dette var i en af de jyske Byer, og man fandt en Tøjrensninganstalt, der med amerikansk Hurtighed fik hele Udstyret til at se godt ud i Løbet af en Eftermiddag. Benklæderne blev udleveret, og snart var alle i sin bedste Pynt igen. Saa skete det, at Herbert Jørgensen, den yngste, den længste, og den tyndeste af dem alle, kom og beklagede sig. Hans Benklæder var krympet ind, saa de kun naaede til Knæerne, og saa var de tilmed blevet meget for store om Livet. Han henvendte sig til Skrædder Lind, der havde taget Maal ved Anskaffelsen af hele Udstyret, ligesom om denne var ansvarlig for alt vedrørende Tøjet. Gode Raad var dyre. Herb kunde umuligt rejse rundt i den Mundering, og han begyndte at hænge med Hovedet. Saa kom Korets ældste Mand, Slagter Rosendahl Nielsen af Chicago, for at anke over at hans Benklæder var blevet meget for lange i denne Renselsesproces, og tillige saa snævre, at han ikke kunde komme i dem uden Skohorn. Der gik nu et Lys op for Lind. Han tilraadede, at de to Par Benklæder blev ombyttede, og efter at dette var sket var hele Sagen i Orden, og en Skandale undgaaet.

Horsens var den næste By vi "indtog," og efter at de sædvanlige Ceremonier med Ankomst, Parade, Koncert og Gilde var vel overstaaet, fortsattes med Haderslev som Maal. I Voyens var der et lille Ophold, da vi skulde skifte Tog og Beboerne der var vidende om dette, tog os til de nærmeste Gaarde for Traktement. Et helt Selskab var i Møllegaarden, der ejedes af Fr. Husmand, der under Krigen flygtede til Amerika for at undgaa tysk Militærtjeneste.

I Haderslev var Begejstringen stor for os Amerikanere. Vi blev hyldet, æret og takket for alt det de Danske i Amerika havde ydet Sønderjylland i Krigens trange Aar. Strax ved Ankomsten til Sønderborg blev vi taget til Dybbøl Banke, og Mølle og saa Stedet

En Æresport i Hjørring

Foroven: Paa Vraa Højskole. — Hjemrejse fra Frihavnen i København.
 I Midten: Pastor Benedict Nordentoft holder Gudstjeneste ombord paa "Hellig Olav."
 Forneden: Den amerikanske Gesandt taler paa Ræbild. — "Elberg's" Bestyrelse: Harald Sørensen, Raadgiver; C. L. Sørensen, Formand; H. J. Hansen, Dirigent; Peter Petersen, Kasserer; Peter Jensen, Sekretær.

som betegner Skanse Nr. 2. Det smukke Flag, der er skænket af Danske i Chicago, blev os ogsaa forevist og Stedets Præst, Pastor Hansen, holdt Foredrag om Egnens historiske Punkter og Krigsminder. Vi havde her den Glæde at træffe Patrioten Nis Nissen, der ogsaa holdt en Tale.

Ved Ankomsten til Faaborg var der en Fynbo mellem Sangerne, der tog sig den Frihed at byde Selskabet Velkommen til et Stykke ægte Danmark, det lille fede Fyens Land med Æblegaard og Humlehave o. s. v.

I Nyborg var der rejst Æresport for os, og efter en meget begivenhedsrig Dag blev vi kort til det prægtige gamle Slot Holckenhavn, der ligger Syd for Byen i en meget smuk Egn. Det nævnes allerede i Middelalderen og tilhørte senere Ellen Marsvin og Corfitz Ulfeldt, og vi saa mange Minder fra disse gamle Ejeres Tid.

Odense var Rejsens endelige Maal. Ankomsten var storstilet, og der var en egen Stemning over den flotte Afslutningsmiddag Byraadet gav for os paa Industrialpalæet. Det var en hel Lettelse at vor Rejse var tilbagelagt godt og vel. Vi havde taget Danmark med Storm, eller maaske det var omvendt, men ligemeget. Turen har været yderst vellykket set fra vor Side, og vi havde truffet elskværdige, behagelige og brave Mennesker i Tusindvis paa vor Vej gennem Landet.

"Elberg" havde et Repertoire paa ialt 26 Sange, der alle blev brugt mer eller mindre med Undtagelse af en, og det var "Kong Christian stod ved højen Mast." Denne Sang er ikke populær i Danmark, og vi blev fra-raadt at synge den, og fulgte Raadet.

Et Sted, hvor vi kom, var Borgmesteren, der var Socialist, gaaet med paa den lokale Komite paa den Befingelse at nævnte Sang ikke blev sunget. Borgere af en anden politisk Retning søgte i Stilhed at faa os til at komme med den, men vi opfyldte ikke Ønsket. Vi vilde ikke indblandes i lokale Stridigheder eller vække Anstød.

Ved Ankomsten til København regnede det lidt, men senere var det under hele Turen det fineste Vejr, som tænkes kunde. Hvor vi end kom, saa vaandede Befolkningen sig i en skrækkelig Varme, der efter hvad der blev fortalt var den værste i de sidste 40 Aar. I Odense naaede vi Toppunktet. Det var da 23 Grader i Skyggen og blev beskrevet som "amerikansk Varme, der ligefrem smeltede Asfalten paa Gaderne."

Af os fra Staterne, som var vant til en hel anderledes Sommervarme, blev det betragtet som fint, friskt og behageligt Vejr, der til Tider var lidt for køligt.

Som Trofæer og Beviser paa Venskab medførte "Elberg" følgende Gaver, som nu opbevares paa D. B. S. Hall i Racine: En

Lauerbærkrans fra de sammensluttede Sangforeninger i København, der blev overgivet os ved Koncerten i Kongens Have. En Lauerbærkrans fra Musikforeningen i Hjørring. Et Sølvkrus med Indskrift fra Sangforeningen i Nakskov, samt store Fotografier af Sangforeninger taget med "Elberg" som Gæster under Besøget i Nykøbing, Nyborg, Horsens og Randers.

Et Par Dage før Tilbagereisen blev Formand C. L. Sørensen og Dirigent Hansen til-sagt at møde paa Amalienborg. Anledningen var, at de var blevet indstillet til Dannebrogordenen.

Kong Christian, der kort forinden var hjemkommet fra en Rejse til Island og Grønland, overrakte dem Ordenen med følgende Bemærkninger: "Jeg takker Dem for den Hilsen, De sendte os paa Nordsøen. Jeg har hørt om den store Lykke, De har gjort i Danmark med Deres Sangforening." Majestæten stillede derefter Sørensen Spørgsmaalet: "Hvor længe har De opholdt Dem i Amerika?" og dennes svarer: "Atten Aar." Saa fortsatte Kongen: "Jeg har hørt om Deres By Racine, at den har ca. 14,000 Danske, og ligeledes om Det Danske Brodersamfund med sine 21,000 Medlemmer. Det glæder mig meget, at De tiltrods for mange Aars Ophold i et fremmed Land har bevaret Kærligheden til Danmark og det danske Sprog, og jeg er glad for den

Foroven: "Ved "Den tapre Landsoldat" i Fredericia. — I Købmand Holm's Have i Hjørring.
 I Midten: Den ældste Sanger, Nielsen fra Chicago. — Den yngste Sanger, Herbert Jørgensen, født i Racine. — Sangeren Christian Gottschalck og Formand Sørensen. — Forsvarsminister Claus Berntsen taler paa Ræbild. — Et lille Lam. Wm. Lind fra Racine med en Ungdomsven, Grosserer P. C. Jørgensen i Nyborg.
 Forneden: De velnærede Passagerer paa "Hellig Olav" holdt sig trofast i Nærheden af "Fodermesteren." — Paa Vej over Guldborgsund.

Modtagelse, De har faaet i Deres tidligere Hjemland. Jeg beder Dem bringe vor bedste Hilsen til "Elberg," til Brodersamfundet og til alle Danske i Amerika. Jeg formoder, at De er Borger af Amerika?" — hvortil Sørensen svarer ja. Kongen tilstillede dernæst Dirigent Hansen adskillige Spørgsmaal angaaende dennes Stilling som Sangleder, hvorefter han overrakte dem Ordenen med følgende Ord: "Som Bevis paa vor Paaskønnelse for det store Arbejde, De har udført ved at opretholde det danske Sprog i Udlandet, skal jeg tillade mig paa Nationens Vegne at tildele Dem den-

ne Orden."

De nye Riddere takkede, og dermed var Audiensen forbi.

At Tournéen blev saa vellykket paa alle Maader, skyldes først og fremmest den udmærkede Komite i København, der stod for Arrangementet. Turen var tilrettelagt med Omtanke, og der var Orden og System i hele Foretagendet.

Selve Sangerne udfyldte det, der blev paa- lagt dem til Punkt og Prikke, og har saaledes ogosaa en Andel i det gode Udfald. De lystrede blindt Ledelsen, og ikke en Mand svigtede.

Imellem dem selv havde de valgt en Bestyrelse paa fire Mand, som de fuldt ud stolede paa, og disse udfyldte sine Hverv paa en saadan Maade, at det gav Tillid og god Forstaaelse over hele Linien.

Enhver af Sangerne har Grund til at være stolt over Deltagelsen i denne historiske Rejse og ikke mindst Formanden Chr. L. Sørensen. Han satte sit Maal højt, og veg ikke derfra, og gav derved sine Fæller et godt Exempel.

I Beretninger fra Danmark har man læst at Sørensen talte ved mange Lejligheder.

Christ, som vi kalder ham, er ingen Taler, men han har fortalt lige ud hvad der laa ham paa Sinde og har ikke forsøgt at forandre paa det fynske Sving i Sproget. Han har været sig selv til enhver Tid, og den Dannebrogorden, han fik, faldt paa et godt Sted, og skal være ham velundt.

Selv betragter han ikke Ordenen som en privat Hædersbevisning, men derimod som en Fællesejendom, tilhørende alle Danske i Amerika. Han ser paa det saaledes, at han fik den fordi han tilfældigt var blevet Formand for dette Rejseselskab.

I Dirigent Hansen havde Sangerne en Leder, som havde deres fulde Agtelse, og som der blev set op til med Respekt og Beundring. Paa Sangens Omraade var han Manden, der havde Kommandoen. Han havde en mærkelig Evne til at faa disse gamle Drengene til at gaa paa med Liv og Lyst, saaledes at det bedste der var i dem kom frem i fuldeste Maal. Han er en meget præsentabel Mand, som man vil lægge Mærke til ved første Øjekast. Han var Føreren paa Sejersgangen fra By til By, og at "Elberg" slog igennem og tog Danmark med Storm, maa tilskrives Hr. Hansens Energi og Dygtighed. At han ogsaa blev Ridder er en Omstændighed, der beviser, at man i Danmark havde Forstaelsen af, at han udførte et Mesterstykke ved at føre sit

unge og af saa forskellige Elementer sammensatte Kor igennem saa flot og tiltalende, som Tilfældet var.

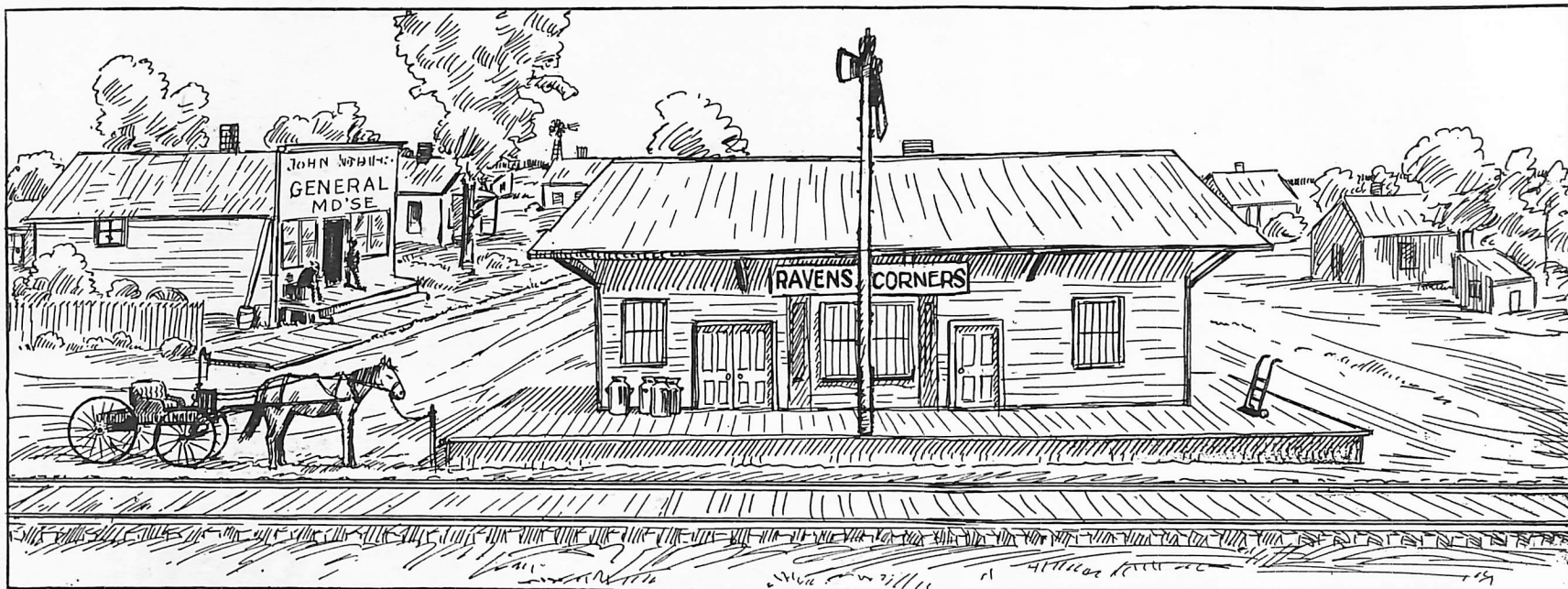
Der er et gammelt Ord, som siger: "Ærlighed varer længst," og det er ligesom at "Elberg" ganske stiltiende havde valgt dette til at gaa efter paa hele sin Færd. Saasart Turen blev bestemt og fastslaaet blev alle Forhold fremlagt klart og tydeligt, og intet blev stukket under Stolen. Da Sangerne kom til Danmark, fik man der yderligere Bevis paa, at man havde at skaffe med Folk, der fulgte den lige Vej, og dette har sikkert øget den hjemlige Komitees Anstrængelser og Velvillie saaledes at denne begivenhedsrige Tur faldt ud til alle Deltagernes fuldstændig Tilfredshed.

Turen vil aldrig blive glemt af Deltagerne, hvor gamle de end bliver, og dens Historie vil blive genfortalt saaledes at den vil gaa igennem til de kommende Slægter. Den er som en Mindekrans, hvor Blomsterne er "Hellig Olav," Modtagelsen, København, Amalienborg, Kongens Have, Tivoli, Carlsberg, Porcelænsfabriken, Studenterforeningen, U. S. Gesandtskab, The American Club, Roskilde Domkirke, Helsingør, Kronborg, St. Marie Kirke, Hamlets Grav, Nykøbing F., Hamborgskoven, Guldsborgsund, Ridehuset, Kohavepavillionen, Maribo, Borgø, Bangs Have,

Nakskov, Svingelen, Albuen, "Aalborghus," Hjørring, Svanelunden, Bjergene, Vraa, Børglum, Løkken, Lønstrup, Aalborg, Slottet, Kirken, Skansen, Ræbild, Skørping, Rold Skov, Raanders, Skovbakken, Dyrskue, Viborg, Domkirken, Hald, Dollerup, Borgvold, Bækkelund, Aarhus, Forsamlingsbygningen, Vejle, Skyttehuset, Nørreskov, Greisdalen, Jelling, Bredsten, Munkebjerg, Fjorden, Horsens, Caroline Amalie Lund, Haandværkspalæet, Voyens, Haderslev, Harmonien, Gammelthing, Dammen, Sønderborg, Dybbøl Mølle, Skanse No. 2, Sønderborghus, Nyborg, Christianslund, Slottet, Museum, Holckenhavn, Odense, Kongens Have, Fruens Bøge, Industrialpalæet, København, Afsked, "Hellig Olav." — Til alle disse Navne knytter sig Minder om Fester med Sang og Musik, med Flag og Blomster, der som Baggrund havde en stor Kres af herlige danske Mennesker, der vil blive bevaret i taknemlig Erindring af Amerikakoret "Elberg."

Peter Jacobsen

Fra Ravnekrogen Af PETER RAVN

HAN hed Pedersen. — Thomas Pedersen. Det er et Par Aar siden jeg først traf ham og kom til at synes om ham. Han var den Gang en ganske ung Mand paa ca. 19 Aar, og der var en vis Frimodighed og Aabenhjertethed over ham, som virkede tiltalende. Han sad i en Jernbanekupe — da jeg første Gang saa ham — og stirrede ud af Vinduet paa Landskabet vi kørte igennem, og jeg kunde se, at han slugte alle Detailler med en glubende Appetit og Videbegærlighed. Jeg kunde da ogsaa se, at han var dansk — han havde ovenikøbet den friske Kulør, som er Nykommeren egen.

Da jeg gav mig i Snak med den unge Mand viste det sig endogsaa, at han lige var kommen i Land ved Hoboken, og at han nu var paa Vej til sit Bestemmelsessted hos en Onkel i Junction, der er en af de større Byer

i Omegnen af Ravnekrogen. Da han fandt, at jeg var dansk, fik vi os en ordentlig Passiar; han kunde berette om Liv og Forhold i Danmark og jeg prøvede paa bedste Maade at tilfredsstille hans Videbegærlighed til Forholdene i Junction, om det var let at faa en Plads, og hvad en dygtig ung Mand kunde tjene, o. s. v., o. s. v.

Jeg forklarede ham jo med den Erfaring jeg har erhvervet gennem mange Aars Ophold i Ravnekrogen og Omegn, at det vel ikke var saa let for en Mand at komme ind i en indbringende Stilling, saalænge han ikke kendte Sproget, men hvis ellers man var dygtig og pligtopfyldende, saa burde det jo ikke vare længe før man kom efter Forholdene og Vilkaarene herovre, og jeg kunde trøste ham med, at de allerfleste Danske, som jeg kendte, var kommen godt i Vej. Ganske vist var

ingen af dem Millionærer, forklarede jeg ham — men det lod forøvrigt ikke til at skuffe ham, at jeg fik det Indtryk af hans Forhaabninger, at han skulde nok forbavse sine Omgivelser saavel som "dem derhjemme" — naar først han fik Sproget lært.

"Det skal Du aldrig sørge over," sagde jeg. "Sproget kommer listende over en ganske af sig selv — særlig i din Alder. Nej, hvad Du skal passe mest paa er, at Du ikke gaar og glemmer helt at tale Dansk. Ikke just fordi Du maaske faar særlig meget Brug for det i dit daglige Liv — nej, men hvis Du helt kaster dit Modersmaal paa Møddingen, saa er der noget af Dig selv, der følger med, og saa er Du ikke mere saa værdifuld hverken for Dig selv eller dine Omgivelser, som forhen."

Nej, men det var der da ingen Fare for, lo han. Han kunde da ikke godt glemme at tale

Dansk. Og saa skiltes vi, da vi kom til Ravnekrogen, hvor jeg stod af, mens han skulde et Par Stationer længere.

Da jeg kom hjem, fortalte jeg Mama om den pæne unge Landsmand, jeg havde kørt sammen med. Mama er jo gerne lidt blød om Hjertet, og hun sagde: "Du kunde da gerne have sagt til ham om at besøge os en Gang, hvis han kommer til Ravnekrogen. Saadan en ung Fyr staar nu helt alene i Verden, og det kan gerne være, at han slet ikke møder nogle ordentlige Landsmænd ovre i Junction. Og nu er han helt borte fra sin Mor, og Slægt og Venner."

"Ja, men det sagde jeg rigtignok ogsaa til ham, Mama," forsvarede jeg mig. "Jeg sagde lige rent ud, at vi var jævne Folk uden nogen Kruseduller, men hvis han nogensinde kom herover, og blot spurgte efter "Mr. Raven," saa vilde baade Du og jeg og Peter være glad ved at tage imod ham, og han kunde lade som om han var hjemme i vort Hus."

"Ja, det var rigtigt nok sagt, Peter," smilede Mama, "jeg synes altid det er saa morsomt, naar man kan hjælpe og opmuntre en Landsmand, der ikke har været her ret længe."

Tiden gik imidlertid, og Pedersen saa vi ikke noget til. Naa, det var vel, som jeg ogsaa sagde til Mama, at der er mange Slags Skæbner her i Verden, og det var saamænd ikke godt at vide, hvor han var kommen hen. Maaske var han allerede paa lange Rejser for at se sig om — de Unge skal jo gerne ud og tumle og opleve noget, og det er maaske heller ingen Skade til.

Men saa kom han dog alligevel, denne Mr. Pedersen — jeg tror der var gaaet Par Aar. En skønne Dag holdt der en fiks Enspænder Automobil udenfor Huset, og Mama, som havde siddet ved Vinduet, sprang op og begynte at glatte paa sit Forklæde. "Peter," raabte hun ind til mig i den anden Stue, "der kommer en Herre herind. Du maa hellere komme herind, Peter, for jeg har ikke faaet de rene Gardiner op inde i Spisestuen."

Se, se, tænkte jeg, vi skal altsaa have Fremmede; og jeg fik i en Fart børstet Asken af mig, som er slem til at falde ned i Folderne paa min Vest, naar jeg sidder og ryger min Pibe.

Jo, det var rigtig nok vores Mr. Pedersen, som vi tit havde talt om, og han havde nær ikke kendt mig igen. Jeg maatte ligefrem huske ham paa, hvorledes vi havde kørt sammen i Toget, den Dag han kom fra Danmark. Og jeg synes nok, det var ligesom om han egentlig ikke brød sig om at huske det.

Saa kom vi jo lidt i Samtale, og jeg kunde forstaa paa ham, at han ikke netop var falden ind ad Døren hos os for at aflægge Besøg hos et tidligere Bekendtskab — nej, se han var jo nu bleven Agent for en Automobil, og han var ude at lede efter Kunder.

Jeg kunde ikke godt lade være med at le. "Nej, ser De, Mr. Pedersen, der er De jo ikke kommen til de rigtige Folk, he, he. For jeg skal sige Dem, vi har det jo ganske vist saadan paa det jævne, men ikke med nogen Overflod, og en Automobil er da en af de Genstande, som vi nok kan leve foruden. Nej — men hvis det er at De vil tage tiltakke med en Kop Eftermiddagskaffe med nogle hjemmelavede Smaakager til, saa tror jeg næsten, at Mama her kan besørge de Dele."

"Yes, but Mr. Raven," sagde Pedersen — han havde hele Tiden talt Engelsk, og det blev han ved med, — "you know, you can have a lot of pleasure out of a car, dontcherknow, and your wife, too; ain't that so, Mrs. Raven? When you think of all the hard years you have worked, and we only live once. This

car that I am selling is the best for the money and the smallest tire cost by actual test, and it took last year the ribbon on the Speedway of Atlantic City. You see, the first cost is the last, except accident, and our new self-starter feature is so that even a lady can run it — —"

"Ja, det kan skam gerne være, at Deres Speeder er god, Mr. Pedersen, men det er nu alligevel en af de Ting, som Mama og jeg kan undvære. Men sæt Dem nu ned og lad os høre lidt om hvordan det er gaaet Dem ovre i Junction, og hvor De har været henne siden De kom hertil."

Og det gjorde han jo saa, og lidt efter kom Mama med en rygende Kop Kaffe, og jeg begyndte at rode efter en Cigar, som jeg syntes jeg skulde have liggende et Steds, men Pedersen, han havde selv nogle meget fine Cigarer i Lommen — med Mavebælte — og saa blev det mig, der kom til at ryge hans Cigarer.

Jo, Mr. Pedersen han var svært i Favør af Amerika, og han var bleven helt "expert" i Sproget, for han talte aldrig andet end Engelsk, sagde han. Det var noget af det dumteste en Mand kunde gøre, forklarede han, at snakke Dansk, for det kunde man ikke tjene noget ved, og det var dog her i dette Land man skulde tjene sine Penge. Ork, Mr. Raven, sagde han, og lo over hele Ansigtet, det gælder om at "get in some place" og "get ahead," og var det ikke fordi, han saa hurtig var bleven Amerikaner, saa kunde han "would you believe me, Mr. Raven," i sex Maaneder havde han placed tyve cars, og han var "top man" hos sit Firma i Junction og han havde allerede haft tre "offers" fra andre Byer og en af dem var Chicago. Men han tænkte paa at "take charge" af sit eget Firma oppe mod nord i Monticello, som han havde haft flere "conferences" med Fabriken om, men de skulde først "meet his terms," hvad de jo ogsaa nok gjorde, naar de fandt ud, at han var "hard as steel."

"Det var da morsomt, at De saadan er kommen efter det," sagde Mama, "der er jo saa mange unge Mennesker, som det er svært for de første Aaringer."

Jo, forklarede Mr. Pedersen, men det var fordi de ikke forstod at "get around and mix with people." Man skulde tage Amerika saadan som han havde gjort, — og han ligefrem elskede dette Land — det galdt bare om at have "plenty nerve" — saadan talte Mr. Pedersen, og saa sagde han "what do you know about that, Mrs. Raven."

Og se, det var jo noget, som Mama ikke vidste et Muk om, saa hun sagde ikke ret meget, men sad bare og lyttede til Mr. Pedersen. Og det var skam rent overraskende som han var kommen efter det, og Amerika var hans Land for Fremtiden, og han vilde "surprise them yet, you bet."

"Ja," sagde jeg — jeg var bleven ved at tale Dansk, for det er nu en Gang bleven Skik og Brug i vort Hjem, — "ja, saa kommer De vel ikke meget sammen med Landsmænd derovre i Junction, kan jeg tænke. De hører naturligvis ikke til nogen Forening, kan jeg tænke, eller nogen Kirke?"

Om jeg mente danske Foreninger og danske Kirker? No, sir, det gjorde han rigtignok ikke. Men han kom i den episkopalske Kirke, for det var en god Ting at "mixe" lidt med sine prospective customers, forklarede Mr. Pedersen og blinkede med det ene Øje.

Men jeg syntes nu alligevel godt om den unge Landsmand, særlig naar han blinkede med det ene Øje. Det var dog saadan et gemmyligt Øje, saadan som unge Mennesker har

Øje paa Fyen; og hans Kinder var endnu lidt røde ligesom et Gravenstener Æble.

Lidt efter tog Mr. Pedersen Afsked med os. Han lovede at komme over en anden Gang og give os en lang Køretur i en twin-six.

Saa sad vi lidt, Mama og jeg, efter at han var kørt.

"Ja, Mama," sagde jeg, "der er jo en ung Mand, som forbavsende hurtigt er bleven Amerikaner. Hvad han nu saadan har lært og annammet i sine Barndomsaar er som blæst af ham, og man kunde gerne tro, at han var født og opdragen i Junction eller Ravnekrogen."

"Saamænd kan man ej, Peter," sagde Mama vred i Røsten. "Han er ikke mere Amerikaner end bag paa min Haand. Jeg er da ialt-fald amerikansk Borgerinde og kan stemme, hvis jeg har Lyst til det, og det kan den Fyr da ikke endnu. Nej, Peter, den Pedersen er en Skabhals, og hvis han kom til Kina, vilde han øjeblikkelig være en Kineser. Det er ingen Maner for ham at sidde her og tale sit business Amerikansk til os, naar vi alle kan tale Dansk. Ikke fordi vi ikke forstaaer hvad han siger, eller kan svare igen, men hvad skal den Slags Manerer til, naar vi alle kommer fra et og samme Barndomsland. Og han var da Gæst i Huset, saa det ligner slet ikke noget at spille vigtig."

"Naa, naa, Mama," inskød jeg, "lad os alligevel ikke være for haard ved ham. Han kom jo egentlig ikke paa Visit, for han vidste saamænd ikke engang vi boede her, og at han er bleven saadan en kras Amerikaner, det er naturligvis bare hans Glæde over, at han er kommen saa godt i Vej. Han er lidt barnlig endnu, og Du skal se, naar han faar lidt mere Erfaring, saa faar han igen Interesse for den Slags Folk, som han stammer fra. Men kedelig er det naturligvis — for nu vil jeg sige, at hvis han virkelig skulde gaa hen og blive en saadan succesfuld amerikansk Businessman, som man kalder det, og saa hvis han skulde til at opfylde sine Barndomsdrømme — saa stod han der en skønne Dag og kunde ikke finde dem, fordi han havde forlagt dem, og ikke kunde huske, hvor han havde gjort af dem."

"Han behøver ikke at komme her igen," sagde Mama vredt. — "Ham og hans sex Tvillinger."

Men nu maatte jeg le. "Han sagde jo twin-six. Det er jo saadan en Slags Automobil med mange Cylindere. Ved Du ikke det, Mama?"

"Jo, Du kan tro jeg ved det nok. Men tror Du han vidste saa meget? Han ved en hel Del amerikanske Navn og Talemaader, men hvor meget af det har han rigtig faaet i Hovedet?"

Nuvel, det traf sig saadan, at jeg var i Junction et Par Uger efter. Saa tænkte jeg det kunde ikke skade at kigge ind i den Forretning, hvor de solgte disse her Automobiler, som Pedersen var Agent for — maaske jeg kunde faa en lille Sludder med ham.

Men Mr. Pedersen var der skam ikke mere. Mr. Pedersen rejste i Forgaars til New York for at sejle med en stor Damper til Europa, sagde den unge Dame, som sad oppe foran ved en Pult.

"Nej, virkelig?" sagde jeg. "Saa skal han maaske være Agent derovre?"

"Nej," sagde Pigebarnet. "Men der kom et Telegram, at hans Fader var død, og saa maatte Tom skynde sig hjem og overtage Forretningen. Han sagde det var i en By, der hed Nejbore i Danmark. Gee, I'll bet he is a rich guy!"

"Yes ma'm," sagde jeg, "he is rich!"

Lidt Natinaløkonomi

Af THOMAS P. CHRISTENSEN

DET var i Juni Maaned. Sommerskolen paa Teachers' College i Cedar Falls, Iowa, var lige begyndt. Jeg sad inde i min Værts Dagligstue og prøvede at samle Tankerne om næste Dags Lektie i Nationaløkonomi. Professor Parish havde bedt os om at udarbejde en Oversigt over Aarsagerne til Fattigdom og givet os Anvisning paa nogle Bøger. Jeg havde læst noget af Maltuses Teori om Overbefolkning og kigget lidt i Georges "Fremskridt og Fattigdom." Marxes "Kapital" laa paa Bordet og Bellamys "Looking Backwards" havde jeg lige begyndt at blade i, da det bankede skarpt paa Døren.

"Kom ind," sagde jeg uden at se op fra Bogen, da jeg troede, at det var en af Naboerne, som kom for at ryge sin Aftenspipe sammen med Værten. Først da jeg hørte den indtrædendes "God Aften," saa jeg op fra Bogen og opdagede, at det var en Fremmed. Han var middelhøj. Under en temmelig laset Trøje holdt han en Byldt bundet med al mindelig "Bindetraad." Buxerne, der posedede stærkt om Knæerne, gik langt ned over Skoene, som omtrent vendte Snuderne lige i Vejret. Haaret, Næsen og de næsten halvtomme-lange Skægstubbe faldt stærkt i det rødlige. Jeg gættede strax paa, at han eller hans Forfædre maatte høre hjemme paa den grønne Ø, hvad ogsaa hans nydelige irske Dialekt snart overbeviste mig om.

Han var yderst forlegen. Med næppe hørlig Stemme bad han om lidt at spise. Jeg bød ham sidde og gik derefter ud i Køkkenet for at tale med Værtinden. Hun havde desværre ikke de samme Meninger som jeg om at fodre Landstrygere. Det var først efter, at jeg havde leveret en Del af de Argumenter, som jeg havde brugt i en Diskussion paa Skolen om denne Sag, hvori jeg særligt havde lagt Vægt paa, at det dog maatte være en Skam at jage en sulten Mand fra Døren, at hun lovede at give ham en Kop Te og nogle Stykker Brød, foruden hvad der var levnet af Rabarbergrøden fra Aftensbordet.

Med Byldten under Trøjen satte han sig ned og begyndte at hugge til sig af Retterne. Særligt syntes Rabarbergrøden at smage ham. Det var ligefrem en Fornøjelse at se ham tilfredsstille sin Sult og saa samtidig være saa forsigtig med Byldten, der rimeligvis ikke indeholdt andet end nogle gamle Klæder.

Han var ikke særligt meddelsom, men svarede ellers villigt nok paa mine Spørgsmaal. Han var paa Vej til Waverly, hvor en af Iowas store Sukkerfabrikker ligger. I Nærheden af denne By ventede han at faa Arbejde i Sukkerroermarkerne.

"Det er haardt saadan at skulle trave om efter Arbejde," sagde jeg saa deltagende, som jeg kunde.

"Ja, det er slet ikke saa rart," svarede han uden at blive interesseret.

"Staten burde i Grunden skaffe de arbejdsløse noget at bestille," vedblev jeg.

"Ja, det burde den," svarede han uden at blive mere optaget af mine Spørgsmaal.

"Hvad mener Du om Socialismen?" fort-

satte jeg i Haab om dog at faa ham rigtig i Gang.

"Den vilde maaske hjælpe lidt," kom det langtrukket fra ham, medens han med større Iver skrabede Skaalen, hvori Rabarbergrøden havde været, mere interesseret i denne liflige danske Ret end i alle Teorier om Samfundsreformer.

Han rejste sig. Jeg lagde fem og tyve Cents paa Bordet. "Vær saa god!"

"Gud velsigne Dig!" udbrød han med den mest ægte, overstrømmende, irske Hjertelighed. Efter endnu en Gang at have nedbedt Guds Velsignelse over mig og, jeg tror, hele min Slægt, traadte han baglæns ud af Døren, bukkende og stadigt takkende og forsvandt i Mørket.

Jeg tog igen fat paa Nationaløkonomien og fik følgende Udkast færdigt før borgerlig Sengetid:

FATTIGDOMMENS AARSAGER.

- Sociale.
  - Overbefolkning.
  - Mangel paa et retfærdigt Beskatningssystem.
  - Uretfærdig Fordeling af Arbejdets Frugter.
  - Forældede Statsformer.
  - Krig.
  - Epidemier.
  - Racehad.
- Personlige.
  - Forbrydelser.
  - Drukkenskab.
  - Ødselhed.
  - Dovenskab.
  - Uvidenhed.
  - Sygdom.
  - Mangel paa Opfindsomhed.
  - Modløshed.

Da jeg var færdig, kom jeg til at tænke paa Irlænderen. Jeg syntes ikke, han hørte hjemme under nogle af disse Rubrikker og tilføjede derfor endnu en:

Ligeglad Tilfredshed.

Næste Dag var det Lørdag. Det ruskregnede. Hele Huset sov en Time over. En for en kom Beboerne til Frokostbordet. Jeg sad just og spiste min regelmenterede Havregrød, da nogen bankede paa Døren. Førend jeg fik Tid til at sige: "Kom ind!" saa jeg en høj, tynd og noget krumbøjjet Mand i Døraabningen. Hans Tøj var tarveligt og hængte løst paa Kroppen af ham, men det var rent og i temmelig god Stand. De skarpt sammentrukne Ansigtstræk syntes at skjule en Ild, som flygtigt glimtede gennem et Par smaa, dybe, klare Øjne. Efter at have smaa hostet nogle Gange, bad han om lidt at spise.

Jeg skubbede en Stol hen til ham og hentede en Portion Havregrød fra Køkkenet uden at Værtinden saa det, da hun allerede var travlt beskæftiget med Lørdagsrengøringen.

Den Fremmede gav sig i Lag med Grøden uden at sige et Ord. Paa enkelte Spørgsmaal svarede han kort og mut. Ogsaa var han paa Vej til Roermarkerne ved Waverly, og han var Skotlænder.

Jeg kom til at tænke paa, at jeg havde hørt, at der ikke eksisterede saa ussel en Skot-

lænder, at han ikke kendte Robert Burns. Da jeg spurgte om han kendte Burns, kom der helt andre Folder i hans Ansigt, og der lyste en Glans ud af hans Øjne, som om han pludselig var bleven hensat til lyse og lykkelige Egne.

"Om jeg kender Bobby Burns? Jeg skulde næsten tro det! Jeg er født i Ayr, Da jeg var fjorten Aar gammel, kunde jeg mange af hans Digte udenad. Kender Du Digtet, "Man Was Made to Mourn?"

Før jeg fik Tid til at svare, havde han allerede begyndt at fremsige det, og med en saadan Varme og Inderlighed, som kun den kan, der kan gøre andres Ord til sine egne.

"Jeg holder ogsaa meget af Burns," fortsatte jeg, "men ogsaa af de andre skotske Digtere: Carlyle, Scott og Stevenson."

"De var større som Mennesker, ikke som Digtere. Victor Hugo forener vel saa godt som nogen Mennesket og Digteren."

Det forbavsende mig, at han ikke alene havde læst Hugo, men ogsaa mange andre af de franske Forfattere, og havde forstaaet dem.

Da jeg forsøgte at læmpe Samtalen saaledes, at den kom til at dreje sig om hans egen Historie, kom de gamle Folder frem i hans Ansigt igen. Paa dette Omraade var han en lukket Bog.

Jeg hav ham et Par Ticenter; dette gjorde Udtrykket i hans Ansigt endnu pinligere. Han puttede dem i Lommen og mumlede noget om, at han jo havde god Brug for dem.

Jeg forsøgte saa at bedre lidt paa det daarligere Indtryk, som Ticenterne havde gjort paa ham. "Samfundet burde tage sig af de arbejdsløse. Vi maa have Reformer, Socialisme eller —"

"Sludder og Vrøvl med Socialismen!" afbrød han mig heftigt. "Menneskerne er forskellige og derfor vil der altid være rige og fattige! Og," tilføjede han, "hvem ved, om ikke baade Gud og Mennesker kan herliggøres gennem det?"

Denne sidste Replik kom mig saa uventet, at jeg ikke strax kunde finde paa Svar. Manden nærmede sig Døren og forsvandt gennem den uden at sige et Ord mere.

Mandag Morgen, før jeg forlod mit Kost- og Logisted, gennemgik jeg Udkastet til Dagens Lektie i Nationaløkonomi. Skotlænderen randt mig da i Tankerne. Hans Teori passede ingen Steder i mit Udkast. Jeg tilføjede da:

Ukendte Aarsager.

Og derefter Citatet: "Der er mere i Livet end Filosofien forklarer."

Jeg var lige færdig til at gaa, da jeg opdagede en Mand udenfor paa Verandaen. Han var klædt i "Overalls" og paa Hovedet havde han en Straahat, som Regn og Sol havde givet Form af en rund Høstak. Han maatte være en halvgammel Mand, sikkert over halvtreds. Hans nølende Væsen overbeviste mig om, at han var en Fremmed, og hans Bøn om Frokost, at han var en Tramp.

"Nu har jeg dog aldrig kendt Mage!" udbrød Værtinden, "det er jo den tredje Tramp."

"Ja alle gode Gange er tre," sagde til min

og Værtindens store Forundring Trampen paa Dansk og lo. Vi andre lo med og Trampen fik en forsvarlig Frokost af Pandekager, Havregrød og Kaffe.

Da han var Dansker, talte vi Dansk. Medens han spiste, lavedes han betydeligt op. Pludseligt spørger han: "Har Du Bekendte i Tyler?"

"Hvorfor i Alverden spørger Du dog om det?"

"Jo, for jeg ser, at Brevet der er adresseret til Tyler," sagde han, idet han pegede paa et Brev, der laa paa mine Bøger. Navnet maat-

te have optaget ham stærkt, for han fortsatte uden at standse: "Jeg var en af de første Danskere, som kom til Tyler. Jeg var med til Festen ude paa Øen i Lake Benton, hvor F. L. Grundtvig talte. Jeg har engang ejet L. L's Farm i Diamond Lake Township."

"Du ejet L. L's Farm i Diamond Lake! Herregud! Solgte Du ikke for tidligt?"

Han lo lidt. "Jeg solgte, da jeg blev nødt til det. Jeg havde ingen Held. Alt mislykkedes for mig, Avling og Besætning. Folk hjalp og hjalp, men det hjalp slet ikke. Det hele gik i Skudder-Mudder, mig selv tilsidst.

Folk taler saa meget om Reformere og "Ismer." Jeg ved, at det nytter altsammen intet, naar man ikke har Lykken med sig."

I det samme skrumlede Sporvognen omkring Hjørnet. Det var paa høje Tid at komme af Sted, hvis ikke jeg skulde komme for sent til Timen i Nationaløkonomi. Jeg greb mine Bøger og Brevet. Trampen havde ogsaa rejst sig, og vi fulgtes ad ud.

"God Lykke!" sagde han og løftede paa "Høstakken," idet vi skiltes.

"I lige Maade," svarede jeg og skyndte mig af Sted efter Sporvognen.

Et Besøg Danmark i Aaret 1813

NOGLE BRUDSTYKKER AF EN AMERIKANERS
REJSEJOURNAL Af P. S. VIG

DA det nu for Tiden er en kostbar Historie at gøre en Danmarksrejse, især hvis man ikke har ret mange Penge paa Lommen, har jeg tænkt at ville indbyde Læseren til at gøre en Tur til det gamle Land paa en anden og billigere Maade. Rigtignok kommer vi til at rejse godt og vel Hundrede Aar tilbage i Tiden, men det gør ikke Turen mindre interessant, mener jeg.

Danmark i 1813 var et i høj Grad ulykkeligt Land, plyndret for sin stolte Flaade, som England vilde sikre sig, at ikke Napoleon skulde faa den. Danmarks Hovedstad, som Englænderne bombarderede i 1807, var i 1813 og mange Aar derefter, minus mange af sine mest monumentale Bygninger, som engelske Bomber havde stukket i Brand — og værst af alt: Staten var bankerot, Pengenes Værdi gik saaledes ned, at — siger troværdige Vidner — et Pund Smør kostede 36 Rigsdaler, et Pund Kaffe 40 do., en Skæppe Salt 100 Rigsdaler, en Tønne Rug 140 og en Ko 1200. Folk, som for en kor Tid siden var anset for at være rige og velstaaende, blev bragt til Tiggerstaven.

Hvad vilde en Amerikaner til Danmark efter under saadanne Forhold? spørger man. Jo, for U. S. var i Krig med England siden 1812, og den russiske Czar, Alexander I, havde tilbudt at mægle Fred mellem de stridende Parter. Derfor besluttede U. S. Regering at sende Diplomater til St. Petersburg, haabende, at England vilde gøre det samme. Efter mange og lange Forhandlinger, som det vilde være lidet interessant at gaa ind paa, blev det endelig bestemt, at U. S. Repræsentanter ved denne Lejlighed skulde være følgende Mænd: John Quincy Adams, den Gang U. S. Gesandt i Rusland.

Albert Gallatin, den berømte Franskmand fra Genf, der har indlagt sig store Fortjenester af sit nye Fædreland, Amerika.

James Asheton Bayard, der var født i Philadelphia, 28de Juli 1767, uddannet til Jurist og Statsmand.

Bayard, som tilhørte en oprindelig fransk Slægt, der var kommen til Amerika med Hollænderne, blev tidlig Medlem af U. S. House of Representatives og senere af Senatet, og var bekendt som en udmærket Taler og Di-

plomat. Han blev allerede i 1801 udnævnt til U. S. Gesandt i Frankrig, men afslog den store Ære og blev hjemme.

Bayard var imod, at U. S. erklærede England Krig i 1812, men han nedlagde sit Sæde i Senatet for at blive Medlem af den Kommission, der skulde gaa til Rusland, som alt nævnt. — Det blev Mr. Bayards sidste Rejse i denne Verden. Da han nemlig havde været i Rusland, hvor England ikke vilde sende Kommissionærer til, drog han til Holland, hvor der handlede om Fredsbetingelser, og hvor Freden endelig blev sluttet i Shont 24de December 1814. Saa drog han til London, hvor han blev meget syg. Han hastede med at komme tilbage til Amerika, hvor han døde i sit Hjem i Maryland den 6te August 1815, lige efter sin Ankomst.

Vi følger saa med ham paa Begyndelsen af denne hans sidste Rejse. Efter at være forsynet med de nødvendige Papirer og Pas samt Anvisninger fra Statssekretæren, Mr. Monroe, bl. a. angaaende hvilke Klæder de skulde bære under Forhandlingerne, forlod Gallatin og Bayard samt fire Sekretærer, New Castle, Md., den 9de Maj 1813, med Skibet "Neptune," Kaptain Lloyd Jones, for at begive sig paa den lange Rejse til St. Petersburg. Og fra nu af til 21de Juni havde Mr. Bayard og hans Medrejsende Anledning til at studere det urolige Atlanterhav, Søsygen, forbisejende Skibe o. s. v. Mr. Bayard, der slap nogenlunde fri for Søsygens Kvaler, brugte sin Tid til at læse Rejsebeskrivelser fra de Lande, han ventede at komme til, og saa at føre en Dagbog, der først for nogle Aar siden (1913) er offentliggjort. Den 12te Maj, da han var oppe Kl. 4:30, saa han den første Solopgang paa Havet, men ikke med den Pragt, han havde forestillet sig. I sin Journal taler han næsten hver Dag om høj Sø, Modvind og Kulde, som han led meget af. En Trøst for ham var, at Søsygen lod ham i Fred, samt at Kaptainen var en erfaren og forsigtig Sømand. Den 24de Maj mødte de en amerikansk Sejler og fik Anledning til at sende Breve med den til Hjemmet. Bayard glemmer ikke at lade os vide, hvor søsyge hans Rejsefæller var, saasandt det stormede lidt — samt hvor langsomt Skibet gik fremad. Den

29de Maj blev det endelig saa varmt, at man kunde gaa paa Dækket uden Overfrakke. Ellers var det de Rejsendes Mening, at Maj paa Søen omtrent svarede til Marts paa Landjorden. Den 3die Juni var de, efter Kaptainens Regning 400 Mil fra Irlands Kyst. Den 9de Juni, da de havde en smuk Dag, passerede de Rockall, men kunde ikke se denne enlige Klippe i Atlanterhavet.

Paa Grund af taaget, stormfuldt Vejr, blev de nødsaget til at sejle norden om Ørkenøerne, da Kaptainen ikke turde gaa gennem det snævre Pontland Firth. Den 18de Juni passerede de Jæderen paa Norges Sydvestkyst og stod derfra over mod Jyllands Kyst i klart, men koldt Vejr. De holdt stadig Udgiik for at se et Glimt af "Bovenbergen on the coast of Jutland," men naaede det ikke. Da Mr. Bayard næste Morgen vaagnede og kom paa Dækket, havde de faaet Lods ombord og kunde se Sverrigs Kyst. De havde besluttet at gaa til Gøteborg for at faa Underretning om, hvad der var sket i den store Verden i de 42 Dage, de havde været paa Rejsen. Lodsens førte Skibet til et Sted mellem Klipperne, hvor det kunde ankre, og efter at have sendt en Stafet til Gøteborg med Underretning om Hensigten med deres Rejse, fik de, efter dennes Tilbagekomst, Lov til at gaa i Land uden at være underkastet Karantæne. Mr. Bayard glemmer ikke at fortælle, hvor lifligt det var atter at træde paa den faste Jord, efter at have været paa det gyngende Skib saa lang Tid. Fra deres Landingssted til Byen var der 10 Mil, sex af hvilke de sejlede i Baad, hvis Manøvre mellem Klipperne Bayard omtaler med Beundring. Resten af Vejen skete i Vogne, som Bayard ikke syntes meget om. Men til Byen kom de da, og holdt an ved en Mr. Dicksons Hus, og bad denne, der var amerikansk Konsul, vise dem et Hotel. Mr. D. førte dem til det bedste Gæstgiversted i Byen. Da Klokkeren kun var 4 Eftermiddag, benyttede de Tiden til at se sig om i Byen, hvis fleste Huse nu var opførte af Mursten og hvidkalkede, medens de tidligere var af Træ. Gaderne var snævre og uden Fortouge, og flere Steder traadte Gøtaelvrens Grene i Gadernes Sted. Amerikanerne saa i disse Kanaler mange Kvinder, der stod paa Rafter og

vaskede. De brugte ingen Sæbe, men bankede og skyllede Tøjet til det var rent. Til dette Arbejde brugte de et Instrument af Træ, som ikke nærmere beskrives, men som de ældre iblandt os nok husker fra Danmark. Instrumentets jyske Navn var "Tærskel." Mr. Bayard fortæller, at der var mange Tiggere paa Gaden i Gøteborg. Da de ved Kl. 6 kom til deres Hotel, fik de en meget daarlig Aftensmad, bestaaende af sejt Bøfsteg, noget Spinat og Hummer. Det kneb med at finde Logi til Selskabet, men det lod sig gøre. Da de næste Dag fik deres Regning, beløb den sig til 126 Daler banco. — Efterretninger fik de ikke mange af, Aviser fandtes ikke.

Omsider kom de Rejsende tilbage til deres Skib, hvor mange svenske Fiskere kom og falbød deres Fisk, og forlangte altid en Snaps i Lidkøb. Mr. Bayard fortæller, at de hellere vidde have to end en.

Torsdag den 24de Juni standsede de ved Helsingør, hvor de maatte betale Sundtold. Bayard roser den smukke Sejlads op ad Øresund. Ved Hjælp af en Herre, som han kalder "Mr. Allah," men hvis Navn var van Aller, Købmand og hollandsk Konsul i Helsingør, lykkedes det Amerikanerne baade at komme i Land og at faa Tilladelse af Kommandanten til at se det berømte "Kroneberg," hvorom Mr. Bayard siger, at han i det saa i Virkeligheden, hvad han og hans Landmænd i den ny Verden kun kendte af Billeder og Omtale. Han glemmer ikke, at det var paa Kronborg, at den ulykkelige Dronning Caroline Mathilde, Søster til Kong George d. 3die havde været indespærret, i samme Lejlighed, hvor nu Kommandanten boede, og han siger, at det var ham umuligt at færdes paa disse Steder uden at have Sympathi med den ulykkelige Kvinde. Kommandanten, som han roser for den Forekommenhed, han viste de fremmede, talte, siger han, flydende Fransk, men hans Engelsk var kun daarligt. Fra Besøget paa Kronborg styrede de fremmede deres Vej til et Sted, der var af endnu større Interesse for dem, nemlig til Hamlets formentlige Gravsted. Angaaende dette Besøg siger Bayard i et Brev til sin Onkel, skrevet fra København den 27de Juni 1813: "Jeg benyttede mig, da vi standsede paa sidstnævnte Sted, af Lejligheden til at besøge Slottet ved Indsejlingen til Sundet, og "Hamlets Garden," der er gjort udødelig ved Shakespeares Pen. Dette Besøg var værd Halvdelen af min stormfulde Rejse over Havet." At der laa et amerikansk Skib ved Helsingør, var rygtesed til København, og næste Morgen kom Mr. John M. Forbes, der var amerikansk Konsul i Hamborg, men for Tiden fungerende Konsul i København, ombord paa Neptune, og tilbød at være d'Hrr. Kommitterede til Tjeneste i København, hvor han forstod, at de havde til Hensigt at lande. Han havde allerede bestilt Plads for dem paa Byens fineste Hotel. Kl. 12 lagde Skibet til ved Hovedstaden, og ved Hjælp af Mr. F. slap de vel gennem Vagten og fortsatte Vejen til deres Hotel. Paa Vejen standsede de ved Frederik den 5tes Rytterstatue paa Kongens Nytorv. Den beundrede de højligt.

De besaa det kongelige Slot (Amalienborg), som Mr. Bayard omtaler som en stor og smuk, men ikke særlig prægtig Bygning. Amerikanerne gik saa en Tur paa Volden og kom tilbage Kl. 5 for at spise Dinner hos Mr. Bascalant, som han kalder ham. Om Aften var de i Kongens Have, hvor de hørte paa middelmaadig Musik. Om Eftermiddagen havde de været en Tur paa Frederiksberg, hvorfra de havde en herlig Oversigt over Øresund. Slottet roses for sin Skønhed og smuk-

ke Have. Næste Dag, som var en Lørdag, havde Mr. Forbes lovet at tage dem en Tur til Dyrehaven, som Mr. B. kalder "The Park," og Meningen var, at der skulde have været Vogn efter dem lige efter Frokost, men Mr. Forbes fik Forfald, saa han kom først om Eftermiddagen, idet Forretninger, som nødvendigt skulde udføres, havde hindret ham i at komme før. Kl. 4 blev de saa stablet ind i en saakaldet "holstensk Vogn," som B. ligner ved en stor Kurv, der ikke har andre Dyrer end den, at den kan give Plads til ca. 16 Personer. De naaede Dyrehaven Kl. 7, men Kongen, som de havde ventet at se, kom ikke, og Mr. B. siger, at der var ikke en eneste Person "of decent appearance" derude. Dyrene, som de blev fortalt var derude, saa de ingen af. Derimod fandt de de dyrkede Marker, de saa, særlig tiltalende. De saa Rug-, Byg- og Havremarker, men ingen Hvede, og de fandt ingen fence om Markerne, som stod urørte, skønt der var en Del Kvæg paa Markerne. Mr. Bayard sluttede derfor, at de maatte være tøjrede. Fra Dyrehaven tog Mr. Forbes sine Gæster til Bellevue, som de roser for den smukke Udsigt over Sundet til Sverrig, men hvor der ikke var anden Underholdning end Keglespil. De kom tilbage til København Kl. 11 om Aftenen og undrede sig over, at det endnu var ligesaa lyst som i Amerika ved Aftentid.

Om Søndagen var de amerikanske Kommissærer inviterede til at besøge Hr. de Coninck paa dennes Herresæde Dronninggaard ved Furesø, som han og hans Brødre havde arvet efter deres Fader, den rige Handelsfyrste. Her fik Mr. Bayard Anledning til at tale med den første Dame siden han forlod Amerika. De blev næsten overvældet med Spisevarer. Deres Vært tog dem rundt paa hans store og fine Gaard og viste dem alle de ny Indretninger han havde sat i Gang. Paa Furesøen, som de fandt fortryllende, fandt de to smaa Skibe, af hvilke det ene bar det danske, det andet amerikanske Flag, en Kompliment, der naturligvis særlig behagede Amerikanerne.

Disse var helt optagne af alt, de saa paa det coninckske Herresæde, lige ned til den store holstenske Tyr, som Hr. de C. havde anskaffet sig. Det blev Gæsterne foreslaaet efter Dineren at tage en Tur til Dyrehaven, hvor de sikkert vilde faa Kongen, Prinsen og Prinsesserne at se. Heri blev de skuffet, ogsaa denne Gang. Derimod saa de en stor Flok af Bønderfolk i deres Søndagsstads. Mr. Bayard lagde særlig Mærke til Kvinderne, der var klædt i korte Skørter, der stod ud, som om de holdtes af et Tøndebånd. Han blev oplyst om, at det var ikke Tilfældet, men at det havde sin Grund i de uhyre Masser Tøj, der gik med til et Bondeskørt, ikke mindre end ca. 36 Alen! Ligeledes lagde Mr. B. Mærke til de sjællandske Kvinders broderede Hovedtøj og at deres Dragt var saa ensformig, at det lignede en Uniform. "Men," siger han, "there was nothing of grace or beauty about any of them." Ogsaa i den Henseende altsaa lignede de hinanden. Kl. 11, da de kom tilbage til København, var det endnu lyst og Portene aabne.

Dagen efter, som var den 28de Juni, fik de Besøg af den amerikanske Søkaptajn James Barron, der var suspenderet fra Krigstjeneste for fem Aar, fordi han havde overgivet sit Skib "The Chesapeake," der var i Kamp med den engelske Fregat "The Leopard," Skylden for dette Tab hvilede i Virkeligheden ikke hos Barron, men hos den amerikanske Regering, der havde kommanderet ham ud med et udygtigt Skib. Barron opholdt sig i Danmark

i 1812-13. Da han siden kom til U. S. og meldte sig til Tjeneste, fik han ingen Ansættelse. Kommandør Stephan Decatur, som bar Hovedskylden herfor, udfordredes af Barron til en Duel, der endte med at Decatur blev dræbt og Barron livsfarligt saaret.

Kaptajn B., der, som sagt, var i København, skaffede sine Landsmænd Adgang til det kongelige Bibliotek. Professor Thorkelin, der talte flydende Engelsk, viste Mr. Bayard en Bog, hvori Franskmanden, Chevalier Bayard, havde skrevet sit Navn med egen Haand — formedentlig i den Formening, at de to Bayards var af samme Slægt. Thorkelin viste ligeledes de besøgende en Bog, hvori den franske Konge Frants den 1ste havde skrevet sit Navn. Mr. Bayard lagde særlig Mærke til en haandskreven Bønnebog, der havde tilhørt en dansk Dronning. Dens Skrift var saa fin som det fineste Tryk.

Der var for Resten snart ikke Ende paa de Mærkværdigheder, der her blev vist dem, ligefra den første Udgave af Saxo til et Verdensatlas, der var ældre end Opdagelsen af Amerika. — Fra Biblioteket førtes de til den kongelige Malerisamling, noget, som navnlig Mr. Bayard var meget stærkt optaget af, og som han aldrig havde set Mage til. Men Kommissærernes Tid var kort, da de havde indbudt de Amerikanere, der var i København, til Dinner Kl. 4, vistnok ombord paa Skibet.

Om Aftenen Kl. 8 fik de Besøg af Statsministeren, Grev Rosenkrantz, som de havde været hos Dagen forud. Han gav Indtrykket af at være en klog og meget vel underrettet Mand, der bl. a. fortalte, at han havde været Danmarks Gesandt hos ikke mindre end tre Czarer i Rusland. Mr. Bayard fortæller os, at Grev R. hørte til Danmarks gamle Adel, og var for stolt til at ville modtage nogen Titel af Kongen. — Om Tirsdagen var Mr. B. i Følge med en anden Herre, Mr. T., ude paa Amager, hvor de ventede at se Kongen holde Revue over sine Tropper, men ogsaa her blev de skuffet. Om Aftenen derimod, da de var paa Frederiksberg, saa de Prinsessen, som Mr. B. fejlagtig betegner som Kongens eneste Barn (Frederik den 6te havde som bekendt to Døtre) spaserende foran Slottet. Han siger om hende: "hendes Udseende er almindelig, og der var intet, enten i hendes Dragt, Person eller Ansigt, der kunde tiltrække sig Opmærksomhed. Hun er ca. 16 Aar gammel. (Hun var i sit 20de Aar, født 1793). Men hverken hendes Alder eller Stand har hidtil skaffet hende nogen Frier."

Samme Aften saa de Kongen, som gik forbi dem flere Gange. Heller ikke ved ham fandt Mr. Bayard noget særligt, og han mener, at hvis man ikke vidste, hvem han var, vilde der ikke være nogen Grund til at se paa ham. Men han tilføjer: "Manden er 46 Aar gammel og er bekendt som en god, men ikke nogen stor Fyrste. Han er meget elsket af sine Undersaatter, og hans Regering udmærkes ved den fuldstændige Ophævelse af Slaveriet i de danske Lande." — Den 30te Juni var det Hensigten at forlade København, men Kaptajn Jones erklærede, at Vinden var saa direkte imod, at det vilde være vanskeligt at klare sig ud af Sundet. Man blev derfor i Land. Og paa den Dag var der virkelig Revy paa Amager, hvor Kongen var tilstede. En i København bosat Amerikaner, Mr. Law, stillede sit Køretøj til d'Hrr. Kommissærers Disposition, og nu gik Turen til "Amag," som Mr. Bayard kalder den. De var ikke kommen ret langt, før de saa Kolonner baade af Fod- og Hestfolk paa Vej til Paradepladsen, og kort efter at de var kommen til Øen, hørte de Kanonade fra de to Armeer, hvori Tropperne var delt, den ene under Anførsel af Kongen,

den anden af Prins Ferdinand. Saasart de kom saa langt, at de kunde se Tropperne, saa de Kongens Arme avancere, medens Prins Ferdinands retirerede. Kongen havde 6 lette Kanoner, hver forspændt med 6 Heste, der kom i flyvende Spring, skøndt Grunden var meget ujævn. Vognen med Kommissærerne holdt sig bag Kongens Tropper, ikke uden Ængstelse for hvad Kavalleriet, hvis Manøvre var dem ubekendt, kunde finde paa at gøre. Der blev dem fortalt, at den amerikanske Gesandt til Danmark i 1811-12, der engang var Øjenvidne til en lignende Manøvre, nær var bleven reden ned af en angribende Kavalleritrop, og kun slap med Livet ved at følge det Raad, en Kavalleriofficer tilraabte ham, at gribe fat i Halen af dennes Hest og lade sig slæbe i Sikkerhed, som han naaede, omend ikke uden Vanskelighed. For at undgaa en saadan Skæbne, holdt Amerikanerne sig i Nærheden af Prinsessernes Vogn, idet de mente sig forvissede om, at den vilde holde sig, hvor baade Tropperne kunde ses, og hvor der ingen Fare var. Man gjorde Regning paa,

at der var mindst 13,000 Mand, der tog Del i Slaget, der endte med, at Prinsen, der blev ved at retirere, omsider maatte overgive sig. Derpaa blev alle Tropperne kommanderede op paa Linie og inspicerede af Kongen. Amerikanerne, der stadig fulgte Prinsesserne, roste Soldaterne, der val velklædte, saa godt ud og var veløvede, hvilket den overstandne Manøvre udviste. Navnlig for Mr. Bayard var det hele et nyt og saare interessant Skuespil. Han kom den kongelige Familie nær nok til at faa et bestemt Indtryk af dem alle. Men Turen tilbage blev baade lang og trættende, idet de stadig var bagefter Tropperne, der nu ikke mere havde Hast. Omsider kom de, støvede og trætte, til Byen og gik saa ombord paa deres Skib. Men der var fremdeles Modvind og Kaptajnen nægtede at gaa ud, da han ikke mente det muligt at styre ad den snævre Rende med saadan Vind imod sig. De tog saa Lods ombord, og ved hans Hjælp lykkedes det at komme forbi Grunden før Aften. Men da Vinden saa faldt, maatte de kaste Anker ved Dragør. Den 3die Juli naaede

de saa vidt, at de kunde se Møen.

“Vi var nu,” siger Mr. Bayard, “ude i Østersøen, havde fint Vejr og en rolig Sø.”

Og den vil vi saa lade vort Selskab sejle videre med, idet vor Part af Rejsen nu er tilende.

Ønsker man nogen Efterskrift til foregaaende, kan maaske følgende Stykke af Brev, som Mr. Bayard skrev fra København den 27de Juni 1813, tjene som saadan. Han siger: “Jeg har set Kongen og Dronningen og den kgl. Prinsesse. Kongeparret har intet mandligt Afkom. Prins Christian, som er Tronarving, er for Tiden i Norge for at forsvare eller trøste det stakkels Folk, der bogstavelig dør af Hunger. Norge avler ikke Korn nok til at brødføde Folket, og den Tilførsel af Korn fra Jylland eller Holsten, som det plejer at faa, opsnapes nu af brittiske Krydsere. Jeg kan forsikre Dig, min gære Andrew, at alle de ny Ting, jeg har set, kan ikke halvt erstatte mig Savnet af mit Hjem. Det bedste ved at rejse burde altid være at komme hjem igen.”

Danmarks Vestgrænse

Af A. NIELSEN, Strande

FRA Tidernes Morgen og indtil sidste Halvdel af forrige Aarhundrede laa hele Jyllands Vestkyst blottet og bar ud mod Nordsøen. En stor Del af vore udvandrede Landsmænd, der nu boer i Amerika, hvis Vugge maaske har staaet herude ved Danmarks Vestgrænse har aldrig kendt andet end at Nordsøen havde frit Slag og Aar efter Aar slugte denne Grænse. De har sikkert aldrig tænkt sig, at den Dag skulde komme, da der blev optaget et Arbejde for at beskytte Vestgrænsen mod Havets Overgreb, men derimod tænkt, at mod den store urolige Nabo i Vest var der intet at stille op.

Det kan saaledes muligvis have sin Interesse at erfare lidt om, hvilket Arbejde der er taget op i Kampen mod Vestenvov for at beskytte deres gamle Fædrelands Vestgrænse. Ved Rejser langs Jyllands Vestkyst og ved Oplysninger fra paalidelige Kilder skal jeg her give et Pennestrøg af denne gigantiske Kamp mod Havet og til hvad Resultat det har ført. Jyllands Vestkyst er et meget rummeligt Begreb, og Betegnelsen gælder saa at sige fra Skagen til Esbjerg eller till Fanø, der er Esbjergs Skærmbædt. Kystformationen er forskellig, og der er store diametrale Modsætninger. Ved Nymindegab er der et lavt sandet Landskab, og det samme gælder ved Nissum Fjord, hvorimod man ved Blaavand har ligesom et blaat Bjerg staaende ud mod Havet, hvorfra Horns Rev, populært kaldet Vestkystens Skarpretter, strækker sig Mile Nordvest ud i Nordsøen. Men det er først naar man kommer til Bovbjerg, at Leer og Mærgelskrænter staaer stejlt ud mod Havet. Paa en Kyststrækning paa ca. 1 Mil fra Kjædbjerg ved Dybaa til Høfde Nr. 1 udfor Ferring staaer disse ca. 200 Fod høje Leerbanker ud mod den urolige Nabo. Bovbjerg er en Glacialformation, der menes at være opstaaet i to Istider. Herfra begynder det flade, sandede Land, og ved Tyborøn Kanal og over en Mil til begge Sider har man saa at sige det fladeste Land i hele Danmark. Ved Agger og Lodbjerg træffes igen smaa Leer-

partier. Ved Haustholm skyder Kalken pludselig frem, og her er “den sandede Vestkyst” blevet til et stejlt Kalkbjerg, hvorind imod Nordsøens Bølger ruller. Men paa den anden Side Haustholm bliver Sandet atter dominerende, indtil Kalken atter viser sig ved Bulbjerg, hvorfra Sandet igen fortsætter helt op til Skagen.

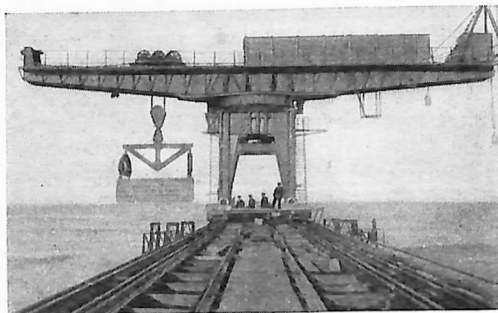
Man vil saaledes se, hvor uhyre stor Forskel der er paa “Vestkyst” og “Vestkyst.” Det vil ses, at Jylland hovedsagelig ligger fladt ud mod Nordsøen. Gennem Aarhundreder har Jyllands nøgne Bryst staaet ubeskyttet ud mod den store Nabo, og det førte til, at Jyllands flade Legeme blev sønderflænget af “Manden i den blaa Kappe.” De evig rullende Bølger mod Danmarks Vestgrænse fik Skrænter til at styrte, fik Sandbjerge til at flytte sig og drev Beboerne paa Flugt fra Havet. I et gulnet Pergamentsblad ser man saaledes, at 1709 skrev Præsten i Ferring Præstegaard, at Havet stadig skar bort af

Bovbjerg, saa Beboerne maatte flytte mod Øst

I 1825 slog Havet Aggerkanalen, der holdt sig i et halvt Aarhundrede, indtil den lukkede sig i 1875. Men allerede i 1863 havde Tyborønkanalen afløst Aggerkanalen. Stormfloderne paa Vestkysten var da voldsomme, og de var frygtet af Beboerne, der havde Hus og Hjem ind mod Sandmilerne. Stormfloderne, der jævned og rev alt med sig, kaldte de gamle Kystboere “Havgang,” naar Bølgerne rullede ind over Markerne. I Februar 1867 gik Nørre Langer mellem Knoppen og Tyborøn under. Et nyt Sanddige var et Aars Tid før lagt vesten for Langer, men Stormfloden flyttede dette, og et Areal paa 14—15 Tdr. Land blev overlagt med ca. 1½ Alen Sand. Beboerne maatte rømme fra Huse og Gaarde, da Sandet laa op til Vinduerne. I Gaarden Langer slog Bølgerne fra Havet op over Udbygningerne, og da en Braadsø trak sig tilbage, rev den hele Muren af Kostalden

Bovbjerg

Kæmpekranen ved Vorupør

med sig, saa Kreaturerne kom til at staa lige ud mod Havet. Høleer, der hængte inde paa Bjælkerne i Laden, fandt man sejlede paa Vandet udenom Gaarden. Beboerne maatte reddes i almindelige Havbaade ind til Tyborøn. Den Dag i Dag ligger disse Marker dækket af dette halvandet Alen Sandlag, men der er nu Grønsvær paa dette. Men haster man ned gennem Sandlaget, da træffer man i dette Grønsvær Enge, der blev dækket i 1867. Jyllands Vestkyst laa da bar og nøgen. Havet havde frit Slag mod Strand og Klitter. Vilde man i hine Tider have profeteret, at den Dage skulde komme, da Havets Magt blev bundet ved Bygning af Højder udfra den aabne Kyst, da vilde Kystboerne have protesteret, anset dette for en ganske Umulighed.

Nej, gennem Aarhundreder havde Havet fortsat sit Nedbrydningsarbejde langs Danmarks Vestgrænse, og prøve paa at standse dette vilde have blevet betragtet som Fantasteri. Men Tiden, Ingeniørkunsten, praktiske Mænd fattede Planen om at optage et Arbejde for at beskytte Danmarks Vestgrænse, og Planen realiseredes i Form af Højdebygning.

I 1875 begyndte Sikringsarbejderne for Jyllands Vestkyst paa den søndre Limfjordstange. Det var tildels Fashenhøjder, der byggedes. Højderne Nr. 1, 2 og 3 blev bygget og i Aarene derefter fortsattes. I 1877-78 byggedes Strømbryderen paa den søndre Tange. Der nedrammedes Spundsvægge af Tømmer som Indfatning for en Stensætning af kløvet "forhugget" Granit, en Art store Brosten, der blev sat som en Hvælvning, med Fugerne udfyldt af Egekiler. Men Pæleunderlagene gav efter, og disse Højder maatte for at blive bevaret have et Bælte af den altid anvendelige løse Kastning. Man tilstræbte en synkefri Konstruktion og i Højderne Nr. 1-10 udførte Ferring Sø har man velbevarede Exemplarer af denne saakaldte permanente Konstruktion. Indtil 1882 udførtes der Forsøgsarbejder for 1,713,000 Kroner. Det store Foretagende Kystsikringen for Jyllands Vestkyst havde da, lad mig sige, ligesom gennemgaaet sin Barnesygdom. Der blev nu taget fat paa at bygge Højderne af de store støbte Cementblokke, der hver vejer sine godt 8000 Pund. Man anvendte til Betonen Portland Cement, Sand, Grus og Cement sammenblandedes med Skovle (Haandblanding) og i 1904 var Blandingsforholdet 2-5-11, og det viste sig at være godt nok. At faa disse kolossale Blokke ført ud i Havet var et uhyre Arbejde, der foregik paa Blokvogne, som løber paa Skinner. For at faa denne ud maatte der lægges Stillads. Uhyre svært Tømmer maa her anvendes, thi naar Vognen med sin Blok hængende under sig løber ud, maa Stilladset bære mindst 12,000 Pd. Til et saadant Højdestillads kræves ca. 1000 m. Tømmer. De store Blokke støbes paa Havstranden, og fra 1906-1910 har man foruden den almindelige Cement ogsaa anvendt Moleer.

Resultatet af Anvendelsen af Moleer-Cement til store Vandbygningsarbejder har alle-

rede vist, at det har stor praktisk Betydning. Paa den søndre Limfjordstange er nu bygget 43 Højder fra Tyborøn Kanal til Bovbjerg, og de fleste af dem er 600 Fod lange. Ved Bovbjerg kun 300 Fod. Men i Nærheden af Tyborøn er Længden større. Hjørnehøjden Nr. 39 indtil Tyborøn Kanal er ca. 1000 Fod lang. Paa Aggertangen har Højderne ogsaa en Længde af 600 Fod. Den normale Afstand fra Højde til Højde paa Havskysten er ca. 380 Meter. I Tyborøn Kanals sydlige Side er bygget 4 Højder. Allerede i 1908 havde man faaet bygget 68 Højder, og de to Limfjordstanger var sikret. Udfaldsparten til Nordsøen, Limfjordens vaade Vesterhavsgab, Tyborøn Kanal var sikret; der var skabt en Basis for en af Naturen ideal Vestkysthavn.

Disse Højdeanlæg paa Jyllands Vestkyst for at sikre Danmarks Vestgrænse havde fra 1875-1908 kostet 10½ Millioner Kroner. Men i denne Sum var det aarlige Reparatonsarbejde iberegnet, og dette havde kostet saadan noget som cirka 200,000 Kroner om Aa-

Blovognen (Vægt 4000 Pund)

ret. Ved Lov af 29de Maj 1914 blev der givet en Bevilling paa 1,800,000 Kr. til nye Arbejder ved Tyborøn, nemlig Bygning af en Havn i Kanalens Sydside og Bygning af en Havmole paa Nordsiden. Havnen fuldførtes i 1916. Det var nemlig nu en bevist Kendsgerning, at Højderne kunde holde Kystlinien. Før 1875 stod Bovbjergs Leer og Mærgelskrænker som en fremspringende Pynt ud mod Havet. Kystlinien nord for Limfjordstangerne, der bestod af de løse Sandklitter, trængtes hurtigere tilbage, blev sluet hurtigere af den graadige Nabo i Vest. Bovbjerg stod da som en Vogter, som den mørke, solide Mærgelkæmpe ud mod Vesterhavet, omend ogsaa han langsomt trængtes tilbage. Nu er Forholdet omvendt. Siden 1875 og indtil vore Dage er Kystlinien for Tangerne blevet stabil, saagodt som ikke trængt mod Øst af Havet. De solide Cementhøjder har holdt den store vestlige Nabo i Shak.

Det blev nu ligesom mere kendeligt, hvorledes Havet skar bort af Bovbjerg, der stod ubeskyttet. Bølgernes evig Rullen ind mod Bovbjergs Fod underkuede den gamle Kæmpe, saa Overdelen styrtede ned i Havets Gab. Bovbjergs forrevne Bryst stod blottet. Dette førte til, at i Løbet af en halv Snes Aar maatte 8 Bygninger nedrives paa Bovbjerg, fordi Havet slugte Jordarealerne vest for dem. Inden Bygningernes vestlige Gavle kom til at hænge ud over Skrænten, maatte de nedrives og Beboerne retirere. Den sidste Fjerdedel

af Bedelund Sogn (Ferseng) var paa Retur. Sognet om Bedelund Kloster, der sank i Havet om Kloster-Kirkens Klokke, der kunde høres kime nede paa Havets Bund, er et af disse Sagn, der har holdt sig op gennem Tiderne. Men hvad der var en Kendsgerning var dette at Bøndergaarde, Ferring gamle Præstegaard, Redningsstationen og Huse ude paa Bovbjerg maatte nedrives og flyttes mod Øst. Flugten for Havet fortsattes.

Det stod klar, at skulde Bovbjerg Fyr, Ferring Kirke og Badeby reddes fra at lide samme Skæbne, da maatte ogsaa Bovbjerg sikres mod Havet ved Bygning af Højden. I modsat Fald vilde Manden fra Vest i den blaa Kappe faa disse Taarne til at hælde som i sin Tid Taarnet paa Nørre Vosborg.

Efter 1910 begyndte man saa at bygge Højden under Bovbjerg. En stor Opgave blev der her taget fat paa, thi at bygge Højder under den ca. 200 Fod høje Skrænt var noget helt andet end at bygge Højder udfør den flade Kyst paa Limfjordstangerne. Disse Højder, der nu bygges under Bovbjerg, er af en noget anden Konstruktion end dem for Limfjordstangerne. Der nedrammes i hver af Højderne 102 Pæle, 51 paa hver Side, og disse forsynes med kolloidal svært Stræktømmer. Paa dette lægges der svære Skinner, hvorpaa Blokvognene løber, og de ca 8000 Pd. vægtige Blokke sættes ned mellem de nedrammede Pæle. Selve Højden tjener saaledes som Stillads. Den uhyre Mængde af Material, der anvendes til Højderne, maa transporteres op paa Bovbjerg, saasom Grus, Sand, Cement, Tømmer og andet. Her staa de store Blandningsmaskiner, der nu sammenblender Sand, Grus og Moleer-Cement til de store Blokke.

Siden 1905 har man anvendt Maskinblanding i Stedet for Haandblanding. Derefter naar alt er færdig, maa det her føres ned ad den ca. 200 Fod høje Skrænt og lægges ud i Havet under Bovbjerg. Elektriciteten anvendes som Drivkraft; den hvide Strøm er taget i Kystsikringsarbejdets Tjeneste. Paa Bovbjerg hvæsser nu Motorerne, Maskinerne snurrer, og Lokomotivets skingrende Fløjten høres ud over Havegnene, naar Toget kører ind paa Bovbjerg læsset med Materiel til det storslaede Højdearbejde.

Der er nu bygget 6 permanente Højder under Bovbjerg, og dermed er man naaet op forbi Bovbjerg Fyr. De to sidste, der blev færdig i 1920, kostede ca. 880,000 Kr. at bygge. Til Sammenligning kan anføres, at samtidig blev der bygget 3 Højder udfør Harboøres flade Kyst, og de kostede ca. 920,000 Kr. at bygge. Det store Højdeanlæg paa Jyllands Vestkyst fra 1875 og indtil vore Dage sorterer under Vandbygningsvæsenet; det vil gaa over i Historien som et mægtigt Foretagende.

Det maa siges, at Vandbygningsvæsenet, dets ledende Mænd i Forbindelse med den Stab af Arbejdere, de har under sig, har vist at kunne løse denne mægtige Opgave tilfredsstillende. Højderne har brudt Vesterhavets Magt ind mod Danmarks Vestgrænse, der gennem Aarhundreder indtil 1875 laa ube-

Højde med Blokvogn

skyttet nøgen og bar ud mod Nordsøen. Den sidste Rejse, jeg foretog ud til Vestgrænsen, var med Vandbygningsvæsenets Damper "Prøven." Hensigten var at studere de mægtige Arbejder ude ved Vesterhavet, og da særlig Bygningen af den store Hav- og Dækmole paa Nordsiden af Tyborøns Kantel. Det er noget af det største Molearbejde, der er udført paa Vestkysten og kan nævnes som et Led i Sikringsarbejdet ved Danmarks Vestgrænse.

Ombord paa "Prøven" stod vi ud fra den lille Limfjordsby Lemvig ved 9-Tiden Formiddag, og den lille Damper satte strax Kursen op gennem Limfjorden mod Tyborøn. Længe før vi naade Tyborøn saas det mægtige Skrog af den norske Fuldrigger "Manisia," der for faa Dage siden under en Orkan blev kastet ind fra Havet ind i Tyborøns Kanal, hvor det mægtige Skib nu stod med for lidt Vand under Kølen.

Jeg undlader ikke at gøre en lille Afstikker fra Afhandlingen om Danmarks Vestgrænse ved en lille Omtale af dette kolossale Skib, der stod fast her tæt ud mod Nordsøen. "Prøven" svingede op paa Siden af denne Stranding, og her laa ligeledes Svitzers Bjergningsdamper "Ægir." De to Dampere tog sig ud som et Par smaa Joller ved Siden af det mægtige Skib. Vi entrede "Manisia," og ombord paa et saadant Skib faar man en Forestilling om hvilke mægtige Dimensioner det har. Af "Manisia's" uhyre Lastrum hævede Arbejderne Kul, der i store Jernkasser svingedes ud over Skibets Ræling for at forsvinde i Motor og Dampplægtre, der laa ved den anden Side af Skibet. Naar man fra Dækket saa ned i Lastrummet, saa Arbejderne ud som Dværge, der gik dernede og skovlede Kul.

Paa Agterdækket var Kaptejnens flotte Saloner, hvor Bog- og Medicinskab stod Side om Side, og store sydlandske Blomster spredte Duft om sig. Disse Saloner var omtrent helt nye, da de gamle var skudt bort under Krigen. Oppe under Skotland havde en tysk U-Baad skudt paa "Manisia," smaddret Salonerne og saaret Kaptejnen. I Skibets vældige Master saas Granathuller. Længere nede paa Skibet galede Hanen i sit Hønsehul, og tre veritable og velnærede Grise spankulerede om i deres Hus paa Dækket. Der var indtil denne Dag udlosset 18,000 Tons Kul af "Manisia," men i sit Indre gemte den endnu 12,000 Tons. Med denne Last skulde Skibet næste Morgen forlade Tyborøn, bugseret af "Ægir." Det største Skib, der nogensinde havde været inde i Limfjorden, vilde da glide ud af Porten til Nordsøen.

Men Kaptejnen vilde ogsaa af sit Rhederi faa et Aars Orlov med fuld Gage og af Assuranceelskabet 50,000 Kr., fordi han hin Søndag førte "Manisia" herind og reddede saavel Skib som Mandskab fra Død og Undergang.

Skibet med Ladning repræsenterede ogsaa en Værdi af 3 Millioner Kroner. Fra "Manisia" gik vi i en Motorbaad, der pilede tværs over Kanalen til Aggertangen, hvor vi lagde til ved Anløbsbroen. Her laa Skonnert "Bartold" af Aalborg og lossede sin Last, 1260 Sække Cement til Vandbygningsvæsenet. Et ejendommeligt fladt, sandet Landskab laa her nord for os, der tabte sig i Klitterne ud mod Havet. En enlig Sømine laa rullet ind her fra Havet. Som et Minde fra Krigen laa denne nu rustrøde runde Kugle her paa de flade, sandede Vidder.

Vi var nu ude paa Skuepladsen for de store Arbejder ved Danmarks Vestgrænse, og under Ledelse af Overingeniør J. K. Danø besaas nu den interessante Molebygning paa Aggertangen. Dette kolossale Arbejde begyndte i 1915 udfra Højde Nr. 72, der byggedes i Aarene 1904-07. Molen skal bygges 900 Meter ud i Havet, og man var naaet 725 Meter ud, saa der manglede endnu 175 Meter. Det første Aar byggedes 86 Meter, i 1916 100 Meter, i 1919 105 Meter og sidste Aar 227½ Meter. Molen bygges gennemgaaende paa 4-6 Meter Vand og er foroven 5 Meter bred. Der nedrammes i Havet 12-15 Meter lange Pæle, kolossale Træer, der væsentlig kommer hertil fra Frisenborg-Skovene. Fra at være et fagert Træ i Skoven kommer de hertil med Barken paa, bliver afklædt og beslaaet med Søm og derefter rammet ned i Vesterhavet. De forsynes med svært Stræktømmer, hvorpaa svære dobbelte Jernbaneskiner er lagt.

Inde fra Land, hvor de store Blokke støbes, kører Lokomotivet med 4-5 Trollier, læsset med Blokke, efter sig ud paa Molen, hvor de sættes ned eller kastes ud til Siderne. Vi kørte herud over Havet med Toget, og under os rullede Havets Bølger. Blev Havet pludselig tørt, da kørte vi 15 Meter oppe i Luften. Vi var for en Stund Passagerer paa Danmarks ejendommeligste Jernbane. Blokkene, Toget kører med, vejer 8000 og 4000 Pund, og naar de styrtes ned lyder deres Fald ud i Havet som Kanonskud. Timelønnen for Arbejderne var 158 Øre mod 53 i 1914; de, der er beskæftiget ude paa Molen, faar 23 pCt. mere paa Grund af den større Risiko for dem fremfor de, der er inde paa Land. Men saa dygtig ledes dette store Arbejde, at der siden 1915 kun er sket en alvorlig Ulykke ved Nedstyrtning fra Molen.

Den bevilgede Sum paa 1,800,000 Kr. til Bygningen af Molen og Tyborøn Havn har ikke kunnet strække til begrundet paa de voldsomme stigende Priser under Krigen. Indtil 1920 var der til disse Arbejder bevilget en Sum paa ialt 2,914,796 Kr. Men hver Blok, der sættes ud i Molen, koster da ogsaa 100 danske Kroner. Det var oprindelig Meningen, at denne Kæmpemole skulde have været bygget af ene Søsten, men under Krigen var dis-

se ikke til at faa fragtet hertil, særlig i 1917 og 1918 var dette umulig. Det første Aar, 1915, udlagdes i Molen 2,780 Tons Søsten, og der er nu udlagt ca. 7000 Tons.

Alle tekniske Midler er i Brug til dette store Arbejde her ved Vestgrænsen. De store Blandingsmaskiner trækkes af den elektriske Strøm paa Højspændingsværket ovre i Tyland. Kæmpemæssige Kraner og Blokvogne løfter og transporterer den uhyre Mængde af Materialer, der lægges ud i Havet for at bryde Bølgernes Magt, naar de i Stormløb fosser ind mod Jyllands Vestkyst. I Midten tætnes den store Mole med Sække, der er fulde af tør Beton, ligesom der i Bunden sættes Sandsække ned. Der bruges 1000 Sække pr. Dag.

Foruden dette at den store Dækmole skal forbedre Indsejlingen til Tyborøn er den ogsaa et Led i Sikringsarbejdet ved Danmarks Vestgrænse. Naar den engang bliver færdig, da vil der være ca. 1100 Meter mellem Molens Hoved og Højde Nr. 59 ovre paa den søndre Tange. Saa bred bliver da Porten fra Nordsøen ind i Limfjorden. Den uhyre Sandvanding fra Havet ind i Limfjorden vil da for en Del være standset. At dette ikke har været ubetydelig, vil ses af at ca. 1 Million Kubikmeter Sand om Aaret glider ind i og gennem Kanalen. Vore gamle udvandrede Landsmænd vil ved denne Afhandling erfare lidt om deres gamle Fædrelands Vestgrænse, men kom de hertil, da vilde de finde, at der hvor deres Barndoms Vugge stod, der ruller nu Bølgerne. Hvor deres Barndomshjem stod, er forlængst slugt af Havet. Men de vilde samtidig se hvilke mægtige Arbejder der er optaget for at sikre Danmarks Vestgrænse mod Manden i den "blaa Kappe" og til hvilke Resultater man er naaet.

Nu ved dette Pennestrøgs Slutning har jeg Lyst til at føje til, at vi, som boede herude ved Vestgrænsen under Krigen, blev de i vort Land, der saa mest af Krigen Rædsler. Menneskeoffrene fra Krigen drev som lemlæstede Lig ind paa Kysten, og Krigen Mordmaskiner rullede ind paa den stenede Strand.

Men det var ligesom vi ved dette kom vore udvandrede Landsmænd paa nærmere Hold. Vi vidste nemlig, at saa mange af deres Sønner kæmpede paa Slagmarkerne i Frankrig. Vi følte det som en Stolthed, at saa mange af vore Sønner kæmpede frivillig sammen med U. S. A. Sønner under Stjernebanneret og Trikoloren mod Raahed og Barbari. Den store Indsats de satte ind for Ret og Retfærdighed vil aldrig blive glemt. Ude fra Danmarks yderste Vestgrænse vil Takken lyde til disse, der naaede at drage "over there" hjem igen til Amerika. Takken vil lyde til disse, der blev derude, til disse, der nu hviler i fremmed Jord, til disse, der sover den evige Søvn paa de amerikanske Kirkegaarde i Nordfrankrig.

William Shakespeare

Af ALEXANDER MARLOWE

BESKUET fra et rent menneskeligt Standpunkt, er Shakespeare Slægtens største Vidunder og Mysterium. Fra hans egen Tid og indtil vore Dage har Litteraturens og Kunstens lavrbærkronede Fyrster i alle Lande bøjet sig for hans ophøjede Trone med ærbødig Hyldest. Den ældre Dumas's Udsagn, at næst efter Gud er Shakespeare

den største Skaber er ingenlunde overdrevent. De altomfattende Sandheder indesluttede i uadskillelig Enhed i hans funkliende Udtryk, de tvungne og de løsslupne Lidenskaber set i hans Tryllespejl, og hans Ideers mægtige, dannende Flod, har som Livsbølger strømmet til os gennem tre Sekler fra hans aandende Bølger. Hans ufejlbare, dybe Indsigt i Menne-

skenaturen, og hans umaalelige Synskreds grænser til det overmenneskelige. Hans uforlignelige Herredømme over alle Naturens, Fornuftens, Kærlighedens, Hadets, Misundelsens, Modets, Frygtens, Haabets, Fortvivlelsens, Dydens og Ondskabens Spændkræfter, er udøst som Lysets og Luftens Fylde i alle hans Værker. Ligesom fordem Moses er han

indgaaet i Skystøtten, og hans Personligheds Under er hyllet i et hemmelighedsfuldt Mulm. Hvadsomhelst man læser nu om Dage, — med Undtagelse af den hellige Skrifts Orakel, — har sit Udspring enten hos Homer eller Shakespeare. Det var hos den første Paladin, at Oldtidens og Middelalderens Digtere og Filosofer søgte deres Dannelse. Angaaende vor Polyhistor er det tilstrækkeligt at sige, at ethvert Menneskes intellektuelle Højde i de væsentlige og selvstændige Tankers Rige maa bedømmes efter det Maal hvori han er inspireret og belært af denne vor Tidsalders fribaarne Søn.

Det er umuligt at sige noget om "Avons Svane," som ikke allerede paa en eller anden Maade har været sagt; men naar man har læst de grundigste Forskeres Tanker om ham, forstaar man, at de transcendentale Tinder, hvor han bevæger sig, er utilgængelige for almindelige dødelige. Hans mægtige Aand tages ej lettelig tilfange i det begrænsede Begrebs Bur. Indbildske Analytikere, som forsøgte at bedømme ham paa Grundlag af deres egne utilstrækkelige Fuldkommenhedsbegreber, opdagede at det er umuligt at tømme Verdenshavet med et Muslingeskal. Højnede Bjerge og rullende Havbølger kan ej udestænge hans Aand fra de kommende Tider. Hans Rige har ingen fastsatte Grænser. Det er et Rige, herligt, som Hiltons udødelige Emne; rigt som Chaucers middelalderlige Glæder, og skønt som Edmund Spensers lyse Syner. "Vi bryder os kun lidt om, hvordan han handlede," sagde Abraham Lincoln, "thi hos ham er Tanken os nok."

Der er altid Mennesker, som forveksler det ydre Paa hæng med den indre Aand. Hverken Shakespeares Herkomst, hans Uddannelse, eller Tiden, hvori han levede, kan forklare hans Personlighed. At forsøge paa at analysere ham paa Grundlag af sligt, vilde være Daarskab; men paa den anden Side maa det indrømmes, at saadanne Genstande er af stor Interesse, og afføder en Slags Sidebelysning, hvorved vi paa Afstand kan beskue hans Skikkelse.

William Shakespeare fødtes i Byen Stratford-on-Avon i Grevskabet Warwick, den 3die Maj 1564. Af Familiens fire Sønner og fire Døtre var han det tredje Barn, men den ældste Søn. Provens Mercia, hvori Warwickshire var beliggende, havde været behersket af forskellige Folkestammer, — Britter, Romere, Angelsaxere og Danskere. Selve Navnet tyder paa at "Spydrysteren," ligesom mange andre af Mercias Indbyggere, stammede fra de berømte "Spear-Danes" (Spyd-Danskere), som vi læser om i "Beowolf." Faderen, John Shakespeare, havde været Indsidderbondede i den nærliggende Landsby Snitterfield, men bosatte sig i Stratford i 1553. Han synes at have været en dygtig, almentfølelse Mand, der ved Sparsommelighed og Flid erhvervede sig en taalelig Velstand, som han dog senere tabte i de strenge Tider, der gik over Egnen. Han gjorde Forretning som Væver og Handskemager, og den Kendsgerning, at han først tjente Kommunen i flere ringere Embedsstillinger, og senere som Olsidermand, og tilsidst som Landfoged og Borgmester i Stratford, bevidner at han var afholdt af sine Bysbørn. Hans Hustru, Mary Arden, tilhørte en yngre Linie af en gammel adelig Warwickshire Familie, og arvede ved sin Faders Død en temmelig anseelig Formue. Ligesom de andre lystige Herrer i Byraadet, synes John Shakespeare at have været en Ynder af Skuespillet. Medens han var Landfoged, gav han i 1569 et Par rejsende Trupper Tilladelse til at give Forestillinger i Stratford,

og det er muligt at han overværede disse, og tog sin femaarige Søn William med.

Da Shakespeare var syv Aar gammel, blev han sendt til sin Fødebys Sogneskole. Den Slags Institutioner svarede i mange Henseender til Latinskolerne i de skandinaviske Lande. Lærerne var Universitetsmænd, og besad en ikke ringe Dannelse. Fagene hvori de yngre Elever blev oplærte var Latin, Regning og Skrivning, — til Tider ogsaa en Smule Græsk, hvilket synes at have været Tilfældet i Stratfordskolen. Det er Ben Jonson, der tilkender Shakespeare "lidt Latin og mindre Græsk." Paa Grund af timelig Modgang maatte Faderen tage Drengen ud af Skolen, da han var fjorten Aar gammel, for at lade ham hjælpe med Forretningen. Til denne Kendsgerning knytter de fleste af Digterens Biografer de sædvanlige Vrøvlespørgsmaal om Shakespeares Dannelse, Lærdom eller ikke-Lærdom. Fornuftige Folk har dog omsider indset, at det i Grunden er ligegyldigt, om han læste Klassikerne i Original eller Oversættelse; kendt og forstaaet dem har han i det mindste. Det maa indrømmes, at de latinske Citater, som man finder i hans Stykker, er tagne fra Læsebøger, som var i Brug i Tidens Latinskoler; men paa den anden Side behøver man kun at gennemlæse et af hans Værker for at komme paa det Rene med, at Shakespeare i Henseende til Omfang af Viden kun havde faa Ligemænd blandt sine samtidige.

Det blev sagt i gamle Dage, at "en Digter fødes." Det gør han vel sagtens; men Fødselen er saa for Resten ellers det ringeste Kunststykke han har at opvise. Det fødte Genies senere Udvikling afhænger mere af de Indflydelser han lever under i Barndommen og i Ungdommen, end af alt andet. Shakespeare henlevede sin Barndom og Ungdom i en af de skønneste og mest idylliske Egne i det landlige England. Det var der — som Oehlenschläger siger — at "Naturen talte til ham i sin blomstrende Brudekjole." I disse grønne Lunde hørte han Fuglene synge Vaarens og Sommerens Lovsange. Naar han laa paa Hedens Lyng og læste i de gamle Historiebøger og Romaner, dukkede fantasifødte Skikkelser frem for hans Blik. Der legede han med Alferne og drømte sin "Skærsommernatsdrøm." Der saa han Lear og Hamlet rase, og Romeo drikke Giften ved Julies Baare. Der stod Shylock og ivrede om et Pund Menneskekød, og der drak Macbeths Dolk den ædle Kong Duncans Blod, medens Othello kvalte den uskyldige Desdemona. Der saa han den forelskede Rosalind smægte efter Orlando. Der gjorde Touchstone sin Løjer. Der blev Malvolio holdt for Nar. Der gik Viola i Knøseklæder og elskede den unge Hertug; og i den nærliggende Kro drak Ridder Falstaff sig fuld sammen med sine Lømler, Pistol og Nym.

Hadde Shakespeare tilbragt de første tyve Aar af sit Liv i London i Stedet for i Stratford, vilde han næppe være blevet til Verdensdigteren, thi da havde Naturen ikke kunnet være hans Fostermoder. Det altberegende Forsyn kunde ikke have kastet hans Lod paa et bedre Sted end den sagnrige Warwickshire-Egn med sine vigtige historiske Forbindelser. Denne Landsdel havde siden Romerne besad Britannien, spillet en betydelig Rolle i den engelske Historie. Flere af de mærkelige romerske Landeveje gennemkrydsede Egnen. Selve Byen Stratford fik sit Navn fra det "Ford" (d. v. s. Overgangssted), som en af disse Romerveje dannede over Floden Avon. Ruiner af romerske Fæstninger findes endnu i Nabolaget. Disse Old-

tidslevninger stimulerede Ynglingens Tanker, og ansporede ham da han senere skrev sine Oldtidsdramaer. Warwickshire var i de danske og angelsaxiske Tider en Del af Kongeriget Mercia, det stærkeste af Britanniens Smaariger. Paa Grund af Beliggenheden blev denne Landsdel ofte overrendt af Hærene i de forskellige Borgerkrige i Middelalderen. De mærkelige gamle Borge, Warwick og Kenilworth, der i de Tider var krigerske og politiske Punkter af uhyre Vigtighed, laa kun henvend femten engelske Mil fra Stratford. Dronning Elisabeths historiske Besøg til Grev Robert Dudley af Kenilworth, og de berømte Festligheder, som dermed fulgte, skete da Shakespeare var elleve Aar gammel. Det er sandsynligt, at hans Fader, Landedommeren, var til Stede og havde sin Søn med sig. I "Skærsommernatsdrømmen"s anden Akt finder vi en Hentydning til disse Kenilworth-Festligheder.

Digteren var ligeledes lykkelig med Hensyn til Forsynets Valg af hans andet Hjem, Verdensbyen London, hvor han tilbragte over fem og tyve Aar. London var da som nu det mægtige Albions Hovedstad, og det var der Skønhedsaanderne holdt Stævne under Elisabeths herlige Tidsalder. Bondeknøsen fra Stratford begyndte her sin Løbebane som Staldknægt. Snart kom han paa Scenen. Derefter blev han givet det Hverv at omskrive ældre Tidens Skuespil, og lærte snart at hans vidunderlige Indbildningskraft havde den samme Magt over andre Mennesker, som over ham selv. I Storbyen lærte Shakespeare det kosmopolitanske Menneske at kende i alle dets Fremtoninger. Ynglingen fra Stratford blev Dusbroder med de unge Adelsmænd og snart Dronningens Yndlingsdigter og Skuespiller. Litteraturens Ypperstepræsts Udvikling er slaende symbolsk af hans egen mægtige Nations Udvikling. Ligesom det lille Ørige blev en Verdensmagt, blev ogsaa Landsbydrengen paa sin Vis en Verdensbetvinger.

Hyklerske Hældører, som gerne yder at finde Fejl ved det store og ophøjede, bliver aldrig trætte af at udpege Shakespeares ungdommelige Fejltag. Den Slags Afskum har en langbenet Hukommelse. De erindrer Robert Burns' Brændevinsflaske, men de glemmer hans "Husmandens Lørdagsaften." De er kendt med Byrons Udskejelser, men de har overset hans Digtningens Herlighed. De husker Thorvaldsens Forhold til Anna Maria Uhden, men hans Kunsts aandelige Værdi lader de ude af Betragtning. De kan se Fluespyet paa hans "Kristus," men de sandser ikke Statuens Glorie. Den Slags Skabninger ynder at udpege at Shakespeare var kun atten Aar gammel, da han blev gift med Ann Hathaway, en Pige, der var otte Aar ældre end han selv, — og at deres Datter Susanne blev født sex Maaneder efter Brylluppet. Dermed følger gerne Historien om hans Flugt til London. Sammen med nogle lystige, jævnaldrende Gavtyve havde Shakespeare været paa Krybskytteri i Charlescote Park, der tilhørte Sir Thomas Lucy. Narrestregerne blev opdaget, og den fremtidige Digter pisket. For at hævne sig, opslog han et Spottedigt paa Ridderens Borgport, der lyder som følger:

"A parliament member, a Justice of the Peace,
At home a poor scarecrow, at London an ass;
If lousy is Lucy, as some folks misscall it,
Then Lucy is lousy, whatever befall it;
He thinks he is great,
Yet an ass in his state,
We allow by his ears but with asses to mate,

If Lucy is lousy, as some folks miscall it, Sing lousy Lucy, whatever befall it."

Selv Digterens mest hengivne Tilbedere vil næppe vove at paastaa, at disse Linier aabenbarer noget storslaaet Genie. Sir Thomas blev imidlertid, om muligt, mere rasende end Hr. Frederik Rostgaard, den Gang en "vanartig Paskvilliant" ved Navn Ludvig Holberg "havde bebyrdet det fattige Land Anholt, hverken Præst eller Foged undtagen, med en usandfærdig og ukristelig Beskrivelse til Forfædrenes, Indbyggernes og alle Efterkommeres Beskæmmelse." Shakespeare maatte forlade sin Familie og skynde sig til London for at undgaa videre Ubehageligheder. Han glemte imidlertid ikke Affæren, men satte Thomas Lucy kosteligt i Gabestokken som den fjollede og opblæste Fredsdommer Shallow i "de lystige Windsorkoner."

Med Hensyn til Digterens Ungdomsmoral, holder man endvidere af at henvise til Begivenheden om Richard III og William Erobreren. Shakespeares Ven, den berømte Skuespiller Richard Burbadge, havde i Richard III's Rolle henrykt en London Borgerkone i saa høj Grad, at hun indbød ham til et Stævnemøde, og bad ham nævne Richard III's Navn, naar han bankede paa Døren. Den unge Digter havde hørt den ømme Aftale, og kom Vennen i Forkøbet idet han benyttede sig af Løsenet. Strax efter kom Burbadge, men Shakespeare havde brugt Tiden saa vel, at han kunde vise Vennen bort med den lystige Spøg: "Gaa din Vej, Burby, og husk, at William Erobreren regerede før Richard III."

Naar man læser saadanne Historier, er der dog flere Ting, der maa tages i Betragtning sammen med disse. Der er ingen Tvivl om, at Ynglingen i Samlag med andre kaade, jævnaldrende Knøse, har spillet med i mangt et Foretagende som dem han senere med guddommeligt Humør skildrede i "Henry IV" og "Windsorkonerne," men hvorledes var det vel muligt, at en saa kostelig og klar Vin, som sprudlede i Shakespeares Aand, ikke skulde have haft sin Gæringsperiode? Man har heller ikke Ret til at veje Datidens Mennesker paa Nutidsdannelsens moralske Vægtsskaal. Meget i Shakespeares Værker og i hans private Liv maa bedømmes efter hin Tids Maalestok, — det vil sige paa Grundlag af Livet i "merry old England" og Renaissance-Livet i Europa.

Renaissancen, eller Genopvækkelsens Tid, begyndte i det trettende Aarhundrede. Den menneskelige Fornuft, der i lange Tider havde været fængslet i den katolske Kirkes Urne, hævede sig af Asken lig Fugl Phønix, og begyndte sit Sejerstogs gennem Verden. Skærsliden maatte vige for Arneilden; Vankundigheden for Videnskaben; Mythologien for Filosofien, medens en humaniseret Religion stødte den skolastiske Theologi fra Tronen. Fra det trettende til det sextende Aarhundrede var Italien særlig den skabende Aands Virkeplads. Den blomstrede og bar Frugt i Dante, — den middelalderlige Litteraturs Ypperstepræst — og senere i Michel Angelo, Cardinal Bembo, Pico della Mirandola, Petrarch, Leonardo da Vinci, og i Galileo, der fødtes samme Aar som Shakespeare og var Renaissance-tidens største Videnskabsmand. Genopvækkelsesperioden havde ogsaa sine svage Sider. Før Tvillingkæmperne Luther og Calvin fremtraadte og rensede Verdensluften, havde de florentinske Platonister allerede sammenrodet uforenelige Ideer, laante baade fra Hedenskab og Kristendommen. I sin Ungdom sugede Shakespeare Honning fra deres Blomstehaver og undgik ikke at blive en Smule til-

smurt. Man finder ikke saa faa italienske Grisehaler i hans første Arbejder. Den gamle Skælm Boccaccio havde indirekte gennem sin "Decamerone" en uheldig Indflydelse paa de sædelige Tilstande i det lystige Gammel-England. Det var ofte et yppigt, rafinnet og udsvævende Levned der førtes. Datidens Noveller og Skuespil giver os et Spejlbillede deraf, og anticiperede for den Sags Skyld den senere franske Kameliadame Litteraturs Bordel-, Ægteskabsbruds- og Blodskams-Dramatik. Naar man tager i Betænkning, at de liderligste og yppigste Situationer bragtes adsvænlyst frem paa Scenen, forstaaer man, at det Had hvormed Puritanerne forfulgte Theatret, var langt fra uberettiget. At Shakespeare var kendt med det kødelige Livs Lyst, forstaaer vi; men vi ser ogsaa klart i alle hans Bøger at han var gennemtrængt af Ærbødighed for den Evige, og forstod at Gudfrygtighed er Vidskommens Begyndelse og Endemaal. Han er altid Menneskehjertets bedre Følelsers Forkæmper. Han slynger sin dybe Foragt i Ansigtet paa Niddingen og Forræderen og uddeler Ærens Løn til Helten og til den retfærdige. Han er Verdens største Sædelærer, og det er i hans kristelige Opdragelse og Dannelse at vi maa søge den vældige moralske Styrkes Modstrøm, der standse den italienske Renaissances Uterlighed og Udsvævelser i England og Nordeuropa.

Med Hensyn til Civilisation, synes England i Middelalderen i mange Henseender at have staaet tilbage for Rigerne paa Fastlandet. Det er i det sextende Aarhundrede, at dets verdenshistoriske Betydning begynder. Den lange og blodige Borgerkrig mellem Dynastierne Lancaster og York, brød Rygraden paa den engelske Feudalisme. Det gærende Liv, der blev vakt ved Kvindemorderen Henry VIII's antipapistiske Luner, lagde Grunden til den nuværende Forfatning paa Feudalstatens Ruiner. Under Elisabeth voxede Magten og Glansen baade indadtil og udadtil. Francis Drake og Walther Raleighs transatlantiske Opdagelser og Erobringer, Tilintetgørelsen af Philip II's "uovervindelige Armada," og Englands Indflydelse i Skotland tjente til at nære National stoltheden og staalsætte Nationalkraften. Baade Landbefolkningen og Borgerstanden, der støttede sig paa den blomstrende Agerbrug og den stedse voxende Handel og Industri, var Fremskridtsstænder, der snart var i Stand til at hævde sine politiske Rettigheder. Folketro og Folkepoesi, der sprudlede fra det friske og frejdige Folkelivs Kilde, skaffede denne Periode det karakteristiske Navn "det lystige Gammel-England."

Der er mange Hentydninger i Shakespeares Værker, der gives os et Indblik i Folks Levevis paa hans Tid. De rige Borgere og Adelsmænd førte som Regel et yppigt og overdaadigt Levned. Velstaaende Folk havde gerne flere Huse i By og paa Land. Renligheden, som i Følge Folkeviserne altid synes at have været betragtet som en Dyd i Danmark, tog man ikke stort Hensyn til i Gammel-England. Naar rige Folks Boliger blev for overfyldte med Skarn og Utøj, flyttede man til andre Godser, og lod de paagældende Huse staa tomme en Tid, saa de kunde "forsødes," ((sweeten) som man kaldte det. Selve Magistraten, John Shakespeare, blev en Gang arresteret og maatte betale en Bøde fordi han drev det for vidt med Skarnet. Han havde en kæmpestor Affaldsdyng liggende midt paa Gaden udenfor sit Hus i Stratford, som han nægtede at flytte. Der skal være Maade med alting.

Datidens bedrestillede Folk var hengivne

til Bordets Glæder. Maden bestod hovedsagelig af Kødspiser, Fisk, Grøntsager og Brød. Stærke Drikke skortede det ikke paa. I "Hamlet" lægger man imidlertid Mærke til at Shakespeare ansaa vore danske Forfædre for at være endog mere drikfældige end selve Englænderne. Det er dog muligt, at det var Gryden, der snakkede om Lerpotten. Frederik II, som en Gang friede til Dronning Elisabeth, fik naturligvis det Skudsmaal af den djærve Anders Sørensen Vedel, i dennes Lig-tale over ham, 'at om hans Naade havde holdt sig fra den skadelige Drik, som altfor gængs er, da synes det for menneskelige Øjne og Tanker, at hans Naade kunnet levet mangen god Dag længer'; — men om Frederik drak mere end Elisabeth er en anden Sag. Den Tids Folk brugte Tallerkener, Knive og Servietter, men Gaffler kendte man endnu ikke. Det Redskab er forresten ogsaa en Uting — naar man spiser Kyllingesteg. Den oversøiske Handel forsynede Bordene med hidtil ukendte Krydderier. Brugen af Tobak er ikke nævnt i nogen af Shakespeares Bøger. Walther Raleigh havde indført Urten fra Amerika, og Folk tog sig allerede i den Tid en Pibe Tobak efter Maaltiderne, endskønt Kludekongen James I, for at vise sin Lærdom, skrev opbyggelige Bøger imod denne Udyd, som vi andre endnu er hengivne til.

Kareter var allerede i Brug i Danmark paa Valdemar den Stores Tid. Da hans Datter Regitze under Valdemar Sejrs Regering blev gift med Kong Erik af Sverige, skreg de svenske Fruer efter hende da hun kom kørende i Karet: "I bringe os ingen jutske Sæder hid." Paa Shakespeares Tid skal Dronning Elisabeth have været den eneste som besad et saadant Køretøj i England. Folk rejste enten til Fods eller til Hest.

Den stereotyperede engelske Folkekarakter, nu saa vel kendt over hele Verden, eksisterede ikke paa Shakespeares Tid. Den engelske Blandingsnation var da i sin sprudlende Ungdomsperiode, ligesom vor amerikanske Blandingsnation er det nu. Datidens Englændere var ligesom Nutidens Amerikanere højtfluyvende, naive, forpustede, ivrige efter Fornøjelser, selvsikre, men ligefuldt rede til at forsøge sig i alt nyt. De efterlignede baade deres Nabors Dyder og Laster, saasom Spaniernes Stolthed og Ridderlighed, Italiernes Lærdom og Snuhed, Franskmandenes Høflighed og Formalitet, Danskernes Mod og Koldblødhed, Hollændernes Ærlighed og Sejghed, og Tyskernes — vel — til Gehenna med Tyskernes velbekendte Ejendommeligheder.

Shakespeare gav alle sine Skikkelser sin egen Tids Klæder paa. Hvadenten de var gamle Grækere og Romere, eller Oldtidsskikkelser som Hamlet og Lear, maatte de dog alle frem som Renaissancetidens Englændere. Denne hans Fremgangsmaade var, som Goethe siger, ret; thi ellers vilde hans Publikum ikke have forstaaet ham. Jeg hørte en Gang Rabbi Nathan Krass af "Temple Israel" i Brooklyn sige, at Shakespeare laante sin "Hamlet" hos Saxo Grammaticus. Deri tog han fejl. Oehlenschläger laante Materialet til sin "Amleth" hos Saxo, og derfor er hans Lejreprints korrekt, baade hvad Tid, Sted og Omstændigheder angaar. Det gamle Hamlet-Sagn, som Nordens Digterkonger følger, finder vi kun en ganske ringe Skygge af hos Shakespeare. Vi finder derimod en Behandling af den evige Menneskesjæl, og ikke blot af et Menneskes midlertidige Problemer.

Vor Digtets Hovedkilder er Livet og Bibelen. Han er helt igennem Pragmatist. Et af hans Hovedkrav var, at Iver og Nidkærlighed for en Sag maa vejes paa det praktiske Livs

Vægtskaal. Hans Hovedspørgsmaal er aldrig hvad der kan siges for eller imod en Teori eller Institution, men hvorledes disse harmonerer med den Plan paa hvis Grundvold Verden og Menneskelivet hviler. Letsindige og flygtige Aander, som Mercutio, skabte han for Tidsfordriv; men han tillod aldrig Menings-særheder, Paradoxer eller Luner, at hindre sig i at favne det virkelige og altsidige Liv. Ligesom Midas forvandler han med sin Tryllestav alt hvad han rører ved til purt Guld. De mest dagligdags Begivenheder bliver til Poesi under hans Mesterhaand, og baade Fortidens Tro og Overtro lyser af Herlighed. Plagiater fra hans Forgængere og Samtidige forekommer, men han er aldrig skyldig i Tankeran, og han er en huld og gavmild Laantager. Han begærer kun et Sædekorn og genbetaler med en Gyldenløst af Vangens Fylde. Han er Livets Digter. Livet, som Strandens blaaende Vover, skulpede om hans Vugges Gænger. Livet, som et bølgen-de Hav, strømmede om ham og igennem ham. Livet, som en Isstorm, kastede Sne og Hagl paa "et Vinteræventyrs" Bjerge. Livet lagde sine mulmede Taagemasser over den øde Hede, hvor Hexene mødte Macbeth. Livet hvælvede sig i Østens Stjernehimle over Nilens Flod, hvor Markus Antonius og Cleopatra sejlede. Livet dansede med Dværge og Alfer paa Ardenskovens Egne. Livet er hans Overflødighedshorn, hvoraf han vælter Elskovsblomster, Skønhed, Visdom og dybsindig Lune ud over os. Livet bruste med Hjer-teblodets Strømme gennem hans Aarer, og skabte hos det engelske Folk den glødende Fædrelandskærlighed, der aldrig har forladt Albions Ø. Det er Livet, der lyser fra hans Flammefakler, og vinker til Heltemod og Ofervillighed. Han er Under over Under. Hvilken Mangfoldighed, hvilken Vexelvirkning, hvilken Højhed, Fylde, Friskhed og Fuldkommenhed overalt! Hvad skal man beundre mest? Hans Forstaaelse af Historien og Menneskene? Hans Naturskildringer eller hans Psykologi? Hans Karaktertegninger eller hans Evne til at forme dramatisk? Hvem kan svare? Selv var han et helstøbt Menne-ske og Menneskehjertet var hans Alfa og Omega.

Det er interessant at lægge Mærke til Shakespeares Forhold til Bibelen og Kristendommens Hovedlærdomme. Der er over tyve tusinde bibelske Hentydninger og Citater i hans Værker. Han har ikke meget at sige om Religionens Former — ikke mere end det Nye Testamente — men derimod uhyre meget om den umiddelbare Opfattelse af Religionens første Væsen og Begyndelsesgrunde. Dissc er: Gud, Synd og Udødelighed. Alle tre er selvindlysende Axiomer. Sæden, som John Wyclif og William Tyndale havde saaet i England, bar rig Frugt i Shakespeare, thi vi finder i hans Værker et fuldkomment ethisk-kristeligt System, baseret paa Bibelen. Han argumenterer aldrig om Gud, men be-tragter hans Tilværelse som en Selvfølge. I "Henry VIII" lærer vi, at Menneskets Herlighed er en Følge af dets Skabelse i den Evi-ges Billede. I "Lige for Lige" taler han om Gud som "Dommens Fylde"; "Naar Enden er god er alting godt" om hans Alvidenhed; i "Købmanden fra Venedig" om hans Mis-kundhed og Naade; i "Hamlet," "Richard II" og "Kong Johan" om det altbeherskende Forsyn; i "Lige for Lige" og i "Richard III" om Forsoningen ved Kristi Blod. Naar man undtager den hellige Skrift er det umuligt noget Sted i Litteraturen at finde en skønnere Beskrivelse af Jesu tjenende Frelsergerning end den han giver os i "Henry IV." Læren om

Udødeligheden og den evige Salighed er klart fremsat i "Henry VIII," "Henry VI," "Hamlet" og "Cymbeline." Lord Tennysons Haand hvilede i hans Dødsstund paa det straalende Udødelighedshaabs Ord i den opslaaede "Cymbeline."

Ingen Digter har nogensinde talt saa klart om Synden som Shakespeare. Hvor finder man vel Utaknemmelighed, Ærgerrighed, Had, Mord, Urenhed, ond Lyst, Gerrighed, Misundelse, Mistænksomhed, Falskhed og Svig, saaledes stillet i Gabestokken som hos ham? Andre Digtere har malet Synden med saa dejlige Farver, at det umodne Sind faar Lyst til den. Shakespeare gør sig aldrig skyldig i sligt. Han er altid paa Englenes og paa Retfærdighedens Side. Han forvirrer os aldrig med Hensyn til Spørgsmaalet om Ret og Uret. Milton har, endskønt han var Puritaner, malet sin Satan med saa prægtige Farver, at vi tvinges til at beundre ham. Ikke saa Digterfyrsten. Hvorend vi møder den djævelske Ondskab hos ham, enten det saa er i Richard III, Edmund, Iago, eller den majestætiske Lady Macbeth, — vi tvinges altid til at hade og afsky den. Han peger altid paa den Sandhed, at "naar Synden er undfangen, føder den Død."

Hvem kan naa til "Avons søde Svanes" Dybheder, eller bestemme hans Begrænsning? Andre Digteres Personligheder træder os nøgne eller halvnøgne i Møde naar vi læser deres Bøger. Dantes "guddommelige Komædie" er den fredløse Ghibelins eget idealiserede Biografi. Oehlenschläger har fotograferet sig selv i "Aladdin." Naar man læser "Childe Harold," "Cain," "Manfred" eller "Don Juan," ser man Byrons skønne, fortvivlede Ansigtstræk i dem alle, men hvor i Shakespeares Bøger finder man ham selv? Den nyfigne spørger: er han Hamlet, eller Prospero, eller Macbeth, eller Romeo? Han, som paa aandelig Vis gik ind i det jordiske Eden, og indpodede Kundskabstræets Grene paa Livstræets Stamme, smiler fra Digtertro-nen paa de elysiske Vange, og svarer: "Her er Bogens Rulle. Tag den og læs, og dø. Hvo af Eder gav jeg Adgang til mit Hjertes Lønkammer?" Og vi læser og læser, medens levende Skikkelser svæver os forbi. Vi ser den forvirrede Brutus, den romantiske Romeo, den morderiske Macbeth, den melankolske Jacques, den profetiske Prospero, den ubestemte Hamlet, den ondskafulde Shylock, den ømme Julie, den straalende Rosalind, den trofaste Cordelia, den bidende Katherine, den vittige Beatrice, den fjasende Touchstone, den taabelige Falstaff, den uheldige Lear, og tusinde andre, om hvem jeg maa sige "longum est dicere." Vi spørger: "Hvo er de?" — og Svaret lyder fra den store Skare: "Vi er Frembringelser af William Shakespeares Skaberaand!"

Digteren døde som en rig Mand i sin Fødeby, Tirsdagen den 23de April 1616, æret og agtet af alle. De Ord, som han lagde Markus Antonius paa Læben i dennes Ligtale over den faldne Brutus, kan med fuld Ret anvendes paa ham selv: "Saaledes var Elementerne blandede i ham, at Naturen med Føje kunde staa op og forkynde Alverden: HAN var en Mand!" En skønnere Ros er aldrig blevet udtalt over et Menneske. Naturen var rundhaandet imod ham, og gav ham Fantasiens udtømmelige Fylde; Varme og Dybde i Sjælen; et Blik der kunde skue ind i Menneskehjertets Inderste; en dybsindig Ironi; et udtømmeligt Vid; et Øre der hørte og forstod de svale Aftenvindes Hvisken, saa vel som Valens larmende Kampbulder; et Sind der begreb den ædleste Sædelighed, og Li-

vets intensive Lyst og Smerte; en formende Forstand, og den rene, modne Visdom, der gør hans Værker til Menneskehedens Spejl. Han nedlod sig aldrig til at behage eller tjene noget Parti, men staaende paa Virkelig-dens Grund, tog han Tingene og Menneskene som de er, og lod Instinkterne, Følelserne og lidenskaberne tale deres eget Sprog. Hans Opgave med Skuespillet er forklaret i de Ord, som han lægger Hamlet i Munden: "Dets Maal var fra Begyndelse, og er endnu, at vise Dyden dens egne Træk, Skændselen dens eget Billed, og Tiden et Aftryk af dens Skikkelse."

Hvor alvorligt han tog det med sin Kunst viser følgende Tildragelse. Dronning Elisabeth sad ofte bag ved Kulisserne, naar hendes Yndlingsstykker blev spillede. Dette skete en Gang, da Shakespeare selv udførte Henry IV's Rolle. Under selve Handlingen gik Dronningen frem paa Scenen og nejede for Digteren. Folk applauderede som de var rasende, men Shakespeare tog ikke det mindste Hensyn til hendes Nærværelse. Hun stillede sig da i Vejen for ham og lod sin Handske falde. Shakespeare, idet han endte sin Replik, tog den op med de Ord:

"Skønt Stunden kalder os til højen Daad, Vi bøjer os dog for vor Frændes Handske."

Denne Artikels ringe Anerkendelse af "det menneskelige Hjertes Mester" udelukker ikke Erkendelsen af at der er bleven drevet et afskyeligt Afgudereri med ham. Men ligefuldt — saalænge Kulturen ikke er helt overvældet af Barbariet, tvinges vi til at se op til Shakespeare som en af Menneskehedens største Velgørere. I en af sine Sonnetter har han udtalt en Spaadom i kærlige Ord til en Ven, som Historien har gjort til hans eget Æresminde: "I evig Sommer skal du blomstre. Aldrig skal din Skønhed ældes; aldrig skal Døden drage dig ind i sine Skygger. En evig Sang bringer dig høj Ælde; saalænge Mennesker aande og Øjne se, skal hverken den eller du gaa til Grunde."

Skødebørn.

I en stor Park i en østamerikansk By er der en Musikpavillion med mange Stole omkring. Her læser man paa et Skilt: Alle Stole omkring Pavillionen er for Damer. Her-ter maa ikke sætte sig, før Damerne har taget Plads.

Forretningen var meget sløj for en Avis-redaktør i en lille Virginiaby. Folk kom ikke ind og betalte for Avisen. Saa skrev han en Dag et lille Stykke i sit Blad, Det lød saaledes:

Da vi i Aftes ved 10-Tiden spaserede i Parken omkring Springvandet, bemærkede vi et nydeligt ungt Par, som sad tæt omslyngede og med Læberne i nær Berørelse. Vi genkendte den unge Dame som Datteren af en af vore fremragende Borgere, og den unge Mand kendte vi ogsaa godt i Maanebelysningen — han har ikke betalt for sin Avis i længere Tid. Vi haaber han afgør dette lille Mellem-værende inden faa Dage, og vi er derfor hensynsfulde nok til ikke at opgive hans Navn.

Næste Dag var der 59 Abonnenter, der betalte for deres Blad, og det var allesammen unge Mænd.

"Jeg hører, at Nielsen er kommen tilskade i en Explosion. Hvordan gik det dog til?"

"Hans Kone siger det var paa Grund af for meget Gær; men Nielsen selv siger det var paa Grund af for lidt Sukker."

Saint Louis i Missouri

Af JULIUS ANDERSEN

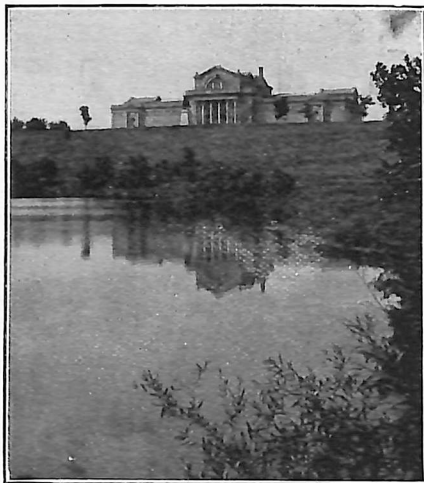
ET lille Stykke syd for det Punkt, hvor Amerikas to største Floder bliver til et, ligger der en af Verdens mest interessante Storbyer, og denne metropolitaniske Central vil vist fra nu af indtil Efteraaret 1923 være i mange Danskes Tanker. Thi det er her i St. Louis, at Det Danske Brodersamfund vil afholde sin næste Konvention, og foruden de reglementerede Delegater venter man mange andre Gæster fra nær og fjern, hvor der bor Danske i Amerika.

Det kan i denne Anledning have sin Interesse at betragte Byen St. Louis' Historie og nuværende Udsyn. Thi at den store Flodby har haft sin fremhævede Plads i Amerikas Historie, ligesom den endnu den Dag i Dag spiller en stor Rolle i Landets Væxt, kan sikkelig ikke nægtes.

Et Par Franskmand, Pierre Laclède Liguist og hans Stedsøn, Auguste Chouteau, fik i Aaret 1764 af den spanske Regering Bevilling til at oprette en Handelsplads langt oppe i det næsten ukendte Fastland og nær ved Mississippi. De kom i Robaade fra New Orleans, vel belæssede med fornødne Handelsvarer, som det var Meningen at ombytte med Pelsvarer, som kunde tiltuskes hos Indianerstammerne, og da de naede det Sted, hvor den mudrede Missouri løber ud i Mississippiflodens klare Vande, saa syntes de de havde en passende Anløbsplads — og her op slog de deres Telte. Et halvt hundrede Aar senere havde Stedet 5000 Indvaanere og Flodbyen havde taget Helgennavnet St. Louis. Det næste Aarhundrede saa en Udvikling paa dette Sted, der bragte Folketallet op til over 600,000 — og nu, ved den sidste nationale Census er St. Louis beboet af over $\frac{3}{4}$ Millioner Mennesker, saaledes at Byen er den sjette største By i Staterne. Men saa er endda ikke indbefattet de mange nærliggende Smaabyer og Forstæder, som let vilde bringe Indbyggerantallet paa Laclèdes gamle Teltplads op til mere end Million.

Særlig før Borgerkrigen var St. Louis det

store Tilknytningspunkt for Emigrationen og Pionerlivet. I geografisk Henseende ligger Byen omtrent i Midten af Landet, og Trafikholdene er saaledes at større Fabriksvirksomheder og Trafik i Omegnens naturlige Rigdomme ret kan florere. Gennem St. Louis forhandles derfor aarlig store Mængder af Bly og Zink; ligeledes Kornsorter, Bomuld, Kul, Petroleum og Uld, en Del deraf som Raastoffer, men ogsaa en væsentlig Portion som fabrikerede Varer. Der er 26 Jernbane-

Kunstmuseet

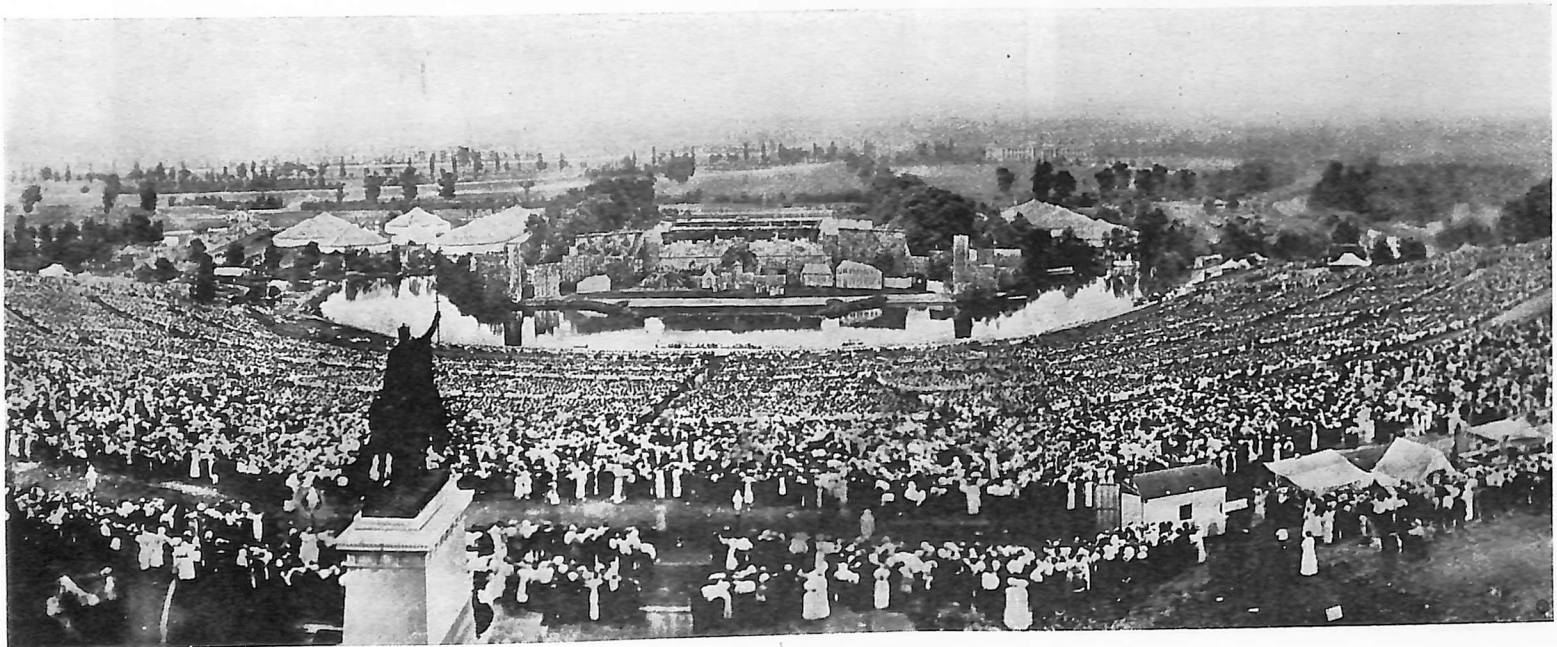
linier, som anløber Byen, fire elektriske Sporvejslinier til Punkter i Omegnen, og endelig Skibstrafiken paa Floden.

Blandt de mange berømte Mænd og Kvinder, som gennem Tiderne har set Dagens Lys første Gang i St. Louis, kan man f. Ex. nævne Statsmanden og Forfatteren Thomas H. Benton samt Skolemanden Louis Soldan. Mark Twain blev født ikke langt fra St. Louis i en lille Missouri by nær ved Mississippifloden, og Digteren Eugene Field var en ægte indfødt i den store Missouri by. Blandt nulevende kendte Personligheder, som stammer fra St. Louis, straalere saadanne Navne frem

som Præsten M. S. Brennan, Lee Merriweather, Fanny Hurst, Louis Dodge, Sara Teasdale, o. m. a. Men der er ogsaa fremmedfødte, som har bidraget til at gøre St. Louis berømt, og ingen af disse er vel mere kendt end Carl Schurz, som fødtes i Tyskland i 1829. Han havde i sin Ungdom en stormfuld Kariere som Frihedens Forkæmper og maatte omsider flygte fra sit Fædreland. Efter at han havde deltaget i den amerikanske Borgerkrig paa Nordstaternes Side begyndte han i St. Louis Udgivelsen af en tysk Avis, som endnu er Landets største Blad i det tyske Sprog. I 1869 blev han Senator fra Missouri og i 1875 gjorde Præsident Hayes ham til sin Indenrigssekretær. Carl Schurz døde i New York i Aaret 1906.

Der er en anden velkendt amerikansk Bladmand, som begyndte sin Virksomhed i St. Louis, nemlig Joseph Pulitzer. Han var født i Buda Pesth i 1847 og kom som ganske ung Mand til Amerika, hvor han fandt Beskæftigelse ved Schurz's tyske Avis. I 1878 købte han det amerikanske Dagblad "St. Louis Post Dispatch," og gjorde det til et af de ledende Blade i de vestlige Stater. Fem Aar efter drog han til New York og købte "New York World," som under hans Styre blev et Verdensblad.

St. Louis har i det hele taget haft mange tyske Indvandrere, særlig fra Perioden omkring 1848, da der herskede store Rivninger og Frihedskampe i de europæiske Lande. Endnu en Tysker, som har sat sit Mærke i den nye Verden var Adolphus Busch; hans Navn bringer strax Tanken hen paa Varemærket "Budweiser," en Ølsort, som nu hører til Minderne, men som hjalp mægtigt til at bære St. Louis' Navn over hele Landet. Busch var født ved Rhinen i 1842, og kom til Amerika saa ung, at han kunde deltage i flere Slag under Borgerkrigen. Imidlertid var han i 1861 bleven gift med en Rigmandsdatter, Lily Anheuser, og da Krigen var ovre, begyndte han sammen med sin Svigerfader

Friluftsteatret i Forest Park

Planters Hotel, hvor D. B. S. Konventionen skal afholdes

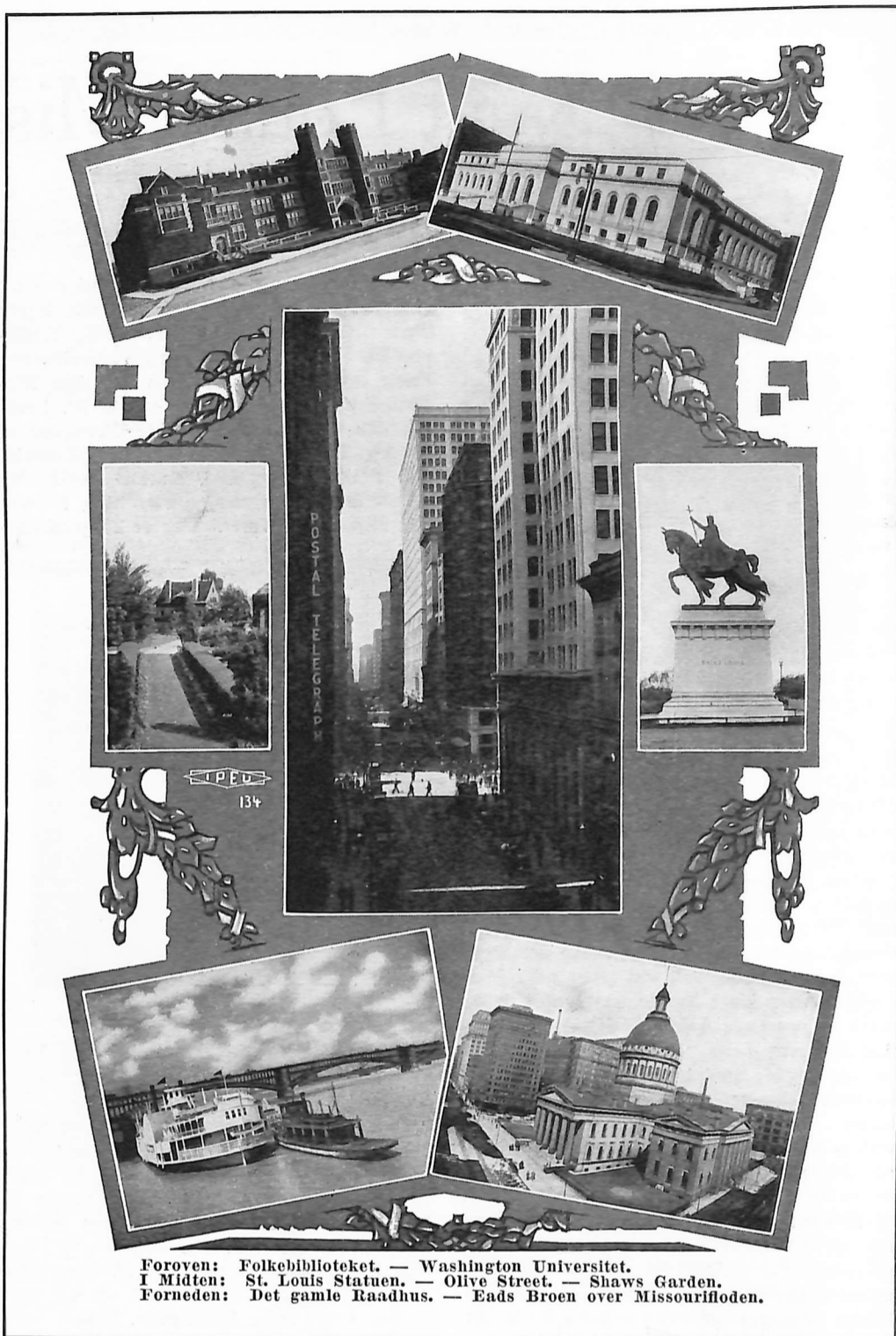
et Bryggeri, der senere blev Verdens største. Han blev ogsaa senere Lederen i forskellige Jernbananlæg, Banker og i et Fabriksforetagende, der fremstillede Dieselmotorer. Han var en djærvsindet og saare gavmild Mand.

I Aaret 1904 tiltrak St. Louis sig Opmærksomhed som en Verdensby, idet der her blev afholdt en mægtig Udstilling, som havde sit Omraade i den naturskønne Forest Park. Mange Læsere af disse Linier tog rimeligvis denne Udstilling i Øjesyn og erindrer dens Fylde og Pragt.

I August Maaned i Aar var det forresten hundrede Aar siden, at Missouri blev indlemmet som Stat i Forbundet. Denne Indlemmelse kom til at spille en stor Rolle i Landets politiske Historie. Lige fra Tiden omkring 1750 havde Missouri været Knudepunktet for det store Træk af Emigranter til Midtstaterne og det vestlige Domæne. Hertil strømmede Indvandringen ned ad Ohiofloden saavel som op ad Mississippi fra New Orleans; hertil kom de kørende fra New England og Virginia i deres tunge Vogne trukne af Oxer eller Muldyr, og Missouri var en af de første vestlige Stater, der blev befolket. Da dette Territorium derpaa i 1818 søgte Indlemmelse i Forbundet som State, blev det et Stormcentrum i Landets Politik gennem de følgende tre Aar. Den nye Statskonstitution forbeholdt nemlig den hvide Befolkning Ret til at købe, sælge og eje Negere — en Trafik, som allerede da var ilde anset i Nordstaterne. Men omsider kom det i 1821 i Kongressen i Washington til det berømte "Missouri Compromise," hvorved Slavespørgsmaalet ikke blev afgjort men skudt ud i Fremtiden.

Den danske Vice Konsul, Peter Ibsen

Foroven: Folkebiblioteket. — Washington Universitet.
I Midten: St. Louis Statuen. — Olive Street. — Shaws Garden.
Forneden: Det gamle Raadhus. — Eads Broen over Missourifloden.

DANSKE MÆND I ST. LOUIS
Bagerste Række, fra venstre: Holden Brock, Kurt Christiansen, Oluf Larsen, Joe Kjer, Thorvald Olsen, James Brock, Mads Mortensen, Søren Nielsen.
Forreste Række: Robert Mortensen, Julius Andersen, Albert Jensen, Paul Olsen, William Olsen. I Forgrunden William Andersen.

Under Borgerkrigen var Statens Guvernør og store Dele af den velstillede Befolkning i Favør af at stille Staten paa Sydens Side i Borgerkrigen; der blev imidlertid fra Abolitionisternes Side ført store Kampagner og Debatter, som endte med at Missouri indtog en Plads paa Unionens Side, og vistnok derved blev en afgørende Faktor i Krigens Udfald.

Har Byen haft en interessant Fortidshistorie, er den ikke mindre interessant i Dag. I en Længde af 19 Mil er den bygget ud til Mississippifloden, som Trafiken rækker over ved Hjælp af fire Kæmpebroer; den ene af disse tilhører Kommunen og har kostet 6¼ Million. Klimaet er herligt i Missouri; om Sommeren er der en god Brise fra Ozarkbjergene i sydvest, og er Vinteren end mild, saa er der dog af og til Anledning til Skøjteløb og Slædekørsel, mens Foraar og Efteraar er overordentlig behagelige. Dødeligheden blandt Smaabørn er da ogsaa her lavere end i andre midtvestlige Storbysbyer.

I det nye Forretningskvarter finder man mange imponerende Bygninger; Railway Exchange Bygningen har f. Ex. 21 Etager med 30 Acres Gulvflade og 38 Elevatorer. Et historisk Sted er det gamle Planters Hotel, hvor Det Danske Brodersamfunds Konvention vil blive afholdt; i denne Bygning har der været afholdt adskillige politiske Konventioner, europæiske Prinser og Statsmænd har boet der, og i 1896 blev Wm. J. Bryan der nomineret som Præsidentkandidat. Et kort Stykke fra dette Hotel ligger det gamle Raadhus i selvsamme Stil, som da man i gamle Dage solgte Slaver fra de østlige Trappetrin; her er det Meningen at tage et Billede af D. B. S. Delegerne — men som frie Mænd! Der er mange andre historisk interessante Bygninger og moderne Motiver, som vi vil vente med at vise vore Landsmænd til de kommer hertil i Efteraaret 1923.

I Udkanten af Byen finder man en af de righoldigste botaniske Haver i Amerika, anlagt af William Henry Shaw, og endnu længere ude ligger den berømte Forest Park, den næststørste Park i Landet; Des Peres

DANSKE DAMER I ST. LOUIS

Bagerste Række, fra venstre: Mrs. J. Kjær, Mrs. Paul Olsen, Mrs. Fedder Lucas, Miss A. Larsen, Mrs. Kurt Christiansen, Mrs. Holden Brock, Mrs. Thorvald Olsen og Mrs. Harry Quale.
Forreste Række: Miss Blanch Lucas, Mrs. Albert Jensen, Mrs. Oluf Larsen, Miss Ruth Mortensen, Miss Katharine Andersen, Mrs. William Olsen, Mrs. James Brock og Mrs. Julius Andersen.

Floden løber gennem det naturskønne Landskab, og Kunst og Natur tilsammen har her frembragt et af de mest seværdige Udflugtssteder, som tænkes kan. Særlig tiltalende er det store Friluftstheater, hvor Byens Borgere samles Sommeraftener — der har til Tider været forsamlet ¼ Million Mennesker. Paa een af Parkens Højdepunkter ligger et indholdsrigt Kunstmuseum.

Som bekendt er der ikke særlig mange Danske i St. Louis. De faa, som lever der, er imidlertid dygtige Folk, som er inderligt besjælede af deres danske Oprindelse. En Mand, som har drevet det vidt i Forretnings Foretagsomhed, er den danske Vicekonsul Peter Ibsen, som kom fra Nykøbing paa Falster i en ung Alder. Han har oparbejdet en bety-

delig Forretning i Konfekt med en fancy luncheon Cafe i Forbindelse. Han er særdeles agtet og anset saavel blandt Amerikanere som blandt danskfødte. James Clausen er en anden dansk Mand, som har oparbejdet en betydelig Forretning; han fabrikerer den ret bekendte "Herriotts Shoe Polish." Lauritz Petersen er Slesviger af Fødsel og driver en stor Savmølle her. Holden Brock sidder inde med forskellige gode Patenter paa Teglstensfabrikation.

De Billeder, som ledsager denne korte Beskrivelse af de Danskes Konventionsby i 1923, omfatter ikke hele den danske Komite, der vil modtage Delegerne. Vi er mange flere, og vi samles ofte til Selskabelighed Sommer og Vinter paa ægte dansk Vis.

Julen hos Pilgrimmene

Af H. TROLLE-STEENSTRUP

I indeværende Aar har man i Plymouth, Mass., højtideligholdt Trehundredaarsfesten for Pilgrimmenes Landing. Amerika var jo, da den lille Flok "Frafaldne" landede paa Kysten af Cape Cod, den 11te November 1621, ikke noget nyt Land, idet baade Spaniere, Franskmænd og kirkelydige Englændere længe havde koloniseret andre Dele af vort store Land, men fra de 102 Pilgrimme, som krydsede Atlanten for at vinde Religions- og Samvittighedsfrihed, skriver vort moderne Amerika og dets Love sig. Det var dem, der lagde det tungeste Lød i Vægtskaalen for Amerikas Kultur, og dem er det vi i første Række skylder, at Amerika blev en engelsktalende og angelsaksisk-følede Nation.

DER var maaske gæve Mænd, trohjertede Mænd, men erfarne, praktiske eller haardføre har de næppe været. Kun en af 102 Kolonister, Kaptejn Miles Standish, forstod sig paa Skydevaaben, og blot et Faatal var kyndige i Landbrug. Tiden for Ankomsten var ilde valgt, idet det var for sent at plante, og skønt Vinteren, der ellers kan være saa bidende kold i New England,

det Aar var usædvanlig mild, var dog henad Halvdelen af den oprindelige Styrke paa 102 Kolonister døde, da Marts bragte Foraaret. Farvandet omkring Cape Cod, der ellers var saa rigt paa Torsk, var paa den Aarstid saa godt som blottet for Fisk, og havde det ikke været for den nedsaltede Provision paa Mayflower, der laa forankret ved Kysten hele den første Vinter, vilde de rimeligvis alle have maattet bukke under af Sult.

To venligsindede Indianere, de eneste som havde overlevet den Farsot, som bortrev deres Stammer, var Pilgrimme behjælpelige med at kolonisere og opdyrke Landet. Den første var en Sagamoreindianer ved Navn Samoset, den anden var en Patuxer. Den sidste viste sig saa uundværlig, at hele Kolonien sikkerlig maatte være uddød uden hans Hjælp. Han lærte dem at plante Majs paa indiansk Vis, hvilket vil sige at saa, naar Ege-løvet var saa stort som et Museøre og at lægge et Par Fisk ned som Gødning med hver Haandfuld Sæd for at sikre en god Høst. Man rejste aldrig denne trofaste og hjælpsomme Mand en Mindesten, men lad os alle mindes

hans Navn. Han hed Squanto og var af Patuxet'ernes Stamme.

Den første Jul i Plymouth (1620) var en sørgelig Karikatur af den Højtid, vi nu fejrer i Amerika. Baade den 24de December og selve Juledagen tilbragtes med haardt Arbejde paa Opførelsen af Blokhusene. Men selv efter at de den følgende Sommer havde bragt en taalelig god Høst i Lade, og Heldet syntes at tilsmile deres Anstrengelser, fejredes ingen Jul. Overhovedet maa man ikke forestille sig, at Pilgrimme fejrede Julefesten, som vi gør det nu. Hverken de eller Puritanerne anerkendte Jul, Paaske eller nogen af den gamle Kirkes Højtider. Derimod indførtes en Helligdag, som den Dag i Dag, næst fjerde Juli, er den mest nationale Højtidsdag i Amerika, nemlig Thanksgiving. Den umiddelbare Aarsag hertil var den vellykkede Høst. Man havde tidlig i Foraaret beplantet tyve Acres med Majs og sex med Byg og Ærter. Landet var ikke lagt under Plov, saa hver Kvadratfod af den opdyrkede Jord var bleven vendt med Spaden. Guvernør Bradford besluttede at fejre Høsten med store

Festligheder og sendte i det Øjemed fire af Koloniens bedste Jægere ud for at nedlægge Fuglevildt. Denne historiske Fest varede i samfulde tre Dage, i hvilke Koloniens Medlemmer, der nu var svunden ind til 51 Personer, som en Oprensning for den magre Sommerkost, aad og drak af Hjertens Lyst.

Hvorledes formede nu Dagliglivet sig for Pilgrimmene? Lad os først erindre Tidspærioden. Bebyggelsen af New England fandt Sted i Kristian den Fjerdes tidlige Regeringsaar, i Tiden umiddelbart før Kristianias Grundlæggelse. Men Forholdene var jo, som man let indser, vidt forskellige. Pilgrimmene bosatte sig paa en barbarisk Kyst blandt nomadiserende Indianerstammer og paa en stenet Jord, der kun ved haardt Arbejde gav en rimelig Høst. Hungersnøden stod for dem i de første Aaringer stadig som et truende Spøgelse, og selv da de havde haft Held med den første Majshøst, var det Indianerne, der maatte lære dem at tilberede den ukendte Kornsort til Føde. Kærnerne blev knust i en Morter, hvorefter Melet sigtedes. Hvad der gik igennem kaldtes Samp. Resten gik under det endnu brugelige Navn Hominy. Denne Hominy kogtes langsomt i en Jerngryde til en tyk Grød, som tilsat Mælk ydede en velsmagende og nærende Spise.

I adskillige Aar havde Pilgrimmene ingen Husdyr udover to Hunde, og først i 1624 bragtes en Tyr og tre Kalve over til Kolonien fra England. Majshøst maatte træde i Stedet for Hvedebrød, Fisk i Stedet for Kød. Først omkring 1630 blev Mælk, Smør og Ost Dagligkost, medens saadanne Grøntsager som Bønner, Løg og Græskar langsomt vandt Plads paa Spisebordet. Men de Retter vi nu over hele Amerika finder uadskillig med et veldækket New England Bord, saadanne som Clamchowder, Hummer, Cranberries, Pork and Beans, dem kendte Kolonisterne intet til i de første Aaringer. Pie, der, idet mindste hvad New England angaar, anses for en Uundværlighed, holdt først sit Indtog i det 17de Aarhundrede. Stamretten var en tyk, klumpe Budding, bagt af Majsmel, og Festmaaltidet kronedes af den saakaldte Succotash, en Ret vore Husmødre let kan lave, da Opskriften er opbevaret. Den lyder: Kog to Stykker Fjerkræ i en stor Gryde. Mens dette koger, sættes et halvt Pund magert Svinekød over Ilden i en anden Gryde og koges i Vand

Heksenaaale, som endnu opbevares i Salem

med to Liter hvide Bønner til Suppe. Naar Fjerkræet (Høns) er tilstrækkelig kogte, skummes Fedtet fra og der kommer i Gryden et lille Stykke sprængt Kød, en halv Hvidroeskaaret i Skiver samt fem-sex tyndskaarne Kartoffler. Naar Hønsene er møre, tages de op og lægges i Ovnen sammen med Svinekødet. Bønnesuppen slaas derpaa op i Vandet, Hønsene kogtes i, og der kommer Salt og Peber i. Tilsidst kommer fire Liter velkogt Majs i Suppen, der serveres med det opskaarne Kød af den ene Høne. Den anden Høne saavel som det sprængte Kød og Svinekødet serveres særskilt.

Maden kogtes i det aabne Ildsted eller stegtes paa Spid. Optænding var jo dengang en saare vanskelig Ting, og det galdt derfor om at holde Ilden vedlige Natten over. I det Øjemed plejede man at tildække Gløderne omhyggelig med Aske førend man begav sig til Ro; og det er fra denne gamle Skik vi endnu har bibeholdt Ordet "curfew," et Signal, mestendels ved Klokkeringning, om at dække Ilden til (fra fransk couvre-fu) og gaa i Seng.

Med de strenge Love og den endnu strengere Opsigt med Lovenes Overholdelse, som

I Gabestokken

gennemførtes i Kolonien, maatte Lovovertrædelser i Smug blive hyppige. En af Grundene til at Befolkningen, trods den stærke religiøse Tone, der gennemsyrede den, lagde en saa forbavsende Immoralitet for Dagen, maa vistnok søges i at Livet i Plymouth formede sig som en uendelig Række graa og ensformige Dage. Uden Adgang til aabenlyse Forlystelser, uden Adspredelser af nogen Art, saa Borgerskabet sig henvist til en altfor ensidig Dykkelse af Familielivet. Dette unaturlige Indendørsliv medførte en gensidig Mistænksomhed; man udspionerede hverandre og angav selv de mest harmløse Forseelser med en fari-sæisk nidkær Skadefryd.

Allerede kort efter den første Kolonisation var der et drakonisk Lovregulativ i Kraft. Kortspil straffedes med Bøder paa 50 sh. eller Kagstrykning. Hestevæddeløb ansaas for en ringere Forseelse, men paadrog dog Synderne Stokkeslag og en Afgift paa fem shilling til den offentlige Kasse. I 1646 blev Tobaksrykning paa offentlige Steder forbudt, og nogle Aar senere fik Politikonstablerne Paa-bud om at bringe saadanne Personer for Retten, som sov eller spadserede i den ordinerede Kirketid. Men strengest fo'r man frem mod

dem, der forsyndede sig mod det sjette Bud. Gennemgaar man Retsdokumenter fra den Tid, behøver man ikke at søge længe for at finde Forbilledet til Hester Prynne i Hawthorne's "Det Røde Bogstav." Den 3die September 1637 idømtes en vis Fru Mary Mendum (for et ulovligt Kærlighedsforhold til en Indianer) til at kagstryges offentlig samt aldrig at vise sig paa Gaden uden at bære et rødt Baand om det venstre Ærme. Undlod hun dette, skulde hun brændemærkes i Ansigtet med et rødgldende Jern. Hvor Forseelsen forekom Myndighederne ringere, idømtes Overtræderne til at bære et Armbind, hvori var indsyet Bogstaverne Ad. (adulterer), og blev de antruffen uden dette Bind eller uden at bære de ominøse Bogstaver synlige for alle, skulde de piskes og opstilles i Gabestokken.

Blandt alle disse drastiske Love fandtes dog en, saa fremmelig og almennyttig, at man for dens Skyld kunde have baaret over med de andre. Denne Lov traadte i Kraft i 1660 og lød: Enhver Person af Skelsaar og Alder (16 Aar), som forsætlig udspreder en Løgn eller et ondsindet Rygte, som kan skade Samfundet eller Enkeltmand, eller som imod bedre Vidende udsender falske Nyheder eller befordrer Rygter i det Øjemed at forvirre, forvirre og ængste Borgerne, skal idømmes ti shillings eller opstilles i Gabestokken. Man kan ikke frigøre sig for Tanken om, hvor velgørende en saadan Lov vilde virke i vore Dage overfor mangen en ansvarshavende Redaktør af den gule Presse.

Helt uden selskabelige Adspredelser var man dog ikke, thi saa strenge Lovene end var for man dog med Læmpe overfor visse almenmenneskelige Svagheder, bl. a. den at fremme Gemytligheden og en vennsæl Følelse over et Krus Øl. Kroværterne havde Tilladelse til at udskænke et nærmere bestemt Kvantum Øl og Vin til Gæsterne, thi, som det hed i Datidens kærnefulde Sprog, Folk skal drikke for at forfriske og stimulere sig, men ikke i dyrisk Overmaal. Enhver Vært havde Ordre om at skænke for Two-pence stærke Drikke til enhver Vejfarende eller enhver betalende Gæst som monne føle sig tørstig. Og med Datidens Pengeværdi strakte Twopence ganske langt i Retning af at slukke Tørsten og vække de slumrende Livsaander.

Herom faar man et temmeligt klart Overblik ved at se et Begravelsesregnskab fra 1656. Den Afdøde, en vis Titus Waymouth, blev jordet paa Byens Bekostning, for hvilket Udgifterne fordeler sig som følger i Pund, Shillings og Pence, som var gangse Mønt i Amerika i de Dage.

	Sh.	P.
Item: 5 yards Svøbelinned	8	5
Kisten	8	0
Graveren	3	0
Retsskriveren	2	6
Regning i Kroen	12	0

Heraf ses at selve Gravøllet havde holdt sit Indtog og saa smaat begyndte at sprede

En Stue i Huset med de syv Gavle

den dystre Stemning ved en Jordfæstelse, thi selv Puritanerne var liberale nok til at indse, at maatte der ikke bedes over Graven, saa kunde man dog ikke formene de Efterlevende at ønske den Hensovede en lykkelig Himmelfart over et Glas Mjød i Kroen.

For den almindelige Bevidsthed staaer Pilgrimmene og Puritanerne for et, skønt der faktisk var en dyb og principiel Forskel mellem dem. Pilgrimmene, der forøvrigt aldrig selv tillagde sig dette Navn, var Separatister, hvis Hoverformaal var at holde Stat og Kirke ude fra hinanden, medens Puritanerne blot vilde have Kirken rensset for hedensk Pragt og bringe Dagliglivet i Overensstemmelse med de strengeste Klosterregler, men iøvrigt fastholdt Samhørigheden med den engelske Statskirke. Alt ialt var den religiøse Frihed større i Plymouth end i Boston, hvor den tvungne Kirkegang gennemførtes med ubøjelig Strengthed. En puritansk Sabbath fra Bostons første Aar maa i Sandhed have været en Tortur for ethvert livsglad og frimodigt Gemyt, thi ikke alene jages hele Borgerskabet til Kirke som en Flok Faar, men naar de saa endelig havde bænket sig i den lumre Bygning med de haarde Bænke for med Andagt i alle Miner at følge Præstens uendelige drævende Præken, der varede to stive Timer, beregnet efter et Timeglas, som den Guds Mand sindigt vendte Bunden i Vejret paa, naar Prædiken var nøjagtig halvvejs, saa undtes der dem ikke engang en lille Lur. I Gudshuset patruljerede nemlig en frivillig Tjener med en lang Stang, hvis ene Ende var besat med Pelsen af en Kaninhale og den anden med en Kaninpotte. Med denne Stang pirkede han ved enhver, der begyndte at døse, og vækkede de Blundende med et kraftigt Dunk. Pelsenden for Kvinder og Smaabørn; Kaninpoten for Mandkønnet.

Man forstaaer heraf, at Jordbunden var godt opdyrket for den Fanatisme, der nogle Aartier senere gav sig et saa uforglemmeligt hæsligt Udslag som i Hexefølgelserne i Salem. Hexefølgelse var jo ikke noget nyt, for den havde været praktiseret Aarhundreder

tidligere i alle Europas Lande, men man turde have haabet, at Amerika, eller i det mindste Ny-England, som koloniseredes af fordomsfri Folk, skulde være undsluppet denne Skamplet paa sin Historie.

Hexeprocesserne artede sig overalt ens, enten de nu fandt Sted i Spanien, Tyskland, England eller Salem. Det begyndte altid med at et eller andet hysterisk Individ, i Regelen en ung Pige eller et Barn, beklagede sig over at være besat og udpegede den skyldige Hex. Skønt der aldrig forelaa andre Beviser end Anklagernes enstemmige højtidelige Forsikringer, støttet af de rædsomste Historier, for det meste saa ovenud fantastiske, at man undrer sig over, at nogen sjælssund Dommer, ganske uanset Tidens Overtro, kunde tage saadanne Udsagn alvorligt, nyttede Nægten sjælden, og var en Kvinde eller Mand (der var ogsaa mandlige Hexe eller Troldmænd) først udpeget som staaende i Ledtog med den Onde, var Galgen ham saa godt som vis.

En af Tidens mest opsigtsvækkende Hexeprocesser var den, der iværksattes mod Præsten George Burroughs. Burroughs, der var udgaaet fra Harvard Universitetet i 1670, havde indehaft et Præsteembede i Salem, men senere modtaget et Kald i Maine. Her blev han arresteret 1692 paa Ordre fra Myndighederne i Salem, hvorhen han blev bragt med al mulig Skyndsomhed.

Hovedpunktet i Anklagen mod Burroughs var hans store Legemsstyrke. Hans Styrke var saa fænomenal, at den umulig kunde tilskrives de gode Magter. Saaledes ræssonerede ialfald Hexefinderen Cotton Mather, og John Hathorne, en af Raadmændene i Salem. Det fremkom under Forhørene, at Burroughs adskillige Gange havde holdt et Gevær med et sex Fod langt Løb ud i stiv Arm ved at stikke Lillefingeren i Løbets Munding, samt at han ofte var set at bære en Tønne Sirup omkring, løftende den uhyre Byrde med en Finger i Spunsen. Paa dette Grundlag, samt paa Anklager af mindreårige Pigebørn, der svor at Burroughs havde givet sig tilsyne for dem i Drømme og betroet dem, at han havde

forhexet sine to afdøde Hustruer, blev han dømt til at hænges. Dødsdommen exekveredes den 19de August paa Galgebakken udenfor Salem.

Kun sjælden skred man til Tortur for at fremtvinge en Tilstaaelse; men lod det hyppigst bero med Hexepøver som Fremsigelsen af Fadervor eller Prikken med indviede Hexenaale. En, der formodedes i Ledtog med Djævlen, kunde ikke sige Fadervor uden Stammen, og paa en saadan Persons Legem fandtes visse Mærker af Fandens Klo. Stak man i disse Mærker og flød der hverken Blod eller voldtes den mistænkte Pine, kunde man være overbevist om at have en Hex for sig.

Under Forhøret over "Hexen" Dorcas Hoar svor et af Vidnerne at have set en sort Mand hviske hende i Øret. Ude af sig selv af Harmen over de falske Vidnesbyrd udbrød Hexen: "Du er en Løgner og Gud skal visselig lukke Munden paa dem, der farer med Løgn." Retsformanden, John Hathorn, fo'r op: "Et saadant Sprog maa De ikke føre i Retten."

"Jeg vil ikke afvige fra Sandheden, saa længe jeg lever," svarede Dorcas frimodigt.

Men hverken Nægten eller Bekendelse kunde frelse hende fra Galgen.

Ingen af Hexefinderne blev straffet i levende Live. De levede og døde som agtede Borgere, og Cotton Mather's fredede Grav ses endnu i Boston. Men var Nemesis langsom, saa indhentede den dog Efterkommerne i fjerde og femte Led. En af føromtalte Hawthornes Efterkommere var Nathaniel Hawthorne, den berømte Forfatter til "Det røde Bogstav" og "Huset med de syv Gavle."

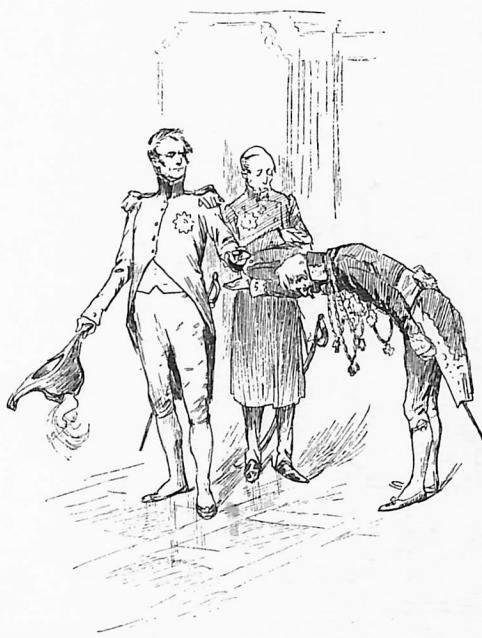
Om ham ved man, at han var en ensom og indadvendt Mand, hvis Sind aldrig fandt Fred. Forfaderens Synder tyngede ham, og han formaede aldrig at frigøre sig for en Følelse af Medansvar i John Hawthornes Justitsmord. Ud af Følelsen over Puritanernes Misgerninger skrev han "The Scarlet Letter," og Hexefinderne i Salem rejste han en uforgængelig Skamstøtte i "The House With the Seven Gables."

Gulddaasen

Et Eventyr af CARL EWALD

EN Gang i gamle Dage levede der Syd for Danmark en Konge, hvis Rige ikke var nær saa stort som hans Klogskab og Godhed. For havde han sporet sin Hest en Morgenstund, kunde han lettelig redet Landet rundt, før Sol gik under Lide. Men han gjorde det aldrig. Og havde han villet regere sine Undersaatter, kunde han magelig overkommet det Stykke Arbejde hver Dag inden Frokost. Men han lod dem være i Fred. Den Smule, der maatte gøres, for at de ikke skulde falde paa, at han var overflødig og afskaffe ham, lod han sin Minister besørge.

Ministeren var en meget gammel Mand, og der var ingen, der kunde huske, at han havde været andet. Krumbøjjet gik han rundt i Slotet, støttet til sin guldknappede Stok. Hans hvide Hoved ludede, hans Knebelbart hang slapt ned, hans Mund mimrede; Ørene kunde han knap høre med, og Øjnene var næsten slukte. Ikke desto mindre saa han alt, hvad der skete i Landet, huskede alt, hvad der var sket, og bestemte alt, hvad der skulde ske. Desuden styrede han det hele Hof og vidste saa god Besked med, hvad der sømmede sig,

at Kongen aldrig foretog sig det mindste uden først at spørge ham til Raads.

Da nu Landet var roligt og Hoffet fornemt, kunde det ikke undre nogen, at Kongen gav den gode gamle Minister saa mange Beviser paa sin Naade, som det bare var ham muligt. Forlængst havde han givet ham Rosen-Ordenen med Kæde. Ogsaa Basilisken havde Ministeren med Stang og Stjerne, og der til bar han fem smaa Kors med Ære. Den Dag, han fyldte sit halvfemsindstyvende Aar, blev han ophøjet i Maraschino-Standen, hvilket var en stor og sjælden Udmærkelse, der gav ham Ret til at gaa med en gylden Hjælm; men det gjorde han kun sjælden, efterdi Hjælmen var meget tung.

Ogsaa havde han en Mængde udenlandske Ordener, for der kom mange fremmede Fyrster i Besøg ved Hoffet, og alle hædrede de ham med deres Gunst. Saaledes besad han den store Dromedar, der hang om Halsen i en syvdobbel Guldkæde, den blaa Løve og den grønne Hest, Papegøjeordenen i Diamanter, Pipfuglen af første Klasse, de gyldne Seler, Syvstjernen, Maane-Ordenen, der bares paa Hatten med Diamantgraffe, og den hellige Kamelia, som skulde heftes paa

et andet Sted. Desuden mange flere, som ikke her skal nævnes, eftersom enhver Historie skal have en Ende, og denne jo endnu ikke er begyndt.

Naar han paa en af de store Dage kom gaaende med Maraschino-Hjælmen og alle Ordenerne paa, undredes Folk højlig, at ikke den gamle Herre styrtede under Byrden. Kæderne raslede og Korsene klirrede, Dromedaren slog til Løven, Pipfuglen hakkede den grønne Hest... altsammen skinnede og blinkede det, saa man kunde faa ondt i Øjnene. Men Ministeren skred frem med fuldkommen Anstand, og Undersaatterne viste ham til deres smaa Børn som et Exempel paa, hvor langt man kan komme frem i Verden med Paapasselighed og Protektion.

Til sidst var der ikke en Plet paa ham, hvor der kunde sidde en Stjerne, og det gjorde paa en Maade ingen Ting, eftersom han havde alle de Stjerner, der var i Verden. Men paa en anden Maade var det en stor Ulykke. For da Kejseren af Hesperien kom i Besøg for tredje Gang og skulde rejse igen, vidste han ikke sine levende Raad, hvordan han skulde hædre den gamle Minister.

I sin Vaande lukkede Potentaten sig inde i Sovekamret med Kongen, og da de havde snakket om det en Dags Tid, kaldte han paa sin Guldsmed, som altid rejste i hans Følge, og bød ham give hid den skønneste og kostbareste Snustobaksdaase, han ejede.

Guldsmeden flyede ham en, som var gjort af det pure Guld og rigt besat med Diamanter; den laa i et rødt Skrin og kostede tyve Tusinde Dukater. Kejseren kiggede paa den, bød Guldsmeden skrive den paa Regningen og gav den til Ministeren, som bukkede sig til Jorden og takkede allerunderdanigst.

Næste Dag, da Kejseren var rejst, sad Ministeren i sin Stue og frydede sig over Daasen. Som han sad, faldt det ham ind, at han jo ikke brugte Snustobak og derfor ikke kunde gøre noget bedre end sælge den til Stadens Guldsmed og sætte Pengene ud for sine Børn, af hvilke han havde flere end hans Gemalinde vidste.

I en Fart tog han en gammel Frakke paa og gik ad Baggaden til Guldsmeden, hvem han kendte som en paalidelig Mand.

Guldsmeden besaa Daasen nøje og fandt den meget smuk, men viste ham, at en af Diamanterne havde en lille Fejl. Derefter udbetalte han ham fem Tusinde Dukater og gav ham desuden mangfoldigst Tak for Æren.

Men næppe var Ministeren ude af Døren, før Guldsmeden skikkede det kostbare Klenodie til sin Kollega i Hesperien, der sendte ham ti Tusinde Dukater tilbage med næste Post og bad ham komme igen ved Lejlighed.

Aaret efter kom Kejseren atter, og da han skulde rejse, vidste han ikke sine levende Raad for, hvordan han skulde hædre Ministeren. Han snakkede en Times Tid med Kongen om det, og de blev enige om, at han burde have en Gulddaase. Ingen af dem mindedes, at han havde faaet en ifjor; for Kejseren havde saa meget at huske paa, at han glemte al Ting, og Kongen, der ikke behøvede at huske paa noget, havde næsten ganske mistet Hukommelsen.

Saa kom den kejserlige Guldsmed med Daasen, som var i et rødt Skrin og kostede tyve Tusinde Dukater. Ministeren bukkede til Jorden og takkede underdanigst. Næste Morgen gik han til Stadens Guldsmed, som besaa Daasen nøje og fandt den meget smuk; kun var der en af Diamanterne, som havde en lille Fejl. Han saa paa Ministeren, og Ministeren saa paa ham, men ingen af dem sagde

noget. Saa betalte Guldsmeden fem Tusinde Dukater og sendte Klenodiet til Hesperien og fik ti Tusinde for det.

Da Kejseren kom det tredje Aar, og skulde rejse igen, stod han en Stund i dybe Tanker. Saa tog han Kongen til Side og sagde til ham:

“Fætter... jeg tænker paa at give din Minister en smuk Gulddaase.”

Det syntes Kongen godt om.

Det fjerde Aar hviskede Kongen til Kejseren:

“Fætter... Du skulde give min Minister en smuk Gulddaase.”

Kejseren blev henrykt over den gode Ide og kunde ikke begribe, hvor Kongen havde faaet den fra.

Det femte Aar sagde Kejseren, ligesom han kom ind ad Døren:

“Fætter... naar jeg rejser, giver jeg Ministeren en Gulddaase.”

Kongen tabte Scepteret og slog Hænderne sammen i Forundring.

“Fætter,” sagde han, “det var dog et Guds Under. Jeg har just tænkt paa det samme.”

Hver Gang Ministeren havde faaet Daasen, gik han med den til Guldsmeden. Han aabnede ikke længer det røde Skrin, og det gjorde Guldsmeden heller ikke.

“Naa — det er Gulddaasen,” sagde han.

“Ja — det er Gulddaasen,” sagde Ministeren.

Saa blev de fem Tusinde Dukater talte op paa Disken, og Daasen blev sendt til Hesperien.

Saaledes gik det i syv Aar, og saaledes vilde det været gaaet endnu den Dag i Dag, hvis der ikke, den Gang Ministeren fyldte hundrede Aar, var vederfare ham en større Hæder, end han kunde bære.

Hans Herre Kongen havde nemlig indstiftet en ny Orden, som bestod i en mægtig Sølv-Ørn, der skulde bæres paa Maraschino-Hjælmen og tildeles Ministeren først af alle. Kejseren var i Besøg og havde bestilt den ottende Daase hos sin Guldsmed.

Da nu Dagen oprandt, samledes det ganske Hof i Tronsalen. Ministeren blev ført op for Majestæterne af tolv Kammerherrer, Kejseren overrakte ham Gulddaasen i det røde Skrin med saa mange naadige Ord, han kun-

de hitte paa, og Kongen satte med egne Hænder Ørnen paa hans Hjælm.

Den gamle Minister græd af Glæde. Og enten det nu var Bevægelsen, der overmandede ham, eller Ørnen var ham for tung, saa skete det, at som han i al sin Herlighed bukkende trak sig baglænds tilbage, styrtede han ned paa sit Ansigt og var død i det samme.

De tolv Kammerherrer skreg, og alle Damerne daanede. Kongen og Kejseren græd. Ministerens Kors og Stjerner trillede hen over Gulvet.

Midt i Salen laa det røde Skrin.

“Herre Gud,” sagde Kejseren. “Saa fik han ikke min Daase at se.”

Han tog det røde Skrin op og aabnede det. Men i det samme skjælv han af Vrede, saa sex Kammerherrer fik ondt.

“Hvad fattes Dig, Fætter?” spurgte Kongen.

Kejseren kunde ingen Ting sige, men pegede paa Skrinet.

Det var tomt.

“Tys, Fætter!” sagde Kongen.

“Hys, Fætter!” sagde Kejseren.

Da tog Kongen ham ved Haanden, førte ham ind i Sovekamret og laasede omhyggelig Døren.

“Fætter,” sagde han saa. “Det kommer mig for, at Du gav ham en Daase før en Gang... i et rødt Skrin?”

“Jeg tror det ogsaa, Fætter,” svarede Kejseren forknøt.

“Om det nu ogsaa...,” sagde Kongen.

“Tys Fætter!” sagde Kejseren.

“Hys, Fætter!” sagde Kongen.

Saa gik de ind i Salen, hvor Hoffolkene var. Kongen satte sig paa Tronen og kundgjorde, at han vilde beholde Gulddaasen som Minde om sin tro Tjener.

Derefter bød han Skatmesteren udbetale Ministerens Børn de tyve Tusinde Dukater, som den var værd. Men det røde Skrin blev forsegleet og sat ind i Gehejmearkivet.

Der staar det endnu, hvis det ikke er borte.

“Jeg hører at Carl er da kommen lidt paa Benene igen.”

“Ja, den Stakkel! Hans Kreditorer tog hans Automobil fra ham.”

Naar en ung Pige begynder at kalde en ung Mand ved Fornavn, saa er det et Tegn paa, at hun synes godt om hans Efternavn.

“Var Du med til Dilettantforestillingen?”

“Ja.”

“Hvem spillede bedst?”

“Det gjorde saamænd jeg. Jeg sad og agerede, som om jeg morede mig.”

“Jeg hører Deres Mand er holdt op at ryge. Det kræver vist en stor Villiestyrke?”

“Ja — det gør det. Men jeg har ogsaa en kraftig Villie.”

Officeren: “Har De ikke bedre Forstand end at staa og pege et tomt Geværløb mod mig?”

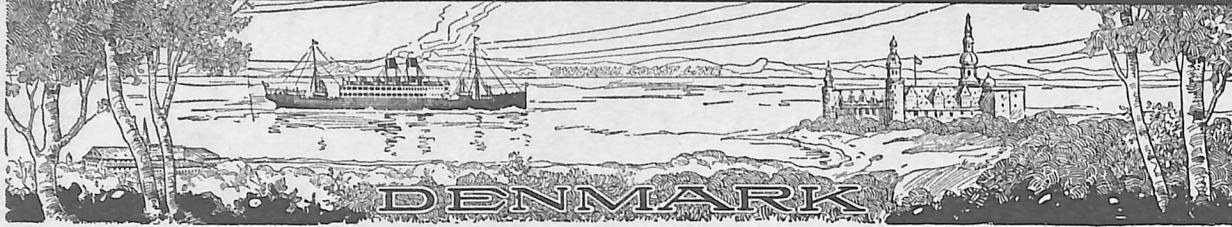
Rekruten: “Javel, Hr. Løjtnant, men den er heller ikke tom. Den er ladet.”

Lille Johannes har været hos Tandlægen og fortæller: “Doktoren sagde, at hvis jeg raabte og skreg vilde det koste en Dollar for at faa Tandene trukket ud; men hvis jeg var en god Dreng, vilde det kun blive 50 Cents.”

“Naa — græd Du saa, min Dreng?” spurgte Moderen.

“Næ’ — for Far havde kun givet mig 50 Cents med!”

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE

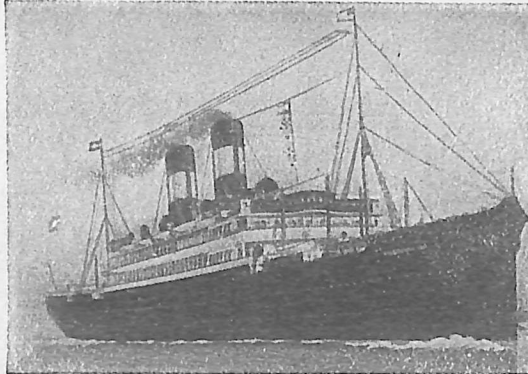
Den yndede, naturskønne Rute: NEW YORK-CHRISTIANSAND, CHRISTIANIA, KØBENHAVN.

Fire store, hurtigsejlende Post- og Passager Dampskibe
"OSCAR II," "HELLIG OLAV," "UNITED STATES,"
"FREDERIK VIII"

AMERIKA BILLETTER sendes til DANMARK pr. Post
eller Telegraf.

Elegante og moderne Kahytter. Uovertrufne Tredie
Klasses Bekvemmeligheder: Rummelige 2- og 4-Køjes
Kamre. Uldne Tæpper, hvide Lagener og Pudebetræk
i hver Køje. Bedste og rigeligste Kost. Tjenstvillig
Oppasning. Kvindelig Betjening hjælper enlige Kvin-
der og Børn til Rette. Et Skibsorkester musicerer hver
Dag paa alle Klasser.

"OSCAR II" har Kahytsplads (Ene Kahyt) og
Tredie Klasse; de øvrige Skibe Første, Anden og
Tredie Klasse. Alle Oplysninger om Billetpriiser, Ba-
gage, Pas o. s. v. faas hos

LIINIENS NÆRMESTBOENDE AGENT for

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE, General Offices, Passenger Department.

27 Whitehall St., New York, N. Y.

123 So. 3rd St., Minneapolis, Minn.

544 Market St., San Francisco, Calif.

117 No. Dearborn St., Chicago, Ill.

248 Washington St., Boston, Mass.

702 Second Ave., Seattle, Wash.

"Tilfredshed"

Tilfredshed har altid været mit Valgsprog. Da jeg som Dreng sad i min Faders Uhrmagerværksted derhjemme i Assens var jeg tilfreds. Der var hjemlig Hygge, Ærlighed mod Næsten, Properhed i alle Ting og tillige den stille Glæde, som følger med Nøj-somhed og Sparsommelighed.

Da jeg kom ud i Verden, var jeg igen tilfreds, fordi jeg fik en mægtig Lyst styret. Jeg fik Lejlighed til at se og lære mit Fags bedste Opfindelser og Metoder; jeg fik Lov til at tumle med mekaniske Problemer, som vi ikke drømte om derhjemme i den stille Krog i Assens. Men fra mit Hjem havde jeg arvet de Evner og den Dygtighed, som efterhaanden satte mig Side om Side med rigtige MÆND i Handelsverdenen.

I 1884 fik jeg egen Forretning, fjernt fra det lille Assens, i den grovtskaarne Prærie-by, som Omaha dengang var. Her blev jeg igen tilfreds, thi her fandt jeg min rette Tumbleplads. Og den Arbejdets Glæde, som boede i mig, forplantede jeg til andre, saaledes at jeg i Dag har Tusinde Venner fra Kyst til Kyst. Daglig faar jeg Breve fra dem. De skriver: "Hello, Fred!" eller "Kan Du huske, Du Gamle?"

Det gode, sunde Valgsprog, som har ført mig gennem Livet indtil nu, har jeg indpo-det i de syv og tyve Mænd og Kvinder, som arbejder for mig. TILFREDSHED — Kun-derne skal være tilfredse. Jeg sælger Tilfredshed fra Morgen til Aften, og naar jeg gør Kassen op, saa finder jeg, at jeg hver Dag har tjent lidt mere Tilfredshed, som jeg tager hjem til Familien. Der er ingen sure Miner paa FREDENSBORG, hvor jeg bor.

Men til de Tusinder af tilfredse Kunder, som kender mig ud over Amerika, hvorsom-helst Danske bygge og bo — til Dem sender jeg med disse Linier det tilfredse Ønske om

"FRED"

En Glædelig Jul og et Godt Nytaar!

FRED BRØDEGAARD,

Jeweler and Watchmaker,

16th and Douglas Sts., Omaha, Nebr.

Axel H. Andersen

Publisher

Brown Block, Omaha, Neb.

At Dealers
or by mail

50 cents
the copy